

Ziema ant Nemuno. Ledo gaminimas vasarai

Iz. Girčio nuotr.

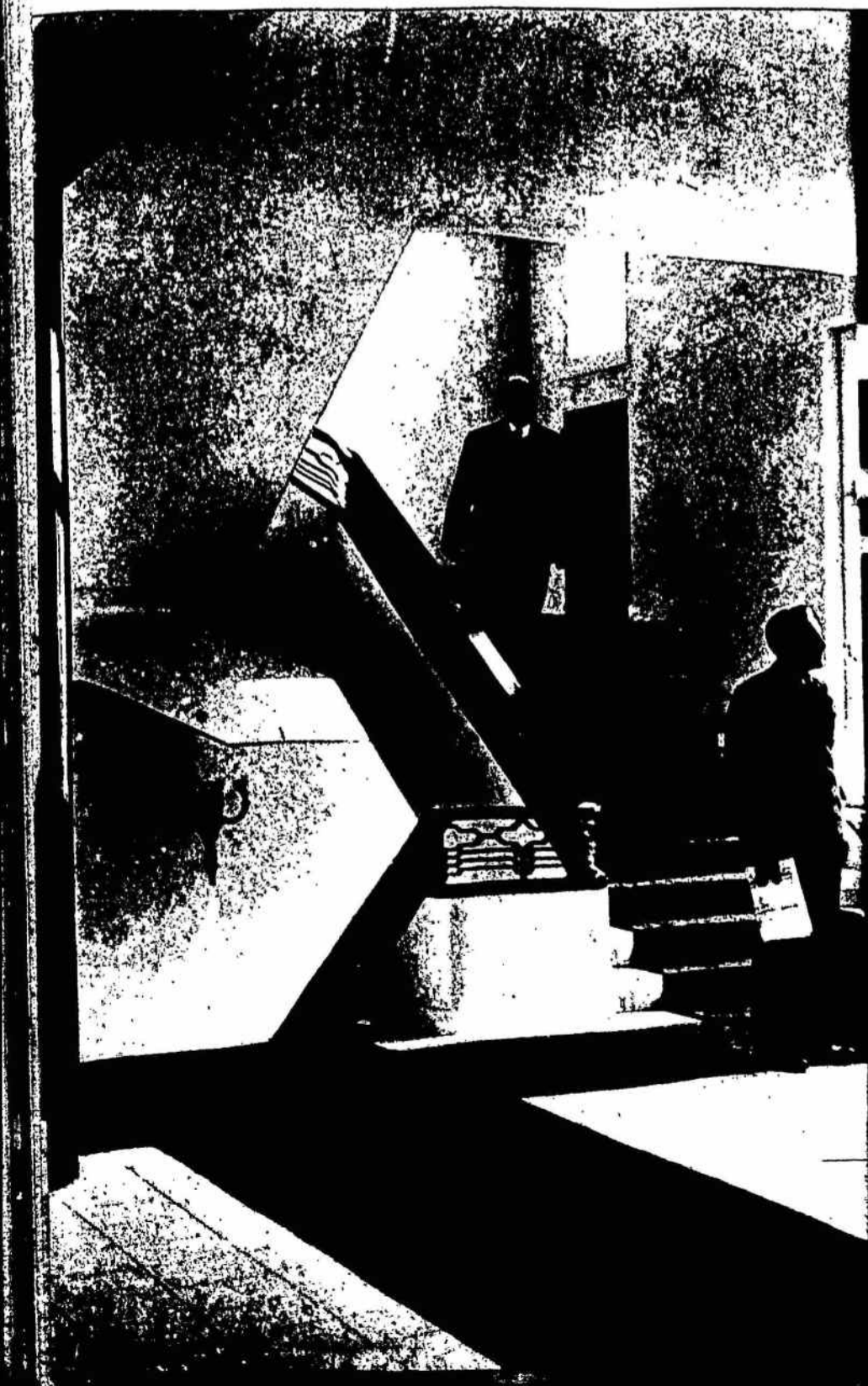

Liūtas prie V. D. Karo Muziejaus durų

B. Jungmeisterio nuotr.

... Tegu saulė ir jūra mums tviska... Dail. J. Buračo nuotr.

1939. I. 26. Kaina 30 ct.

Lietuvos kariuomenės savaitinis laikraštis

Kaunas, Mišku g-vė 18, „KARYS“
Telef. per Kar. St. 56

Leidžia
Kar. St. Spaudos ir Svet. Skyr.

Redaktorius
kpt. S. Urbanavičius

Honorarų gauti ir visais kitais reikais redakcija ir administracija priima ketvirtadieniais, penktadieniais ir šeštadieniais. Išimtis — atvykusiems iš provincijos

Prenumerata: puskarininkiams, kareiviams ir moksleiviams metams — 5 lt., 6 mėn. — 3 lt., 3 mėn. — 2 lt. Visiems kitiems metams — 6 lt., 6 mėn. — 4 lt., 3 mėn. — 2 lt. Užsienyje, be Latvijos ir Estijos, dvigubai

Spaudžia „Spindulio“ B-šės sp. Kaune

VIRŠELYJE: 1 PSL. — A. ZALIAUSKO NUOTR., 4 PSL., — IZ. GIRČIO NUOTR.

Didžiulis dail. J. Buračo pieštas Klaipėdos uosto vaizdas naujuose Prekybos, Pramonės ir Amatų Rūmuose Kaune, Iz. Girčio nuotr.

KARIUMENĖ

LIETUVOS KARIUMENĖS SAVAITINIS LAIKRAŠTIS

Kariuomenė ir visuomenė jubiliejiniais metais

Mūsų kariuomenės ir visuomenės bendradarbiavimas kiekvienais metais įgauna vis tvirtesnius pagrindus. Tie pagrindai dedami bei stiprinami visose srityse, kurios tik yra arčiau susijusios su valstybės saugumu. Konkrečiai kariuomenės ir visuomenės santykiavimas reiškiasi materialinės paramos ir moralinių jėgų ugdymo dirvoje. Ypatingai našus šis santykiavimas buvo pereinamais jubiliejiniais metais. Tais metais visuomenė savo ginkluotosioms pajėgoms parodė itin karštą meilę, gilią pagarbą ir duosnią materialinę paramą.

Visuomenės parama kariuomenei pasireiškė jau metų pradžioje. Ji ypatingai sustiprėjo po žinomojo lenkų ultimatumo. Pamačiusi krašto laisvei gresiantį pavojų, visuomenė Ginklų Fondui atidavė savo aukas. Kiekviena proga visame krašte ruoštos šventės retai apsieidavo be ginklų įteikimo kariuomenei ar šaulių būriams. Visi atsimename įspūdingą momentą, kai

Kaune per kariuomenės ir visuomenės dieną 270 valsčių atstovai — ūkininkai kariuomenei įteikė kulkosvaidžius ir šautuvus. Tai buvo tik simbolinė dovana, dalelė tų ginklų, kurie per visus metus buvo įteikiami kariuomenei ir šauliams.

Didžiulė aukų banga Ginklų Fondui nepraūžė nepalietusi net giliausio krašto kampelio. Aukojo visi: vyrai ir moterys, seni ir jauni, dideli ir maži. Tiesa, iš mažo krašto negalėjo suplaukti labai stambios, imponuojančios sumos, tačiau medžiaginių aukų kiekį su kaupu atsveria tas nuoširdumas ir pasiryžimas, su kuriuo jos buvo duodamos. Jeigu taip bus ir toliau, tai po kelių metų Ginklų Fondo lėšos pasieks jau visiškai imponuojančios sumos. O tada visi, net ir didžiausi skeptikai, galės įsitikinti, ką reiškia graži vienybė ir sutartinis krašto saugumo darbas visos, nors ir nedidžiausios ir negausiausios, tautos. Todėl ir šiais metais neturėtų būti nė kiek susilpninta Ginklų Fondo propaganda ir visuomenės organizacijų darbas šia kryptimi.

Greta medžiaginių aukų, visuomenė parodė daug ir moralinės paramos kariuomenei ir visoms jai artimoms organizacijoms. Moralinė parama pasireiškė per kariuomenės ir visuomenės dieną, per kariuomenės atkūrimo dvidešimtmečio sukaktį, per savanorių kūrėjų pirmąjį kongresą, per Vyčio kryžiaus ordino kavaliarių suvažiavimą ir kitomis progomis. Kariai, šauliai ir savanoriai kūrėjai įsitikino, jog visuomenė nėra abejinga jų darbu. Atvirkščiai, ji tą darbą pati energingai remia. Ir šios visuomenės moralinės paramos žymės buvo vaizdžiai jaučiamos bei matomos ne tik didesniuose mies-

Pėstininkai artėja, Vyt. Maželio nuotr.

tuose, bet ir kiekviename sodžiuje, bažnytkaimyje, nežiūrint, kur jis būtų. Šia prasme reikia sveikinti visuomenės pastangas, jos gražų darbą ir iniciatyvą.

Visuomenės varomas krašto saugumo stiprinimo darbas reiškėsi ne tik aukomis, entuziastingais valia-
vimais ar dalyvavimu iškilmėse, bet jis ėjo ir kuo plačiausių sluoksnių suorganizavimo linkme. Čia turima galvoje visuomenės pastangas, kurios buvo dedamos plečiant bei stiprinant šaulių Sąjungą ir Ginkluotoms krašto Pajėgoms Remti Organizacijų Sąjungą. Per jubiliejinius metus krašte dar labiau sutankėjo šaulių būrių ir Ginklų Fondo rėmėjų tinklas. Į jį įsitraukė dar daugiau visuomenės narių, o tuo pačiu jau ir sustiprino organizuotą krašto saugumo darbą. Šį darbą visa energija reikia tęsti ir toliau. Mums reikia pasiekti to, kad kiekvienas doras ir sąžiningas lietuvis būtų šaulys. Taigi, turime virsti organizuotą šaulių tautą, nes tik tada galėsime varyti tikrai rimtą ir labai našų krašto saugumo stiprinimo darbą.

Nuo mūsų krašto visuomenės ginkluotųjų pajėgų rėmimo darbe neatsilieka ir užsienio lietuviai. Jausdami savo gimtojo krašto išgyvenimus, Amerikos Jungtinių Valstybių lietuviai įsteigė Lietuvos Gynimo Komitetą, o šis nusistatė Ginklų Fondui surinkti milijoną dolerių. Nors pastaruoju metu čia paminėta propaganda š. Amerikoje lyg ir aptilo, tačiau aukų vaju eina visu tempu. Reikia tikėti, kad Amerikos Jungtinių Valstybių lietuviai įvykdys tai, kas buvo viešai pažadėta. Taip pat energingai pasireiškė Pietų Amerikos, Anglijos, Škotijos ir Prancūzijos lietuviai.

Tad į organizuotą krašto saugumo darbą pereitais jubiliejiniiais metais stojo, galima sakyti, viso pasaulio lietuviai. Šitas faktas yra labai reikšmingas.

Jis rimtai susimąstęs...
A. Zabaliausko nuotr.

Žvalgyboj, Vyt. Maželio
nuotr.

Kuopos puolimas

(Iš Ispanijos karo praktikos)

Ispanijos naminio karo patyrimas rodo, kad šaulių kuopos sėkmingos kautynės priklauso nuo gero būrių bendradarbiavimo tarpusavyje, nuo bendradarbiavimo su sunk. kulkosvaidžiais, su pėstininkų minosvaidžiais, o taip pat nuo mokėjimo išnaudoti tankų, lėktuvų veikimo ir artilerijos ugnies rezultatus.

Kuopa, puldama besiginantį priešą, **išeities ribą turi užimti naktį ar artimomis naktčiai sąlygomis.** Tamsa leidžia paslėpti nuo priešo akių pasiruošimą pulti ir netikėtumą atakuoti. Dabartinėmis sąlygomis tai svarbu ne tik stambiesiems kariuomenės junginiams ir dalims, bet ir daliniams.

Išeities ribą kuopa gali užimti įvairiuose atstumuose nuo priešo ginamosios pozicijos, atsižvelgiant į prieigas ir į priešo artilerijos bei pėstininkų ugnies veiksmingumą. **Kuo arčiau priešo, tuo geriau.**

Jei priešo ginamoji pozicija arti, kaip tai dažnai pasitaiko kai kuriose stabilizuoto Ispanijos fronto atkarpose, pėstininkų išeities riba savaime tampa pirmosios linijos apkasai. Tačiau, jei prieš apkasų liniją yra dengta vietovė (aukštumos, luomos, krūmai), tai geriau nepastebimai prislinkti prie uždangų. Tai leidžia pėstininkams išvengti bereikalingo judesio, puolant priešo ugnies įtakoje. Tuo būdu puolantiems susidaro proga prislinkti prie priešo iki 100 — 150 m.

Jei prieš priešo poziciją vietovė visai atvira, išeities ribą tenka užimti 1 — 1,5 km atstume. Jei kuopos vadas neturi apie priešą tikrų žinių, siunčiama žvalgyba. Tai daroma ne vėliau, kaip kuopai užimant išeities ribą. Jei žinios apie priešą pakankamos (žinoma jo ginamosios pozicijos priekinė riba, jo ugnies taškų vietos, vielų kliūtys ir t. t.), tai kartais patogu žvalgybos visai nesiųsti, pasitenkinant vien netarpine sauga. Ją sudaro patruliai po 3—5 kovotojus, kurie gausiai aprūpinti granatomis.

nes jis rodo, kad krašto gynimo darbe visa lietuvių tauta, nežiūrint, kur paškiri jos nariai gyventų, yra vieninga ir jokių pašalinių tikslų nesuskaldoma. Čia dar tenka atsiminti Amerikos lietuvių, praeitą vasarą viešėjusių tėvų žemėje, gražų poelgį: jie savo aukomis taip pat parėmė kariuomenę. Choras „Pirmyn“ 1000 litų paaukojo ne kuriam kitam reikalui, o Ginklų Fondui. Vadinasi, paviešėję pas mus nors ir trumpą laiką, Š. Amerikos lietuviai pajuto tėvų žemės nuotakas ir jos svarbiausius reikalus.

Trumpi šios apžvalgos rėmai neleidžia mums registruoti visų tų gausių visuomeninių įvykių bei reiškinų, kurie buvo skiriami stiprinti krašto ginkluotąsias pajėgas. Bet jau ir iš to, kas buvo paminėta, matome, kad lietuvių tauta savo gimtąją žemę, kiekvieną jos kaimą, krūmą, sodybą ir takelį, nori paversti tvirtovėle, kuri kiekvienam pasikėsintojui į mūsų laisvę būtų stambia kliūtimi ir iš jo pareikalautų kuo didžiausių aukų. Tad kariuomenės ir visuomenės suburtos pastangos mums ir yra tvirtas savo Tėvynės laisvės ir nepriklausomybės laidas. Tik šias pastangas reikia dar labiau plėsti, derinti ir cemuoti.

Kuopos vadas, gavęs iš bataliono vado uždavinį, turi su būrių vadais išrekonoskuoti vietovę. Jei puolimas pradedamas be rekonoskuotės, o uždaviniai būrių vadams duodami iš žemėlapio (taip atsitikdavo tais atvejais, kai bataliono vadas neduodavo kuopos vadui laiko rekonoskuotei: uždavinys duodamas naktį, puolama švintant) — būrių vadai pamedavo kryptį.

Rekonoskuojant vietovę, kuopos vadas turi duoti savo būriams ne tik pradinius, bet ir tolesnius uždavinius. Jei būriams būdavo nurodomi tik priešakiniai vietos daiktai, kuriuos reikia užimti, tai tolesnis puolimas sustodavo. Kuopos vadas turi nurodyti būriams visus tikslus iki galutinio. Tačiau nebus išimtis, jei tuos nurodytus tikslus kautynių raidoje reiks keisti ir statyti naujus uždavinius.

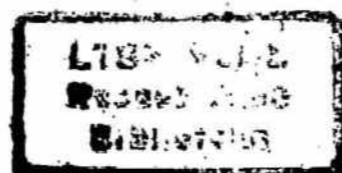
Rezervinio būrio uždavinys — sustiprinti pirmojo skaidinio būrius, bet kadangi pastarųjų judesys nebus tolygus — kuopos vadui iš anksto sunku nuspręsti, kur turės veikti rezervinis kuopos būrys. Praktika rodo, kad kuopos kautynių planavimas įmanomas tik kautynių pradžiai. Toliau kautynėms besirutuliojant, **pasisekimas priklauso nuo kuopos vado sugebėjimo valdyti būrius ir nuo būrių vadų bei skyrininkų iniciatyvos.** Atakos ruožtu kuopos santvarka išjra. Todėl rezervinį būrį parankiausia laikyti tokioj padėty, kad kiekvienu metu būtų galima jį panaudoti įvairiomis kryptimis.

Sunkieji kulkosvaidžiai puolimo pradžioje yra bataliono vado rankose. Jie remia kuopų puolimą, šaudydami „pro“ ir „per“. Puolimui vykstant, kulkosvaidžiai stumiami pirmyn ir po vieną, po du priskiriami kuopoms.

Pėstininkams apsaugoti nuo priešo flankuojamųjų kulkosvaidžių, paranku yra pačioj puolimo pradžioj išskirti 1—2 s.kulkosvaidžius, kad jie maskuodamiesi slinktų užpakaly pėst. kuopos. Prieš ataką jie turi būti ugnies pozicijose. Duotame sektoriuje jie veda savarankišką ugnį, todėl turi pasirūpinti gerų sektylų. Kai tik pasirodo priešo ugnies taškas, kliudantis pėstininkams slinkti, jie jį stengiasi sunaikinti ar nutildyti.

Kuopos puolime esminę reikšmę turi **atakos momento parinkimas.** Ataka turi prasidėti tada, kai priešo ugnis susilpnėja. Tai įvyksta artilerijai ir aviacijai bombarduojant priešo priešakines pozicijas. Žinoma, tuo momentu šokti atakon negalima. Artilerinio atakos paruošimo momentu pėstininkai turi prislinkti galimai arčiau priešo. Ispanų kare puolantysis stengiasi prieiti iki 150 — 200 m, nepaisydamas savosios artilerijos ugnies. Atakon puolama, kol priešas nespėjo atsipeikėti. Čia negalima nė minutės gaišti. Priešas turi būti atakuojamas staigiai, kai tik savoji artilerija perkelia ugnį.

Šiuo momentu pasisekimas daug priklauso nuo ryšių tarp pėstininkų ir artilerijos glaudumo. Kuo greičiau pėstininkai pasieks priešą, tuo mažiau turės nuostolių nuo jo ugnies. Kad netektų užtrukti priešo ugnyje, pėstininkai turi laiku pranešti apie pasiruošimą atakuoti, ir artilerijai perkėlus ugnį, kulkosvaidžiams remiant, staiga kilti atakon. Jei pėstininkai delsia ar

Karo Topografijos Skyriaus darbai

(Žiūr. „Kario“ Nr. 3)

5. Oro nuotraukos

Paskutiniaisiais metais žemėlapių gamybai daug padeda aviacija, fotografuodama iš oro visą žemės paviršių. Tos fotografijos vėliau su tam tikrais instrumentais yra įbraižomos į savo vietas, kaip kad topografas lauke braižo kiekvieną daiktą, atskirai jį matuodamas. Nors iš pirmo žvilgsnio ir atrodo, kad oro nuotraukos pagalba galima būtų greit ir paprastai padaryti viso krašto žemėlapi, bet tai, iš tikrųjų, taip visai nėra. Pirmiausia, dar nėra sugalvota tokio instrumento, kuris vidutinio kalnuotumo vietos fotografijas gerai išaiškintų ir išvestų orizontales. Antras dalykas, fotografija neduoda vietovių pavadinimų, neišrūšiuoja kelių, kartais jų neatiskiria nuo griovių, o besinaudojančiam žemėlapiu kariui labai yra svarbu žinoti, ar išvestasis žemėlapyje kelias yra plentas, pirmos ar antros rūšies vieškelis, ar paprastas lauko keliukas. Tuo būdu oro nuotraukas vis tiek tenka tikrinti vietoje ir visoms gyvenamoms vietovėms nustatyti parašus, išrūšiuoti kelius, pravesti apskričių, o reikiant, ir valsčių sienas.

Karo Topografijos Skyrius netrukus jau baigs leisti visos Lietuvos teritorijos 1:100.000 masto žemėlapi, padarytą naudojantis oro nuotraukomis. Šios nuotraukos, prieš panaudojant jas žemėlapiui braižyti, yra papildomos kitais reikalingais duomenimis. Tam tikslui siunčiami su motociklais į nufotografuotus rajonus topografai, čia jie renka visa tai, ko neduoda fotografija. Po to šios nuotraukos įbraižomos į rusų dar prieš Didįjį karą darytą Lietuvoje žemėlapi. Tuo būdu čia oro nuotraukos yra tik pagalbinė medžiaga senam žemėlapiui taisyti. Reljefas arba orizontales yra imamos taip

pradedama ataką, pav. nuo 400 m, priešas išeina iš savo uždangų ir paleidžia stiprią ugnį. Pakanka 1 — 2 flankuojančių kulkosvaidžių, kad paverstų niekais kuopos ataką, nuo 300 m.

Puolant kuopai, remiamai tankų, bendradarbiavimas priklauso nuo vietovės ir nuotolio pėstininkų ir tankų išeities ribų. Jei tankų paramą organizuoja aukštesnis vadas, ir pėstininkų išeities riba yra apie 1,5 km, o tankų apie 2 km atstume nuo priešų, tai kuopą puola prisitaikydama vietoje, remiama artilerijos ir kulkosvaidžių ugnies. Tankai puolimo eigoje paveja pėstininkus, juos pralenkia ir atakuoja priešą, bendradarbiaudami su savais pėstininkais.

Praktika rodo, kad pėstininkams susitelkus apie tankus, kovotojai nukentia nuo priešų artilerijos ugnies, nukreiptos į tankus. Tačiau visais atvejais pėstininkai turi neatsilikti nuo tankų daugiau kaip 200 m. Tankai padarys spragas vielių kliūtyse, įsiverš į priešų pozicijas, bet išsilaikyti jose negalės. Priešas paleis į juos ugnį iš tankams neižengiamų rajonų ir padarys daug nuostolių. Dėl to, būtent, priešas stengsis atskirti atakuojančius pėstininkus nuo tankų. Pėstininkų uždavinys, naudojantis tankų priedanga, naikinti kulkosvaidžių ugnimi pasirodžiusius prieštankinius pabūklus, nurodinėti tankams nepereinamas vietas, padėti avarijai ištikus, o svarbiausia, negaištant pasinaudoti priešų sumišimu tankams pasirodžius, stengiantis siekti užsibrėžto tikslo.

pat iš rusų žemėlapių. Dar galima pridėti, kad oro nuotraukos šiam tikslui gali tikti, jei taisomasis žemėlapis yra smulkaus masto, kaip 1:100.000, ar smulkesnio. Tačiau, jei bus bandoma taisyti stambaus masto žemėlapi, kaip 1:25.000, ar dar stambesni, tai toks darbo metodas ne visai tiks, nes tokiam žemėlapiui reikėtų rinkti daug papildomos medžiagos, ir pačios nuotraukos reikėtų tikrinti vietoje ir aiškinti visas smulkmenas, kurios į stambaus masto žemėlapi turėtų būti įbraižytos.

6. Rusų senų žemėlapių taisymas

Karo Topografijos Skyriaus leidžiamas 1:100.000 masto žemėlapis pilnai tinka tiems atsitikimams, kai kariuomenei reikalinga žygiuoti kiek didesnius atstumus ir kai karo lauke veikia didesni kariuomenės daliniai. Tačiau smulkiems kariuomenės daliniams, kada jų karo lauke judesiai nėra dideli ir kada tokiems daliniams yra labai svarbu žinoti visas žemės paviršiuje esančias smulkmenas, tai jiems yra reikalingas stambaus masto žemėlapis, kur viskas būtų labai aiškiai išbraižyta. Toks žemėlapis pas mus yra 1:25.000 masto. Visos teritorijos padaryti tokį naują žemėlapi labai brangiai kaštuotų ir ilgai užtruktų. Antra vertus, nėra ir reikalo visą žemėlapi iš karto naują daryti, nes jeigu jau kartą yra padarytas, tai jis gali būti naudojamas kiek ilgesnį laiką. Bėlika tikrai įnešti tuos pasikeitimus, kurie yra įvykę ant žemės paviršiaus nuo to laiko, kada tas žemėlapis buvo darytas. Todėl Karo Topografijos Skyrius ir taiso kai kurių rajonų senus rusų 1:25.000 masto žemėlapius, įnešdamas visus įvy-

Jei pėstininkų bendradarbiavimą su tankais organizuoja betarpiai bataliono ar kuopos vadas ir priešas yra 800 — 1.000 m atstume, pėstininkų (ir tankų) judesys vyksta pastraipomis: vienas būrys remia ugnimi, kitas tankų padedamas puola; tikslą pasiekęs būrys sustoja, o tankai grįžta lydėti kitą būrį. Tokiu atveju bendradarbiavimo klausimai pėstininkų ir tankų vadų turi būti aptarti prieš puolimo pradžią.

Kai puolanti kuopa patenka į užtveriamąją artilerijos ugnį, tai, praktika rodo, kad geriausią išeitį — greitas šuolis pirmyn.

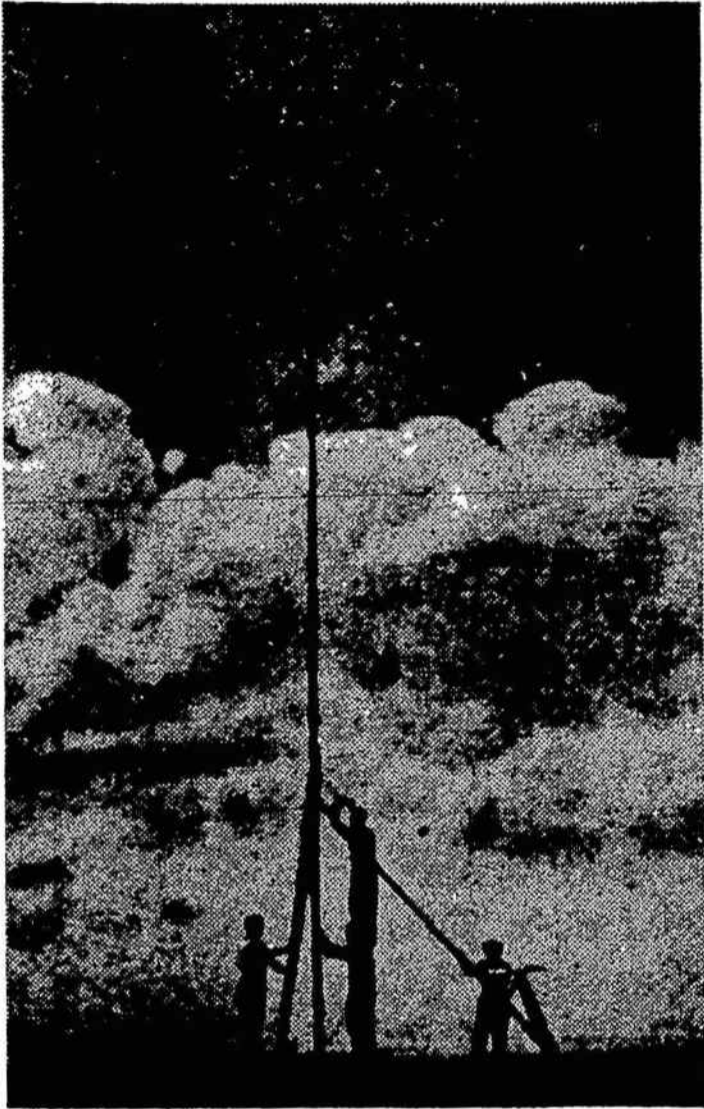
Kai kuopa įsiveržia į priešų ginamosios pozicijos gilumą, artilerija negali ją remti, ir sėkmė priklauso vien iniciatyvos kuopos bei būrių vadų ir smulkesnių vienetų viršininkų. Tuo momentu ypatingai svarbus bendradarbiavimas su s. kulkosvaidžiais. Dalis s. kulkosvaidžių turi būti visada pasiruošusi šaudyti pasirodžius priešų ugnies taškus.

Jei kuopa pasiekia jai skirtą tikslą ar sustoja, negalėdama slinkti toliau, būtina tuojau įkibti į laimėtą vietovę, kiek galima panaudojant priešų apkasus. Ispanų karo pavyzdžiai rodo, kad užimtą plotą išlaikyti nėra lengva. Priešas suspiesta artilerijos ugnimi, ir panaudodamas aviaciją, gali kontrataka išmušti pėstininkus iš jų užimtų pozicijų, jei kuopos daliniai, jas užėmę, dar nesuskubo įsitvirtinti.

Pastaba: Rašant pasinaudota „Krasnaja Zvezda“ 1938 m. nr. 396 I. Mironovo straipsniu „Nastuplenije strelkovej roty“. Kpt. V. Valys

kusius pasikeitimus ir uždėdamas lietuviškus parašus. Tokių žemėlapių lapai yra vadinami rekognoskuoti, vadinasi, taisyti, o ne naujai daryti.

Kaip 1:100.000 masto žemėlapis yra taisomas oro nuotraukomis, taip šis 1:25.000 masto žemėlapis yra

Gairė topografijos darbams

taisomas vietoje — lauke. Topografas, kaip ir naują nuotrauką darydamas, vyksta į lauką su tokiais pat instrumentais ir su tokia pat lenta, tik jau nebe braižomu popieriu, bet senu rusų žemėlapiu užklijuota, ir čia jis viską iš naujo matuoja ir išbraižo visus pasikeitimus; kas yra naujo ant žemės paviršiaus padaryta — jis tai naujai išbraižo, o ko jau nebėra, jis tą išbraukia ir iš žemėlapiro. Reikia pasakyti, kad pasikeitimų Lietuvos teritorijos žemės paviršiuje, nuo to laiko, kada čia dar rusai viešpatavo, yra labai daug: Aukštaitijoje ir Žemaitijoje nebėra ištisų kaimų, o jų vietoje yra išdygę nauji vienkiemiai, išvesti visur nauji keliai bei vieškeliai ir padaryta ištisa eilė pakeitimų, kaip valdžios iniciatyva, taip ir visų piliečių darbu. Todėl topografas, taisydamas seną žemėlapi, kartais visai negali pažinti to senojo Lietuvos žemės veido ir viską iš naujo turi perdirbti. Belieka jam kiek arčiau pažįstamas tik reljefas arba kalnai su slėniais, nes jie netaip jau lengvai pasikeičia, kaip kad žmogaus rankų darbo kūriniai.

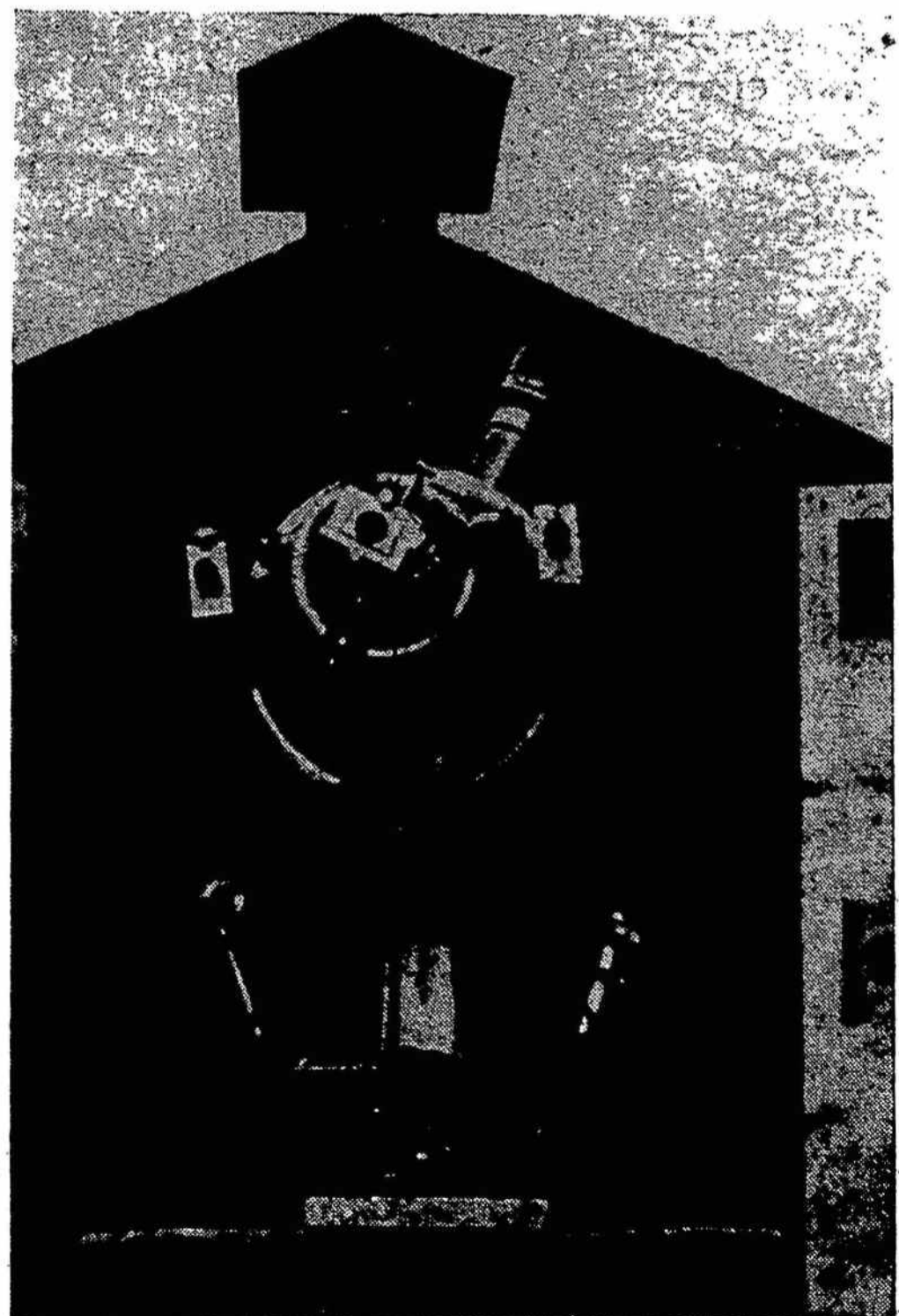
Čia dar tenka pasakyti keletą žodžių apie tai, kad kai kas per Didįjį karą išleistus su vokiškais parašais 1:100.000 masto Lietuvos teritorijos žemėlapius laiko vokiečių darbu. Vokiečiai Lietuvoje lauko nuotraukos niekuomet nėra darę, o jei yra pasinaudoję rusų 1:21.000 masto žemėlapiu: jį perbraižė ir padarė 1:100.000 masto, t. y. visas linijas dar apie penkis kartus sumažino, uždėjo lotyniškoms raidėms visus parašus, ir tuo būdu išėjo vokiškas žemėlapis. Iš tikrųjų, jis yra rusų darbo, o vokiečių — tik braižyba ir spauda.

7. Žemėlapių spausdinimas

Iki šiol buvo kalbėta apie naujas nuotraukas, apie taisymą senų žemėlapių oro nuotraukomis ir pagaliau apie taisymą tų žemėlapių lauke. Visi tie darbai pasibaigia tuo, kad ant braižomojo lapo gaunamas išbrai-

žytas žemėlapis tik paprastu pieštuku. Visi reikalingi parašai čia užrašomi taip pat pieštuku. Kad toks lauke padarytas lapas tiktų spausdinti, jis dar reikalingas didelio darbo — reikalinga jį gražiai išbraižyti. Šį darbą dirba ne tik topografai žiemos metu, bet ir nuolatiniai braižytojai. Kiekvienas braižytojas turi išbraižyti tušu visa tai, kas lauke buvo pažymėta pieštuku. Darbas yra gana kruopštus, nes stambus daiktas turi būti išbraižytas pagal mastą, tokio dydžio, koks yra vietovėje, o smulkiems daiktams — koks yra iš anksto nustatytas. Todėl kiekvienas lape brėžiamas daiktas yra rūpestingai tam tikromis liniuotėmis matuojamas, kad tuo būdu būtų gautas visų lapų vienodumas. Vietovių ir kiti pavadinimai yra spausdinami, o paskui įklijuojami į savo vietas. Toks braižytojo baigtas lapas yra korektoriaus labai atidžiai peržiūrimas — korektuojamas. Po to lapas vėl gražinamas braižytojui, kuris ištaiso korektoriaus padarytas pastabas. Ir tik tada šis išbraižytas ir rūpestingai patikrintas lapas atiduodamas spaustuvei spausdinti.

Toks žemėlapiro lapas spaustuveje fotografuojamas, ir visas jo atvirkščias vaizdas (negatyvas) gaunamas fotografijos plokštelėje. Tas žemėlapiro vaizdas paskui iš fotografijos plokštelės stiprios elektros šviesos pagalba pervedamas ant tam tikslui paruošto akmens. Dėl dvigubo tokio fotografavimo kai kurios žemėlapiro vietos nevisai išeina, todėl tenka taisyti. Čia vėl jis rūpestingai peržiūrimas: ko trūksta, ar koks daiktas neaiškiai išėjęs, yra ant to akmens naujai išbraižomas, susiliejusios vietos išskutinėjamos. Ir taip galutinai parengtas akmuo dedamas į mašiną ir spausdinami žemėlapiro lapai. Bet tai dar čia ne viskas. Kaip jau skaičiuotojas yra pastebėjęs, daugumas žemėlapių yra išleisti keliomis spalvomis, pavyzdžiui, mūsiškiai žemėlapiai — keturiomis spalvomis: apgyventos vietovės, keliai ir

Astronominis instrumentas azimutui surasti

EPIDIASKOPAI IR JŲ PANAUDOJIMAS

(Žiūr. „Kario“ Nr. 3)

Diapozityvų rodymas. Rankena (9) statoma į padėtį „dia“. Diapozityvo vedamieji rėmeliai (4), (4. brėž.) įstatomi į jiems skirtą vietą ir įtvirtinami sklėsčiu (23). Atskiri stikliniai diapozityvai iki $8,5 \times 10$ cm dydžio įstatomi į mažus šviesaus medžio rėmelius ir uždedami ant vedamųjų rėmelių viršuje vertikalinės projekcijos kondensatorinio lęšio Li 3061. Rėmeliai su diapozityvais iš eilės, vienas po kito, dedami nuo aptarnaujamąsios pusės (iš kairės), o iš priešingos pusės nuimami. Diapozityvai 9×12 cm dydžio rodant dedami tiesiog viršuje kondensatorinio lęšio Li 3061, nuėmus vedamuosius rėmelius. Kad netrukdytų šviesa, galima pakelti medinį stalelį (34), (4. brėž.), kol jis užsisklendžia po dia-objektyvu.

Vertikalinės projekcijos įranga. Ši įranga gali būti naudojama įvairiems tikslams, pavaizduojant savo paskaitas, pav.:

- smulkių vandens gyvūnų rodymas plokščiam inde;
- magnetinių ir elektrinių jėgų linijų ir panašių fizinių reiškinių rodymas;
- paprastų brėžinių rodymas, išbraižytų pieštuku ant matinio stiklo, arba rašalu ant stiklo, nutepto želatinu arba baltimais;
- rodomo diapozityvo įvairių vietų paženklinimas, nudažant jas įvairiomis spalvomis ant kito stiklo;
- šachmatų uždavinio aiškinimas ir žaidimo eigos rodymas.

Naudojant šią įrangą, trukdanti šviesos įtaka rodančiam asmeniui mažinama, pakeliant stalelį (34) ir nuleidžiant spalvotą stiklinę užtvarą (46), (4. brėž.).

kiti smulkesni daiktai — juoda spalva, miškai — žalia, vandenys — mėlyna ir reljefas — ruda. Tai daroma dėl to, kad iš įvairių spalvų greit galima būtų atskirti vietos daiktus. Žodžiu, keliomis spalvomis išleistas žemėlapis yra daug ryškesnis, greičiau tokiu žemėlapiu galima orientuotis. Tačiau atspausdinti toks žemėlapis yra daug sunkiau, negu kad jis būtų vienos spalvos. Mat, kiek yra žemėlapyje spalvų, tiek reikia paruošti ir atskirų akmenų, žinoma, paliekant ant kiekvieno akmens tik tuos daiktus, kurie bus spausdinami ta viena spalva. Taigi, yra paruošiami kiekvienam lapui keturi akmenys: situacijai, miškams, vandenims ir reljefui, ir kiekvienas žemėlapiu lapas yra leidžiamas per spaustuvės mašiną keturius kartus.

Iš šio trumpo rašinio matyti, kiek daug darbo reikia įdėti žemėlapiui padaryti ir kiek daug lėšų valstybei reikia išleisti tiems darbams organizuoti. Čia turi būti sukaupta daug energijos, pasinaudota įvairiomis mokslo sritimis, kurios metai iš metų vis tobulėja, įnešdamos ką nors naujo į šį didelį darbą. Todėl baigdamas noriu atkreipti atsargos karių, šaulių ir visų piliečių dėmesį į trianguliacijos ir topografijos ženklų gerbimą. Kaip jau supratote, visame teritorijos plote bus galima užėti ar tai trianguliacijos signalas su jo išbetonuotu centru, ar tai iniveliacijos reperis, ar paga-

Filminės juostos ir priedėlis mikroskopiniam rodymui. Diapozityvinėms filminėms juostoms rodyti turi būti atskiras priedėlis. Jis sudarytas iš plokščio kampinio veidrodžio, filminėms juostoms pratraukti įrangos ir objektyvo. Priedėlis statomas viršuje vertikalinės projekcijos, kondensatorinio lęšio Li 3061 veidrodžiu į lęšį. Filmos įdedamos kojomis aukštyn, emulsija lempos pusėn. Ryškumas ekrane nustatomas savu objektyvu*.)

Mikroskopiniams preparatams rodyti priedėlis taip pat susideda iš plokščio kampinio veidrodžio ir objektyvo. Jis prie epidiaskopu pritvirtinamas taip pat, kaip ir įranga filminėms juostoms, viršuje kondensatorinio lęšio Li 3061. Mikroskopiniai preparatai išspraudžiami į esančias užpakalyje mikro-objektyvo plunksnas. Vaizdo ryškumas ekrane nustatomas mikro-objektyvu.

3. Aparato laikymas ir priežiūra. Aparatas nereikalingas kokios nors ypatingos priežiūros. Po ilgesnio darbo (daugiau kaip 100 val. degimo) reikia pažiūrėti, ar nepajuodavusi lempa. Jei lempa gerokai pajuodavusi, patartina ją pakeisti kita, nes pajuodavusi lempa nebeduoda pilnos šviesos.

Labai opūs abu sidabruoti veidrodžiai (12) ir (14), (5. brėž.). Jų negalima šluostyti, juo labiau „valyti“. Kada-ne-kada reikia patikrinti, ar švarus jų paviršius; jei yra nusėdusių dulkių, jos nubraukiamos švelniu plaukiniu šepetėliu. Prie veidrodžio (14) prieinama, atsukus varžtelius (47) ir (48) ir išėmus dia-objektyvą (3), (4. brėž.).

Po 1½ — 2 metų darbo šie veidrodžiai turi būti duoti naujai pasidabruoti. Jų darbo amžius priklauso

*) Iš Spaudos ir švietimo Skyriaus gautieji epidiaskopai šios įrangos neturi.

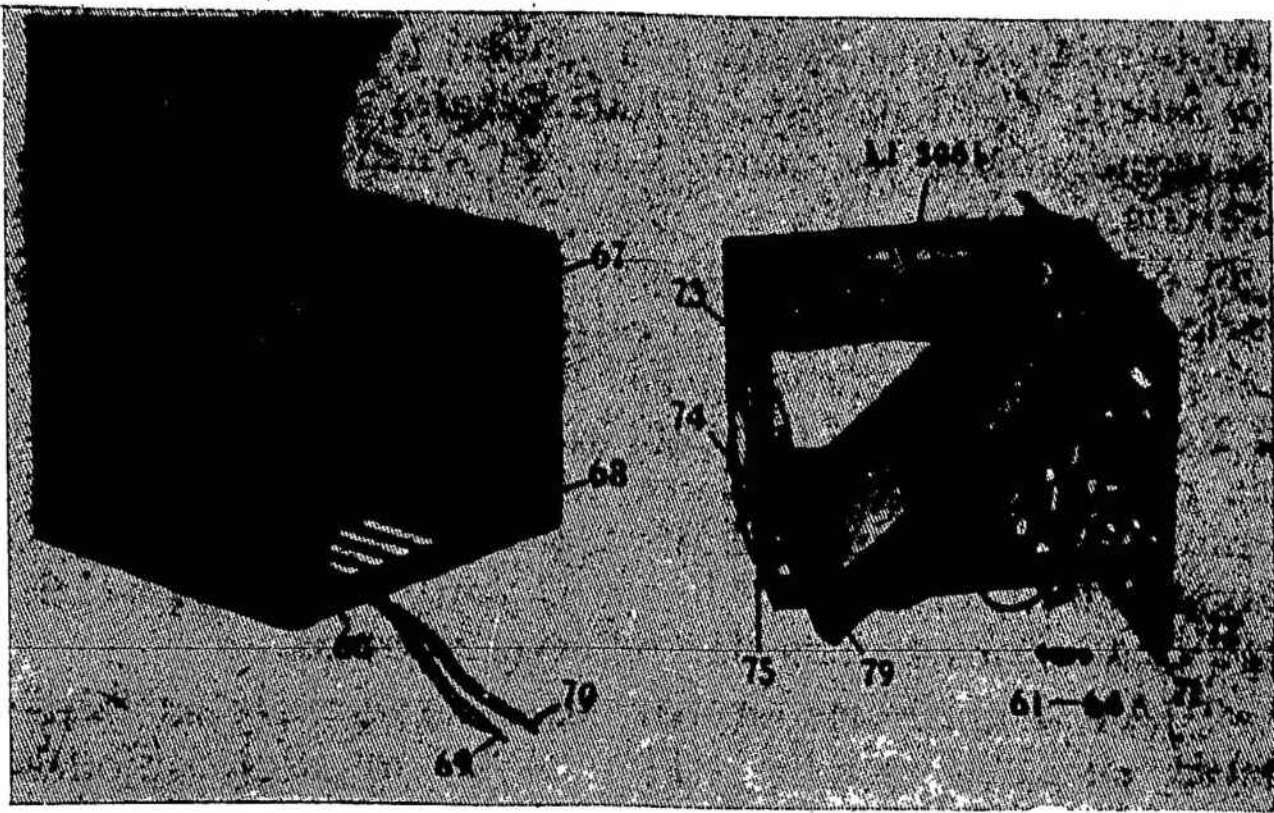
liau kitas kuris nors ženklas. Išnykus tokiam ženklui, ne tik kad pražūva jo padarymo ir vietoje įrengimo išlaidos, bet, kas svarbiausia, jau nebegalima visai tiksliai nustatyti tos vietos, kurioje jis buvo įtaisytas. O tos vietos, kur šie ženklai yra įtaisyti, ir yra labai svarbios ne tik žemėlapiui daryti, bet ir kitiems žemės matavimo darbams. Jos yra svarbios ne tik mums, bet ir mūsų būsimoms kartoms, kurios taip pat naudosis ar tai darydamos naujus žemės matavimus, ar lygindamos savo darbus su mūsų darbais. Todėl šie ženklai ir yra daromi taip, kad užsiliktų kuo ilgiausiai. Tačiau yra buvę atsitikimų, kad nuvykus į kurio nors ženklo vietą, jis būdavo rastas apdaužytas, sugadintas ar net visai sunaikintas. Kiekvienam yra aišku, kad toks darbas gali būti padarytas tik neišmanėlio arba labai mažos valstybinės nuovokos žmogaus. Su tokios rūšies piktu darbu tenka kovoti pačiai visuomenei, nes tik jos apsaugai tie ženklai gali būti pavesti. Trianguliacijos ir topografijos ženklų apsaugai yra išleistas įstatymas, kuris numato ir tinkamas bausmes už tų ženklų gadinimą ir naikinimą. Todėl kiekvieno piliečio pareiga, jei auklėjamosios priemonės nepadėtų, priversti tokį asmenį gerbti valstybės turtą.

(Pabaiga)

Kpt. Liesis

nuo daugelio priežasčių. Jie greičiau genda laikomi drėgnose būstinėse, o ypatingai ten, kur yra cheminių medžiagų; sausas ir

Br. 9

grynas oras jiems daug sveikesnis. Gaubtas veidrodis ir kiti 3 plokšti veidrodžiai irgi turi būti atnaujinami kas 2 — 2½ metų. Suprantama, kad epidiaskopo šviesos stiprumas priklauso nuo veidrodžio pajėgumo atlaužti šviesą.

Objektyvai nušluostomi švari, kelis sykius išskalbtu lininiu skudurėliu. Epi-objektyvo tuo tikslu išimti nėra reikalo, nes jis prieinamas iš priekio ir iš užpakalio, nuėmus kameros dangtį su plokščiu veidrodžiu (12). Epi-objektyvas gali būti išimtas, atsukus laikomąjį varžtą (49), (6. brėž.). Įstatant objektyvą atgal, reikia žiūrėti, kad jis būtų įstatytas tiek giliai, kiek reikia. Nuo šio objektyvo padėties priklauso ekrane rodomojo paveikslo dydis: juo arčiau objektyvas prie veidrodžio (12), juo didesnis gaunamas vaizdas ekrane. Tačiau artinant objektyvą prie veidrodžio, reikia stropiai žiūrėti, kad jis neatsiremtų į veidrodį ir nesubraižytų sidabruoto jo paviršiaus.

Kondensatoriaus dėžutė su lėšiais ir kampinių veidrodžių ištraukiama visa, išsukus sraigtus (61—64), esančius savo lizduose (65—68), (9. brėž.); dėžutei ištraukti reikia atjungti laidus (69) ir (70) nuo gnybtų (71) ir (72). Atsukus sraigtelius (73), (74) ir (75), išimamas vertikalinis lėšis Li 196, o išsukus sraigtelius (76), (77) ir (78), galima išimti gulsčią lėšį Li 3061. Plokščias veidrodis (13) išimamas, atsukus varžtelį (79).

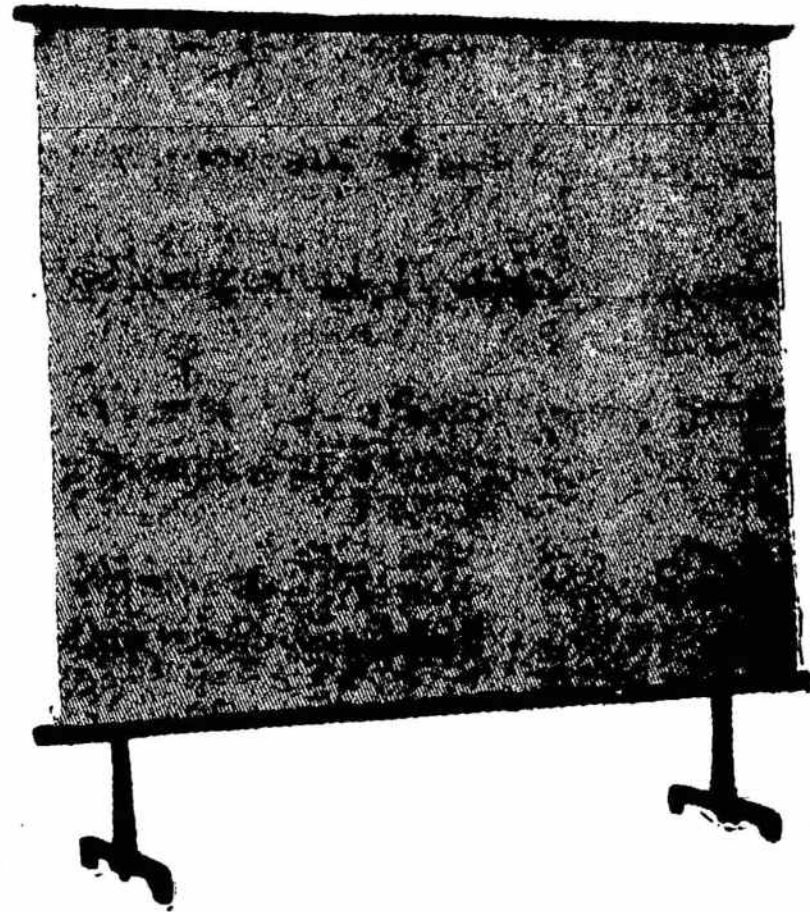
IV. Būtinieji priedai

Langų užuolaidos. Epidiaskopais vaizdus galima rodyti tik tamsiame kambaryje. Vakarais tam reikalui tinka kiekviena būstinė. Norint aparatą panaudoti dieną, reikia kambarį dirbtinai užtamsinti, įtaisant langams užuolaidas arba langines. Užuolaidos daromos iš tamsios medžiagos, nuleidžiamos. Langinės — iš lentų arba faneros — įstatomos. Nebūtų tikslu duoti smulkesnių nurodymų, kaip užuolaidas arba langines pasigaminti, tatau geriausiai nustatys kiekvienos kariuomenės dalies vietinės sąlygos. Kariuomenės dalims patartina numatyti specialias būstines su paruoštomis užuolaidomis arba langinėmis.

Ekranas. Kur nėra salės su kino ekranu, reikia pasidaryti kilnojamus drobinus ekranus:

epidiaskopams „Adept“ — 2 × 2 m dydžio ir epidiaskopams „Lektor“ — 2,5 × 2,5 m dydžio.

Gera, tanki, visai balta drobė ištiesiama tarp dviejų medinių (apatinės ir viršutinės) lentelių. Ekranas kabinamas arba stačiai ant sienos, arba ant tam tikro paprasto medinio stovo (10. brėž.). Kur sąlygos leidžia, reikalingo dydžio ekranas gali būti ištemptas kietuose medžio rėmuose iš visų keturių pusių; toks ekranas pakabinamas prie lubų taip, kad virvėmis lengvai galėtų būti keliamas aukščiau, arba nuleidžiamas žemiau.

Br. 10

miau. Kur visai balta, švari ir lygi siena, paveikslai gali būti rodomi tiesiog ant jos. Reikia žinoti, kad rodomų paveikslų ryškumas juo didesnis, juo baltesnis ir švaresnis ekranas, ir juo jis lygesnis.

Br. 11

Stalas. Epidiaskopui pastatyti turi būti mažas medinis staliukas apie 105 cm aukščio. Stalo lentos dydis apie 30 × 70 cm. Labai patogu, jei stalo lenta lengvai gali būti palenkiama ir pakeliama, kad tiksliai būtų nustatytas paveikslo aukštis ekrane. Tinkamas stalas parodytas 11. brėž. (Pabaiga) **Mjr. Šilius**

KAD IR PRASIDĖJO 1939 METAI, bet dar nevēlu įsigyti 1939 m. kišeninį kario kalendorių, nes ten duotųjų žinių apie Lietuvos kariuomenę, apie mūsų kaimynų ginkluotąsias pajėgas, patarimų, kaip saugotis nuo orinių ir dujinių puolimų, kaip laikyti ir stiprinti sveikatą ir daugelio kitų, — kitur vargiai rasi. 1939 m. kišeninis kario kalendorius mokslieviams, šauliams ir kariams — 1 Lt; visiems kitiems 1,60 Lt.

Kariuomenės Štabo pranešimas atsargos karių karo pratimų reikalu

Šiais metais karo pratimų bus šaukiami šie atsargos kariai:

I. Atsargos karininkai pėstininkų, artilerijos, kavalerijos, inžinerijos ir aviacijos specialybių:

1) mūsų kariuomenėje tarnavusieji kadro karininkai, gimę 1896 m. ir jaunesni, kurie karo pratimų dar neatliko:

a) jaunesnieji leitenantai, atleisti iš kariuomenės 1935 m. ir anksčiau.

b) leitenantai, atleisti iš kariuomenės 1934 m. ir anksčiau,

c) kapitonai, atleisti iš kariuomenės 1932 m. ir anksčiau,

d) majorai, gimę 1892 m. ir jaunesni, atleisti iš kariuomenės 1932 m. ir anksčiau, kurie pratimų dar neatliko,

2) buvę kadro jaunesnieji leitenantai, pirmuosius pratimus atlikę 1932 — 1934 m., šiais metais bus šaukiami antrųjų pratimų,

3) visi atsargos jaunesnieji leitenantai ir leitenantai III, IV, VIII ir XI aspirantų laidų. VIII ir XI šaukiami pirmųjų, o III ir IV laidų antrųjų pratimų,

4) Visi kiti atsargos karininkai, kurie karo pratimų jau buvo šaukiami, tačiau gavo tų pratimų atidėjimus ar dėl kitų priežasčių pratimų neatliko.

II. Atsargos kareiviai, gimę 1910 ir 1913 m. I — XI kategorijų visų raidžių, o gimę 1907 m. šių kategorijų ir raidžių: I-os: a, c, e, g ir i; II-os: a, c, e ir f; III-os: a ir b; IV-os: a; V-os: a ir c; VI-os: a, c, d ir f; VII-os: a, b, c ir d; VIII-os: a ir c; X-os: b, c, d ir f; XI-os: a ir c. Be to, išimties tvarka dar bus pašaukti ir kai kurių kitų kategorijų ir gimimo metų atsargos kareiviai.

Atsargos kariai, įgiję medicinos ar veterinarijos gydytojų diplomus ir studentai medikai, veterinariai ir odontologai, išklause ne mažiau kaip 8 semestrus, jei prieš pratimus apskrities komendantui pristatys minėtų specialybių diplomų nuorašus arba išklaustyto mokslo liudijimus, bus perkelti į atitinkamą sanitarijos ar veterinarijos karių specialybę ar kategoriją ir kartu su savo ankstyvesnės specialybės ar kategorijos kariais karo pratimų nebebus šaukiami.

Kariai, dėl nesveikatos pripažinti karo tarnybai nebetinkamais arba tinkamais tik nerikiuotei, karo pratimų nebebus šaukiami. Todėl kariai, kurie tokiais jaučiasi, tačiau karo tarnybai netinkamais arba tinkamais tik nerikiuotei dar nepripažinti, turi prieš pratimų pradžią raštu prašyti savo apskrities komendantą patikrinti jų sveikatą.

Atsargos karininkai ir puskarininkiai karo pratimų bus šaukiami 4 savaitėms, o grandiniai ir eiliniai — 3 savaitėms. Pratimai bus vykdomi įvairiais šių metų laikotarpiais. Šaukiamieji gaus raštiškus šaukimus, kuriuose bus reikiamų nurodymų. Be to, suinteresuoti reikiamų žinių galės gauti savo apskričių komendantūrose.

Kavalerijos žygių istorija

Arklių ištvermės lenktynės, kavalerijos karo žygiai ir raito sporto žygiai yra žinomi nuo pačių seniausių laikų. Vieni jų buvo atlikti gerai paruoštais ir gerai treniruotais arkliais, kiti gi visai neparuoštais arkliais.

Napoleonas savo veikale, pašvęstame Juliaus Cezario karams, sako, kad Cezaris, darydamas vidutiniškai po 150 km per dieną, per aštuonias dienas atvyko iš Romos iki Ronos (upė pietų Prancūzijoje); vėliau tas pats Julius Cezaris kare su Ispanija perjoja pietų Prancūziją ir Pirinejų kalnus per 27 dienas, padarydamas vidutiniškai per dieną 87 km. Reikia pabrėžti, kad tais laikais balnas dar nebuvo žinomas.

JAV Nepriklausomybės kariuose generolas Šeridanai su 1000 raitelių atliko 3480 km žygį, nujodamas vidutiniškai 87 km per dieną.

Pulkininkas Henry Apašų sukilimo metu su keturiais eskadronais padarė 175 km per 33 valandas, palikdamas kely tik vieną vienintelį arklių.

1890 metais vienas Paduos švoležerų būrys kalnuotoje vietovėje ir be kelių nujojo 287 km per 3 dienas.

Keliais metais vėliau, prancūzų Afrikos kavalerijos grupė per 24 valandas atliko 144 km žygį.

1845 metais Stiltono miesto arklių pašto viršininkas ėjo lažybų, kad per 15 val. padarys 3 perbėgimus iš Stiltono į Londoną, t. y. 344 km. Pirmą kartą perbėgimą darydamas jis panaudojo 8 arklius, antram kartui — tik 6 ir trečiam — 7 arklius. Pašto viršininkas lažybas laimėjo.

1791 metais anglas p. Wilde su dešimt keičiamųjų arklių nujojo 204 km per 9 valandas.

1603 metais, grafas de Monmouth, kad praneštų Škotų karaliui Žakui apie karalienės Elžbietos mirtį, nujojo 600 km per 3½ dienas.

Vienas anglų užsienių reikalų ministerijos valdininkas, nešdamas labai svarbias žinias, iš Belgrado į Konstantinopolį atėjo per 5 dienas ir 11 valandų, nujodamas 1353 km.

Arklių paštas JAV tarp San-Francisco ir Saint-Joseph'o 1855 metais vidutiniškai kas dieną nujodavo 110 — 140 km, o legendarinis Buffalo-Bill 608 km nujojo vienu perbėgimu, sustodamas tik dvi minutes arkliams pakeisti.

1889 metais rusų kazokų leitenantas Peškov, iš mažos įgulos Siberijoje, išjojo ant mažo kazokų arklio (tik 1,35 m) per Omską ir Maskvą į Petrapilį. Jis nujojo 9233 km, vidutiniškai jodamas 60 km per parą, įskaitant ir poilsio dienas.

1910 metais kovbojus Tomas Brubakeris iš Gleroko išjojo į Čikagą dviem arkliais, kuriais jojo pakaitomis. Nujojęs 1200 km, jis buvo priverstas mesti vieną arklių, kuris susižeidė koją. Likusius 2400 km jojo tik vienu arkliu. Tą nepaprastą 3600 km kelionę jis atliko per 11 dienų, vidutiniškai jodamas 92 km per dieną.

1921 metais kapitonas Villoughby laimėjo pirmą vietą lauko perbėgime, 35 km prajodamas per 1 val. 27 min.

Viena jauna amerikietė, kuri gyveno nedideliame pietų JAV miestelyje, gavo pakvietimą į balių mieste už 90 km atstumo. Daug negalvodama, panelė pririša

Perėmė pareigas naujoji Klaipėdos krašto direktorija

Sausio 23 d., dalyvaujant Klaipėdos krašto gubernatoriui Gailiui, naujoji Bertuleičio direktorija perėmė pareigas iš atsistatydinusios Baldžiaus direktorijos. Pirmiausia gubernatorius Gailius kreipėsi į atsistatydinusios direktorijos narius, pažymėdamas, kad ta direktorija ilgiau kaip 3 metus valdžiusi kraštą ir kad, pagal būsimo seimelio daugumos valią, atsistatydino, kad užleistų savo vietą kitiems. Pasiremdamas Klaipėdos krašto statuto nuostatais, gubernatorius naujuoju direktorijos pirmininku paskyręs poną Villy Bertuleitį, kuris iš savo pusės krašto direktoriais pasikvietęs: Žygaudą, Dr. Boetcherį ir Monieną. Toliau gubernatorius Gailius pareiškė padėką Baldžiui ir jo direktorijos nariams už sąžiningą ir su pasišventimu atliktą pareigų ėjimą.

Baigęs kalbą, gubernatorius Gailius buvusios direktorijos pirmininkui Baldžiui ir jo direktorijos nariams paspaudė rankas. Kreipdamasis į naują direktoriją, gubernatorius Gailius pareiškė: „Šiandien jūs primimate savai sunkią ir nepaprastai atsakingą pareigą. Tuo, be abejo, jūs esate pats tikras. Be to, perėmimas įvyksta kritišku momentu, kurio atmosferą tam tikru atveju reikia laikyti įtemptą. Neseniai įvykęs karo stovio panaikinimas ir su juo surištas suvaržymų pašalinimas, ypač spaudos ir draugijų srityje, visiškai partiniai politinio veikimo laisvės įgyjimas ir su tuo surištas naujos ideologijos išiveržimas, kuris ateityje kraštui suteiks naują pobūdį, — visi tie reiškiniai žymiai sukrėtė ir pakeitė mūsų autonominio gyvenimo veidą, drauge iškeldami eilę naujų problemų.

Atstatyti lygsvarą ir rasti geriausią būdą iškilusioms problemoms spręsti, reikės daug darbo, energijos, tačiau kartu takto, elastingumo, ištvermės ir kantrybės“. Toliau gubernatorius pažymėjo, kad jis neabejoja, kad Memeldeutsche Liste direktorijon delegavo geriausius savo vyrus, kurie aukščiau minėtų problemų sprendimui yra visais atžvilgiais tinkami žmonės. „Jūsų paskyrimas, Pone Pirmininke, vyko remiantis

prie balno balinę suknelę ir kitus grožio taisymo instrumentus, pasibalnoja tėvo arkli, nujoja 90 km, šoka visą naktį, o rytą sėda į balną ir vakare grįžta namo.

Ir mūsų kavalerija į šią istoriją gali įrašyti keletą panašių atsitikimų.

1932 metais P. L. P. Karo Mokyklos kavalerijos kariūnų ir kavalerijos kariūnų - aspirantų eskadronas, 1. gusarų pulko mokomas eskadronas, sunk. kulkosvaidžių ir technikos eskadronų daliniai ir gurguolės, iš viso apie 400 žmonių ir arklių, atliko 960 km žygių kautynių aplinkybėmis, nujodami vidutiniškai 73 km per dieną, įskaitant ir 4 poilsio dienas. Sauga ir žvalgybos daliniai vidutiniškai nujodavo 110 — 115 km.

1938 metais kariuomenės rudens manevrų metu vieno kavalerijos pulko pagrindinės jėgos kautynių aplinkybėmis per 20 val. nujojo 93 km, o saugos ir žvalgybos daliniai iki 130 km. Reikia pabrėžti, kad žygiuota gana blogais keliais: tiltai ir perėjimai buvo „susprogdinti“ — šarvuočius ir sunkvežimius vietomis teko tiesiog rankomis kilnoti; kelią pastodavo partizanų daliniai, kartais net iki kuopos didumo.

S. G.

statutu. Statutas yra viso mūsų autonominio gyvenimo pamatas. Jis kartu yra santykių gerintojas tarp Klaipėdos krašto ir centro vyriausybės. Deja, ligšiolinė praktika parodė, kad kai kurie statuto nuostatai nėra visai aiškūs ir vienareikšmiai taip, kad nebuvo galima pasiekti jų vienareikšmio aiškinimo. Tai dažnai privedavo prie nuomonių skirtumo, nesusipratimo ir kartu prie tam tikro nepasitenkinimo. Visa tai labai kenkė tiek Klaipėdos kraštui, tiek visai valstybei“.

Toliau gubernatorius pabrėžė, kad ateityje centro vyriausybė yra pasiruošusi, aiškinant statutą, kuo plačiausiai atsižvelgti į krašto nusistatymą ir reikalus. Tą savo nusistatymą Lietuvos vyriausybė pastaruoju metu yra daugelį kartų įrodžiusi savo darbais. Tokia padėtis būsianti ir toliau, nes reikia pagaliau pripažinti, kad tai, kas yra gera Klaipėdos kraštui, taip pat teikia naudą ir visai valstybei, ir atvirkščiai. Klaipėdos kraštas ir Lietuva yra ūkiškai vienas su kitu surišti ir negali vienas be antro egzistuoti. Paminėjęs, kad Klaipėdos krašto statutas savo pagrinde, savo dvasia yra geras, gubernatorius pažymėjo, kad geram sugyvenimui tereikėtų iš vienos pusės lojaliai laikytis statuto, o iš antros — būti liberališkiems ir plačiau statutą taikinti bei aiškinti, o Lietuvos vyriausybė tam yra nuoširdžiai pasiruošusi. „Aš esu tam tikra prasme to garantija, nes tik tokiomis sąlygomis esu perėmęs gubernatoriaus pareigas. Jūs, Pone Pirmininke, taip pat patys tuo greit įsitikinsite, nes jums greit teks pradėti bendradarbiavimą su centro vyriausybe. Jums teks prisidėti prie ginčytinų ar neišspręstų klausimų, kurių vis dar šiek tiek yra, aiškinimo ir sutvarkymo. Leiskite man Jus patikinti, kad Jūsų pastangos bus draugiškai ir nuoširdžiai sutiktos. Aš iš savo pusės taip pat esu pasiryžęs visada realiai paremti krašto teisėtus reikalavimus ir pageidavimus. Aš esu tvirtai įsitikinęs, kad mums pasiseks užmegsti garbingą bendradarbiavimą su abipusiu pasitikėjimu ir abipusiu reikalų supratimu, kad mums pasiseks įgyvendinti nuoširdžius tarpusavio santykius ir surasti būdus, o jei būtų galima — išspręsti visus Klaipėdos krašto reikalus abiejų pusių labui. Tuo bus padarytas didelis įnašas į šio Europos kampo santykių stabilizaciją. Tuo pačiu Klaipėdos kraštas taps tikrai veikliu ryšiu tarp Vokietijos ir Lietuvos. Šioje srityje Jūs, Pone Pirmininke Bertuleiti, ir Jūsų direktorija gali nepaprastai daug nuveikti, daugiau kaip kuri kita direktorija, nes toje srityje šiuo metu yra ypatingai daug galimybių.

Drauge su tuo iškyla ir ypatingai didelė atsakomybė, kurią aš Jums pradžioje paminėjau ir kurią Jūs šiandien sau pasiimate. Visada atminkite, Pone Pirmininke, kad akys visų klaipėdiečių, kuriems rūpi Klaipėdos krašto gerovė, kad akys visų lietuvių, kuriems rūpi ateitis, net galima pasakyti, kad akys visų tų, kurie trokšta Europoje taikos išlaikymo ir stabilizavimo, nuo šios dienos yra atkreiptos į Jus ir Jūsų direktoriją. Aš neabejoju, kad Jūs rasite tikrąjį kelią ir juo eisite. Aš, kiek iš mano pusės tai bus įmanoma, mielai Jus paremsiu. Prašau Jus perimti direktorijos reikalus ir linkiu Jums, Pone Pirmininke ir Ponei krašto direktoriai, Jūsų pareigose daug laimės“, —

Šaulių Sąjungos Vadas apie besiartinantį S-gos dvidešimtmetį

Visai neseniai Šaulių Sąjungos vadas plk. Saladžius „L. A.“ bendradarbiui pareiškė įdomių informacinių minčių apie šiais metais rengiamą Šaulių Sąjungos dvidešimtmečio minėjimą ir, apylamai, šaulinės veiklos klausimais.

Šie metai Šaulių Sąjungai vadinami jubiliejiniais metais ir jie numatyti pažymėti didesniu šaulių suvažiavimu. Šaulių suvažiavimas dvidešimtmečio proga manoma sušaukti Kaune apie birželio mėnesį. Šio suvažiavimo metu numatomas didesnis šaulių paradas, sporto varžybos, o taip pat norima pasirodyti ir su šauline daina. Suvažiavimo metu numatoma surengti šaulių dainų šventę, kuri pasižymėtų ir išsiskirtų iš kitų organizacijų ruošiamų dainų švenčių savo šaulinėmis ir karinėmis dainomis. Be jungtinio mišraus choro dainų, numatomos ir vyrų šaulių jungtinio choro dainos. Šventės metu taip pat numatomas šaulių orkestrų jungtinis koncertas. Taigi, šis jubiliejinis Šaulių Sąjungos suvažiavimas išsiskirs iš kitų cilinių šaulių suvažiavimų, nors ypatingos tam suvažiavimui ruošos nėra. Visoje Šaulių Sąjungoje vyksta sustiprintas šaulinis darbas. Šauliai pirmoje vietoje vykdo savo programinius darbus pagal eilinę programą.

Iš 1938 metų paminėtini šie Šaulių Sąjungos darbai: degazacijos instruktorių trijų savaitinių kursai Kaune, trijų savaitinių sporto instruktorių kursai Smiltynėje, moterų šaulių sporto kursai Palangoje ir dvi savaitiniai moterų šaulių ūkio kursai taip pat Palangoje. Taip pat buvo suruošti kursai ir būrių vadų padėjėjams. Jie truko vieną mėnesį ir vyko prie divizijų kariuomenės įgulose. Be to, visose rinktinėse buvo vykdomi kariuomenėje netarnavusiems šauliams kursai. Buvo suruošti kontroliniai šaudymai ir vykdomos šaudymo varžybos kariniais šautuvais. Taip pat buvo įvykdytos varžybos mažojo kalibro šautuvais ir pistoletais.

Praėjusių metų rudenį šauliai dalyvavo kariuomenės manevruose. Dalyvavo Panevėžio rinktinės šaulių

baigė savo kalbą naujajai direktorijai Klaipėdos krašto gubernatorius Gailius.

Gubernatoriui pasisveikinus su naujosios direktorijos pirmininku ir nariais, trumpą kalbą pasakė ir naujosios direktorijos pirmininkas Bertuleitis. Vėliau žodį tarė buvusios direktorijos pirmininkas Baldžius, kuris padėkojo už įvertinimą jo direktorijos pareigų ir, tarp kitko, pareiškė viltį, kad direktorijos pasikeitimas yra asmenų pasikeitimas.

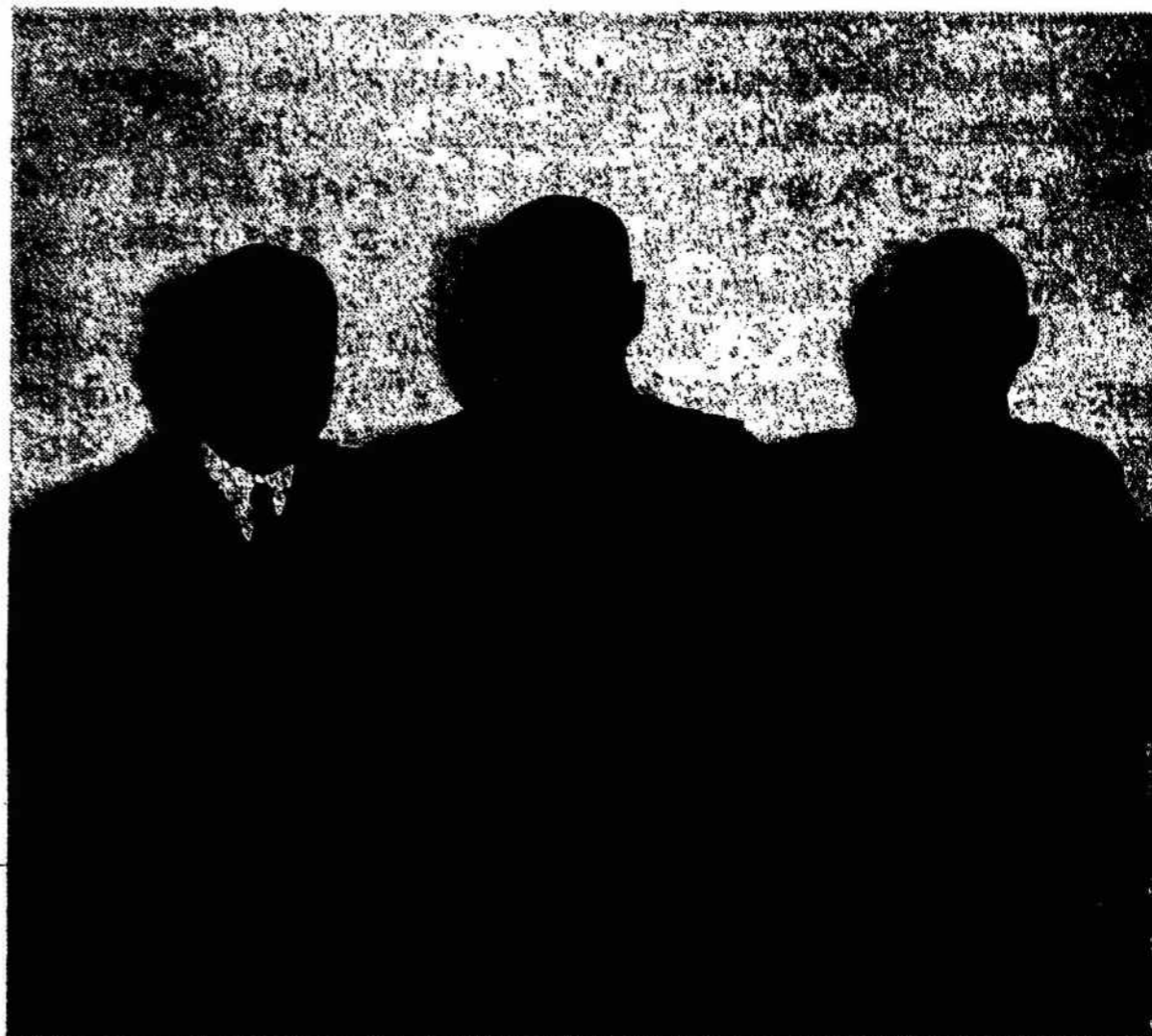
Nuo sausio 23 d. naujoji Klaipėdos krašto direktorija pradėjo eiti savo pareigas. Pareigų perėmimas įvyko direktorijos pirmininko kabinete. Pareigų perdavimas buvo leistas stebėti ir spaudos atstovams. Klaipėdos krašto gubernatorius Gailius savo kalbą, skirtą buvusiai direktorijai, vien laiko taupumo sumetimais, pasakė tik lietuviškai, vokiškai jos nekartodamas, o savo antrąją kalbą naujajai direktorijai — pasakė vien vokiškai, nekartodamas jos lietuviškai.

batalionas, o Ukmergės ir Kėdainių rinktinių atskiri šaulių būriai. Be dalyvavimo kariuomenės manevruose, visose rinktinėse buvo atlikti rudeniniai lauko pratimai. Praėjusią vasarą Kaune įvykusioje Pirmoje tautinėje olimpiadoje dalyvavo 450 šaulių sportininkų, kurie ypač pasižymėjo lengvoje atletikoje. Šauliai sportininkai tautinėje olimpiadoje laimėjo 36 aukso, 56 sidabro ir 67 bronzos medalius. Krepšinio varžybose tautinėje olimpiadoje šauliai sportininkai užėmė trečią vietą. 1938 m. atidaryta visa eilė naujų šaulių namų: Šakiuose, Kurkliuose, Didvyžiuose, Nedzingėje, Skriaudžiuose, Liudvinave, Prienuose, Panemunėje, Perlojoje ir Vilkijoje.

Pažymėtina ir šaulių kultūrinė veikla, kuri varoma šalia savo šaulinio darbo tiesioginės programos. Praėjusiais metais visuose šaulių daliniuose buvo vykdomi Lietuvos istorijos ir lietuvių kalbos kursai. Šaulių chorai dalyvavo Lietuvių Muzikų Draugijos ruošiamose rajoninėse dainų šventėse. Taip pat Šaulių Sąjungos centrinis choras pernai dalyvavo Latvijos ir Estijos visuotinėse dainų šventėse. Šis choras 1938 m. atšventė 15 metų savo veiklos sukaktį.

1938 m. gruodžio mėn. įvyko šaulių chorų vadovų suvažiavimas. Jame dalyvavo 86 šaulių chorų vadovai. Šiuo metu Šaulių Sąjunga turi 126 choras. Šaulių daliniai turi 88 dūdų orkestrus, kurių vedėjams buvo suruošti kursai. Ruošiama spaudai Šaulių Sąjungos istorija, kuri norima išleisti šiais jubiliejiniais metais.

Baigdamas plk. Saladžius pažymėjo, kad sąjunga ir toliau tvarkysis pagal statutą ir įstatymą, kad šauliai jau ir dabar aktingai dirba, nes nėra šaulio, kuris per metus šauliniam darbui neskirtų, mažiausiai, 100 valandų.

Dabartinis ir buvę mindaugėnų vadai. Iš kairės į dešinę: 1) ats. plk. ltn. Variakojis, 2) gen. št. plk. Žadeika ir 3) ats. d. gen. Tamašauskas

Liktinis ir vedybos Katruo norėtum būti?

Nemažas liktinių puskarininkių procentas yra vedusių. Vieni gyvena ir tvarkosi labai gražiai — tai matyti aplankius vedusiojo butą. Pirmas žvilgsnis duoda įspūdį apie šeimos sugyvenimo jaukumą. Neretas liktinis po kelių vedybos metų įsigyja kuklų nekilnojamą turtą ir pagal pajamas tvarko šeimą, po truputį kurdamas geresnį rytojų. Tačiau pasitaiko ir kitaip gyvenančių. Kartais, net po trumpo vedybų laiko, šeimoje kyla nesusipratimai, barniai, girtavimas, žmona, pakankamai neturėdama pragyvenimui lėšų, vaikšto pas liktinio viršininkus, prašydama šeimos gyvenime sutvarkyti vyrą. Viršininkų tarpininkavimas dažniausiai pasibaigia liktinio nenaudai, nes valdus keliančios šeimos kariniame gyvenime ilgai netoleruojamos.

Kas kaltas — liktinis ar jo šeima? Dažniausiai bus todėl, kad vienas kitas liktinis, sukurdamas šeimą, eina ne etikos dėsnų ir pašaukimo vedamas, bet šeimą sukūrė sąžinės išmetinėjamas, bijodamas nustoti tarnybos bei žiūrėdamas į moterį komercinėmis akimis savo kritiškais finansų momentais, kaip išeities priemonę.

Dažnai tenka girdėti vieno kito nevedusio liktinio tokios pastabos: „Moteris kario gyvenimui nieko praktiško duoti negali, ir yra maža liktinio alga maitinti pašalinį žmogų, kai moterų ir taip netrūksta. Karys turi būti kariu, o ne moterų garbintoju“. Kad toks „kariškai“ nusiteikęs liktinis taip ir darytų, — gal kariškomis akimis žiūrint ir būtų idealu, bet šio „karžygio“ gyvenimas rodo visai ką kita.

Draugaudamas su mergaite, naudodamasis jos atvirumu ir tyra meile, ją išnaudoja moraliai ir materialiai. Gavęs algą, dūmų ir garų paskendusiam bare „garbina“ Bachą, o sutikęs puolusios moralės partnerę, jis paklausys paraližuotos valios užgaidų ir pamins padorumą. Išėjęs neblaivus už rajono ribų, padaro išsiškumą prieš civilius gyventojus, piliečių skundai siekia štabus ir taip blogai atestuoja save prieš viršininkus ir visuomenę. Toks periodiškasis girtavimas, pinigų ir energijos mėtymas priveda prie visiško išsiblašymo, blogo tarnybos pareigų atlikimo ir kitokių blogybių. Taip elgdamasis pats pamato, kad jo autoritetas nukrito viršininkų ir valdinių akyse. Norėdamas pataisyti autoritetą ir medžiaginę būklę, pagaliau, ieško su „užsilikusiu centu“ moters — ją veda. Bet čia dažniausiai randa tą pačią menko išsilavinimo moterį, nes su geresne neturi pažinčių ir jos nevertas.

Su tokia moterimi sukurtas šeimos židinyse abiem pusėm yra tik dvasios merdėjimas. Ji pati, gyvenimo priblokšta auka, neįstengia įnešti šeimai kūrybiško spindulio ir užpildyti bei pataisyti kai kuriuos vyro dvasios trūkumus.

Nors liktinis nėra suvaržytas atitinkamu išsilavinimu rinktis draugę, bet kilnus kario pašaukimas ir savigarbos jausmas liktiniui deda pareigą draugauti ir jungtis su tokia moterimi, kad asmens ir karinis orumas nebūtų pažeistas. Tauta, kurdamas stipriais pamatais valstybę, varo plačią propagandą už sveiką ir doros pagrindais sukurtą šeimą. Toji šeima turi pasireikšti tautoje visuose luomų sluoksniuose, taigi ir kariuomenėje, ir liktinių tarpe.

Šalia išsiauklėjimo, drausmės ir karinių žinių, liktinis turi būti, jei ne pavyzdžiu, tai nors takto žmogumi ir viešajame gyvenime. Laisvas elgesys, nerimtas pasirodymas už rajono ribų, kenkia ne tik atskiro, bet ir

Netvarkingai

Tvarkingai

Karys visada turi būti pilna uniforma ir įvariai apsitaęs, susisagstęs, turėti žvalią karišką išvaizdą ir griežtai laikytis karių mandagumo taisyklių.

Karys turi atminti, kad iš jo išvaizdos ir elgesio sprendžiama ne tik apie jį ir tą dalį, kurioje jis tarnauja, bet ir apie visą Lietuvos kariuomenę.

visų liktinių autoritetui visuomenės tarpe. Visas nerimto žmogaus išdaigas ar blogos įtakos išugdytas ypatybės liktinis turi savyje pastebėti ir persiauklėti liktinio elgesiui priderama forma. O kiekvienas vulgariškas užsiangažavimas visų liktinių turi būti šalintinas ir keliamas viešumon, kaip mūsų kariuomenės vadas b. gen. Raštikis yra pasakęs: „Norėdami tobulėti, turime kelti viešumon ir rauti su šaknimis visas dar užsilikusias moralines negeroves“. Psk. E. Bliudnikas

LAKŪNŲ DAINA

K. Inčiūros žodžiai

V. Kuprio - Kuprevičiaus muzika

Švie-čia ke - lias vir - šum van - de - ny - no. Li - tu -
Kaip jau - ni sa - ka - lai su - si - bū - re, vis bu -

a - ni - koš ke - lias dra - sus. - Tau nuo am - žių per am - žius, tė - vy - ne, dar - bas
dė - sim sar - gy - boj ša - lies. Mus lydės mūsų mė - ly - na jū - ra, Vil - nias

žy - giai ir per - ga - lė mūs! Tau pa - dan - gių sar - gy - bon su -
bokš - tai ke - liu - nē - je švies. Jei li - ki - mo ran - ka vi - sa -

skri - dę, es - kad - ri - lė - miš bu - dim gre - ta - Je pa - va - sa - riš am - ži - nas
ga - lė mūs lėk - tu - vą a - na - pus pa - mos. - kils į erd - vę ki - ti - tė - vy

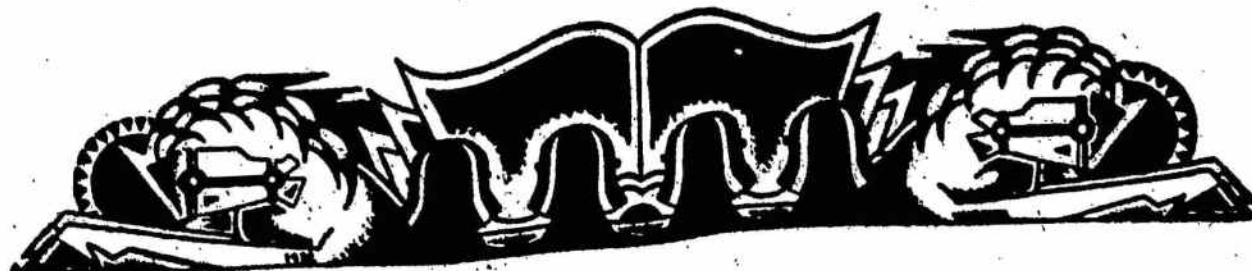
žy - di ties ta - vim, tė - vy, žė - me šven - ta!
ša - liai sa - vo žy - gių, gy - vy - bę au - kos.

- 1) Šviečia kelias viršum vandenyno,
Lituanikos kelias drąsus. —
Tau nuo amžių per amžius, tėvyne,
darbas, žygiai ir pergalė mūs!

Tau, padangių sargybon suskridę,
eskadrilėmis budim greta. —
Te pavasaris amžinas žydi
ties tavim, tėvų žeme šventa!

- 2) Kaip jauni sakalai susibūrę,
vis budėsim sargyboj šalies.
Mus lydės mūsų mėlyna jūra,
Vilniaus bokštai kelionėje švies.

Jei likimo ranka visagalė
mūs lėktuvą anapus pamos, —
kils į erdvę kiti — tėvų šaliai
savo žygius, gyvybę aukos.

PABĖGOME IŠ NELAISVĖS

(Vyčio kryžiaus kavaleriaus Ant. Triuko atsiminimai)

Vienas šventes praleidau savo gimtajame kaime. Tarp susirinkusiųjų giminių ir kaimynų buvo ir Nepriklausomybės karų dalyvis Antanas Triukas. Jo dešinėje sėdėdamas, atostogaujantis mano brolis Kostas pasakoja apie pratimus, kasdieninius, smulkius, bet įvairius, kartais juokingus, atsitikimus. Gera tarp artimųjų užsimiršti kasdieninius rūpesčius, juokauti ir klausytis linksmų, iš širdies plaukiančių, žodžių.

— Kai aš turėjau kaime mergelę!... — skambiu tenoru pradėjo Kostas. Vienas po kito prisijungė kitų balsai, ir daina užtvindė seklyčią.

Dainai nutilus, Kostas nugeria porą gurkėnių alaus ir įremia žvilgsnį į Antano Triuko įraudusį, sveikata dvelkiantį, veidą.

— Papasakok, Antanai, įspūdžių iš Nepriklausomybės kovų! —

— Iš tikrųjų, Antanai, suvilgyk alumni liežuvį ir papasakok ką nors. —

— Papasakok, papasakok! — girdėtis balsai. Visi žino, kaip jis įdomiai pasakoja.

— 1920 metais, rodos, apie šventą Joną įstojau į 7 pėstininkų pulką. Vėliau iš Ukmergės pėsti nudūmėm į Vilnių ir ten gyvenome apie tris savaites. Paskui teko atsitraukti. Graudu buvo. Apsistojom ties Želva ir ten apkasuose išgulėjom tris dienas.

— O kada tai buvo? — klausia Kostas. Jis jaučia, kad taip staiga užkluptam Antanui sunkoka atkasti laiko užpustytą praeitį. Bet brolis žino, kad netrukus Antanas savo mintimis persikels į apkasų gyvenimą ir jo žodžiai patys liesis, kaip sula iš pragręžto beržo.

— Dabar pamiršau kokį mėnesį. Rudens laike, lapai byrėjo, jau buvo ūkininkų sukrauti kūgiai. Mes į apkasus atsinešdavom prisigraibę lapų. — Antanas, žvilgterėjęs pro langą, laisvai nuotaikingai pradėjo pasakoti.

— Mus puolė gausingesni lenkų būriai. Man buvo įsakyta pranešti už kokių 200 metrų įsitvirtinusiai kuopai, kad reikia trauktis, nes lenkai iš visų pusių supa. Slenku slėniu, pilvu šliaužiu... žinai, koks ėjimas. O kulkos zvimbiam pro ausis. Prislinkau prie kareivio Povos iš Ukmergės, o jo šautuvas užspringęs. Ištraukiau savo šautuvo grūstuvą, padaviau, o jis, norėdamas įkliuvusį šovinį išstumti, kilsterėjo grūstuvą, ir tą pat momentą sukniubo negyvas. Prislinkau netoli kuopos. Kuopos vadas vyr. ltn. Stupelis, atsistojęs prie beržo, pila į visas puses. Lenkai, apsupę mus, jau kryžmine ugnimi apšaudė mūsų apkasus. Turėjom pasiduoti.

— Tai ir suėmė visą kuopą? — Kostas klausia, čiupinėdamas šakutę.

— Tai, mat, tokia ir kuopa, tai ne dabar. Apie 20 žmonių tebuvo.

— Na, o kaip toliau? — Dėdė Martynas mirksėdamas žiūri į Antaną.

— Tegu juos perkūnėliai! Nurengė mus ir apvilko tokiais drabužiais, kad baisu žiūrėti. Kai mes užsidengiame vieną kūno dalį, tai matyti kita nuoga.

— Varo į Vilnių vieškelio viduriu, o mes basi. Visą kūną gnaibo šaltas vėjas. Einam į Vilnių pusplikiai, ginkluotų lenkų lydimi. Artėja bažnyčių bokštai, artėja pilies kalnas, ašaros džiūsta akyse ir kumščiai gniaužiasi. Rodos, neiškęsi ir, lyg pasiutęs šuo, plikomomis rankomis pulsai ginkluotus lenkus ir, užgniaužęs pajuoką drapstančią gerklę, kaip katę purtydamas, paklausi: „Ko jums čia reikia, prakeiktieji?!“ — Antanas nutilo, pajutęs visų kietus žvilgsnius, pamatęs įsitempusius veidų raumenis. Šyptelėjo netikru, slepiamu liūdesiu.

— Nuvarė į Vilnių už Aušros Vartų. Ten, netoli malūno, yra didelis namas. Ankštai sugrūdo į antrą aukštą; keturias dienas beveik nedavė valgyti. Gerai dar, kad duonos, sūrio gabalėlį, ar mėsos kokią nuotrupą atnešdavo lietuvaitės. Nugirdome, kad mus varys į Lenkiją. Dar nemaloniau pasidarė. Mus varant pasitaikė ilgas koridorius (šis koridorius-tiltas jungė du namus). Aš žvilgtį į šalį ir matau, kad sargybinis be kairės akies. Kumšt savo draugui Preikšai į pašonę, ir abu šuoliais pasileidome į kitą namą. Iš ten pro langą matome, kad sode nieko nėra. Aš išlindau pro langą, persižegnojau: Dieve, padėk, ir... iš antrojo aukšto plumptelėjau žemėn. Baisu juk, bet kai pavojus, žmogus viską išbandai. Dabar pakištų šimtinę, ir tai neišdrįščiau. Aš iššokau, o Preikša klausia: „Antuk, ar tau gerai?“ „Tik šok greičiau!“ Užsilipo ant lango, o akys kaip lėkštės. — Nudribo ir jis. Greitai nubėgom į sulūžusią išvietę (tuomet buvo vidurdienis) ir ten laukėm vakaro.

— Kai vakare uždegė elektrą, mes peršokome per tvorą ir vienmarškiniai nuėjom pas žydus. Man davė neįprastą apsiaustą, kurio užpakalis buvo gana ilgas. Preikšai davė trumpus kailiniukus. Be to, davė duonos, ir mes išėjom.

— Išgerkim, Antanai, alaus, kad liežuvis neperdžiūtų! — Tėvas, pripylęs alaus, skambtelėjo į Antano stiklinę. — Gražiai, kad tave bala, nupasakoji.

Antanas nugėrė ligi pusės ir sukina tarp pirštų.

— Priėjom Nerį. Iš nakties pašalę. „Preikša, plaukim!“ — sakau. „Eikim per tiltą“, — sako Preikša. O ant tilto civilius tikrina. „Suims, — sa-

7 pėst. pulko
eil. Antanas Triukas

kau, — kalbėt lenkiškai nemoku“. Tačiau rizikuodami einame. Pro vieną sargybinių einame — nieko neklausia, pro antrąjį — taip pat nieko. Laimingai prasmunkame.

— Leidžiamės per laukus. Tamsu, ūkana, truputį lynoja. Einam pasikuprinę, o šonkauliai girgžda, žarna ant žarnos joja. Žiūriu, baltuoja. „Vieškelis!“ — sakau. Nagi, kopūstų ežė. Po galvą nusukam, suvalgom. Jau tvirčiau. Vėl einam. Pagaliau, kai pasprūdau, kulvertom apsiverčiau, rodos, į patį pragarą. Pasirodo, pasitaikė didžiulė duobė. Atsistojęs čiupinėju šonus, ar šonkauliai nesusimaišė; kojas judinu. Lipu į viršų ir negaliu išlipti. Palipėju, palipėju, ir vėl dribt dugne. Pakliuvau, kaip pelė į puodynę, pagalvojau. Pavargau, nagus atlaužiau. „Antanuk, ar tu gyvas“ — klausia Preikša. Nematyt, labai tamsu. Lipu balso link. Vargais negalais išlipau. Nuėjom į Avižonių kaimą. Ten jau buvom anksčiau buvę. Tik tik prieš dieną užėjom pas vieną ūkininką. Viską išsipasakojome. Storoka ūkininko žmona, skubiai ruošdama valgyti, energingai plepa. Staiga barkšt barkšt į duris, o mes šuoliais ant pečiaus, ir ausis suglaudę laukiame. Įėjo lenkai. Gulim be kvapo. Lenkai, gavę pieno, vėl išėjo. Pavalgius, malonus ūkininkas davė kailinius ir sako: „Eikit į tvartą, ten šiaudų pridėta, pamiegokit“. Nuėjom. „Žinai ką, Preikša“, — sakau, — „negulėkim su tais kailiniais, kad nesusektų! Eikim geriau į klojimą“. Nuėję pro plyšius žiūrėjim — jeigu ateis lenkai, ras tik kailinius. Vakare troboje susirinko mergaičių būrys. Nuėjom ir mes. Pasišnekėjom, pavalgėm, ir vėl einam. Dvi mergaitės mus palydi per lauką. Nuėjom ligi miškelio, atsisveikinom.

Einam mišku. Beeinant užsikabino už nosies telefonas. Ėmėm tą telefoną graužti. Graužiam, graužiam, bet negalime nusukti. Duodame kitam. Šiaip taip nugraužėm. Išėję iš miško, minkome patįžusius laukus, tyliai keikiamės ir einame toliau. Randam smulkų ūkininką. Į trobą eiti neatsargu, o trisieniukėj prikrautą kūlių. Įlindę į tuos kūlius, sumigom. Sapnuoju, kad vienmarškinis vaikščioju po Vilnių, vaikščioju ir lietuviškai dainuoju. Ir taip malonu žiūrėti, kaip Gedimino kalne plevėsuoja mūsų trispalvė. Staiga — bum! Nubudau. „Preikša, šovė!...“ — sakau. „Kas, kur?...“ Sakau: „Tikrai šovė!“ Lenddam iš kūlių. Išlendam, o priešais mus atleikia moteris su basliu. Pamatė mus, ir baslis iškrito iš jos rankų. Triušis šmėkstelėjo pro mano kojas. O netoli miškiukas. Ilgas ir siauras. „Sudiev, mama!“ — rikte-

lėjom ir pasileidom į miškiuką. Miškelyje užsikūrėme ugnį. „Suvalgykim lašinius, iš merginų gautus“, — sakau. „Jeigu vėl paims į nelaisvę, tai tiek juos ir tematysi!“ Apsviliom, šiek tiek apdeginom prie ugnies, ir valgom. „Štai tau ir šūvis!“ — juokiasi Preikša. „Moteris, norėdama kraliką užmušti, bumbtelėjo per kūlius, o tu visos baterijos ugnį įsivaizdavai!“...

— Apsidairiau. Netoli stovi didžiulė eglė, iškišusi galvą iš miškelio. Sakau: „Preikša, tu lipk pasidairyti“. O jis: „Tu lipk!“. Įlipau. Savųjų pusėje matau raudonuojantį mūrinį dvarą. Laukai plačiai driekiasi. Vos tik spėjau apsidairyti, kai mūsų pusėje smarkiai subildėjo patranka. Aš griebiu už vienos šakos, už kitos, ir lept ant žemės. Neužsigavau. Puičiai nukritau.

— Nusibodo slapstytis ir saugotis. Pašėlusiai norėjau patekti pas savo draugus, rankose pajusti šautuvą. Nutarėm nebelaukti nakties ir greičiau baigti zuikio dienas. Išėjom iš miškelio, o nepertoliausia vėl prasideda miškas. Einame per lauką. Tik kapt, kapt! — mus apšaudė lenkai. Kaip bus, taip! — susikuprinę bėgame į mišką, o lenkai šaudė. Įbėgę tarp medžių, laisviau atsikvėpėm ir leidžiamės toliau.

— Vėl išeiname iš miško. Karklynas. Roplomis slenkame. Bala. Brendame per balą. Tik žiūrim, kad jau mus supa. Taip ir sakau: „Preikša, pabaigta. Vargom, vargom, o žiūrėk, jau vėl suima“... Tačiau apsirikome. Kai pamačiau kareivių kepurėse Lietuvos žvaigždę, rodos, iš sykio keturios saulės užtekėjo! Mes negalime nesusijuokti iš tokio gražaus palyginimo.

— Rimtai, ką jūs manote? Tegul juos šimtas, jeigu būtų antrą kartą paėmę. Oi būtumėm gavę pylos. Kažin ar aš dabar čia sėdėčiau.

— Bet sakyk, tokį kelią, ir tai nežinomom vietom, miškais, pataikėte pareiti! — pūsdamas dūmą, stebisi Šilenio Kazys.

— Ei, o kai eini iš merginų, ar paklysti? Žinai, kai vargas suspaudžia, tai žmogus viską užuodi!..

— O už ką, Antanai, gavai Vyčio kryžių? — klausia Kostas.

— Tai buvo vėliau. Mums teko trauktis. Slenku aš susiriesdamas, pabėgėdamas, ir matau, kaip viršila Bendoravičius skėsterėjo rankomis, sukniubo. Pribėgu prie jo, o jis sužeistas, negali paeiti. „Kabinkis ant pečių!“ — sakau ir nešu kartkartėmis suklupdamas. Kakta rasoja ir jaučiu, kaip virpa nūvargę raumenys, širdis iš paskutiniųjų daužosi. Viena, antra, trečia kulka prazvimbė pro šalį. „Kaip bus taip, bet nepaliksiu“, — galvoju. O kai reikia, ir jėgų atsiranda. Taip ir išnešiau į saugią vietą sunkią, bet brangią naštą.

— Dievuliuk, juk galėjo nušauti. Ir tu nebijojai? — Motinai nuostabu, kaip galima taip eiti per mirtimi alsuojantį lauką.

Kurį laiką bendrai kalbamės apie praeitus laikus. Senesnieji prisimena vokiečius, sunkią okupaciją, maloniai pasakoja apie lietuviškos kariuomenės pirmųjų būrių pasirodymą. „Rodos, žemė pradėjo žibėti!“ — anot Tarulio. Antanas Triukas vėl įsipina į kalbą ir pasakoja:

— Atsimenu, buvom širvintuose. Nuėjom į pirtį maudytis. Atleikia žvalgas. „Išeit! Eisim į Želvą!“ Sniegiukas snaigo. Nuėjom, apžiūrėjom — nieko nėra. Vizbaras, Danilaitis ir aš išėjom žvalgybon. Netoli kaimo, į kryžių atsirėmę, knarkia du lenkų sargybiniai,

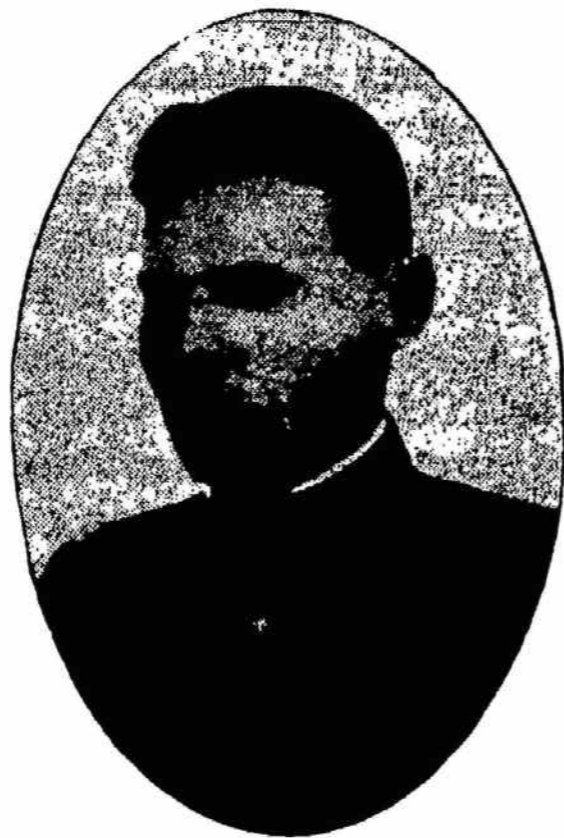
NARSIJAI VYRAI

DRĄSŪS ŽVALGAI

Eilinis Antanas Vikšnaitis gimė 1898 m. liepos 12 d. Stačiūnų km., Seredžiaus vlč. Kauno aps. 1919 m. birželio 11 d. A. Vikšnaitis stojo į Kauno komendantūrą ir buvo paskirtas į belaisvių stovyklą, kurioje jis ėjo sargybinio pareigas. 1920 m. buvo perkeltas į 7 pėst. pulką.

1920 m. 7 pėst. pulkas išvyko į lenkų frontą. Rugpiūčio 26 d. pulkas kartu su kitomis dalimis įėjo į Vilnių ir tą pačią dieną, 18 val. 15 min., dalyvavo iškilinėse, keliant vėliavą į Gedimino pilies bokštą.

Kautynėse ties Širvintais Antanas Vikšnaitis pasižymėjo narsumu. Reikėjo išžvalgyti priešų pozicijas. Į žvalgybą pasisiūlė 7 kareiviai, kurių tarpe ir Antanas Vikšnaitis. Grįžtant iš žvalgybos, Antanas Vikšnaitis šiek tiek atsiliko nuo žvalgų: reikėjo pasitaisyti pradėjusius smukti kojų aprašalus. Susitvarkęs jau norėjo eiti, tačiau staiga pastebėjo į priešingą pusę einančius karius. Ši vieta buvo apaugusi krūmais, o netoli žaliavo miškelis. Galvoti nebebuvo laiko. Vikšnaitis skubiai pasislėpė krū-

7 pėst. pulko
eil. A. Vikšnaitis

muose ir atidžiai sekė prisiartinančius karius. Pamatęs, kad eina lenkų žvalgai, Antanas Vikšnaitis krūmais nušliaužė į miškelį. Miškeliu užbėgo lenkams už akių ir pasirengęs mesti rankinę granatą, laukė artėjančių priešų žvalgų, kurių buvo 7 žmonės. Lenkai, nieko blogo nenujauzdami, drąsiai grįžo atgal. Kai jau priešų žvalgai visai arti priėjo, Vikšnaitis staiga išsoko iš miškelių ir suriko: „Rankas aukštyn!“. Sumišę lenkai, nežinodami kiek yra miškelyje lietuvių, tuojau pat išmetė šautuvus ir iškėlė rankas. Kadangi Vikšnaitis buvo tik vienas, tai negalėjo jų iškratyti. Teko iškeltomis rankomis varyti apie porą kilometrų. Netoli Motiejūnų pamatė savo bataliono sanitarą, kuris, pamatęs priešaky einančius lenkus, norėjo bėgti. Vikšnaitis pradėjo jį šaukti.

Sanitaras prisiartino ir pažinęs savo bataliono kareivį, apsidžiaugė. Padavęs sanitarui šautuvą ir granatą, Vikšnaitis lenkus iškrėtė ir, nieko neradęs, liepė nuleisti rankas. Palikęs belaisvius sanitarui, pats nuėjo susirinkti jų pamestus ginklus. Surinkęs visus ginklus, grįžo prie belaisvių ir juos parsivarė į štabą.

1921 m. spalio 27 d. A. Vikšnaitis buvo paleistas į atsargą. Dabar gyvena savo ūkyje.

Vyčio kryžiumi apdovanojimo lape šiaip rašoma apie eilinį Antaną Vikšnaitį: „7 kuopos eiliniai Vladas Astrauskas, Antanas Vikšnaitis, Barakovas Leiba ir Gordonas Mejeris 1920 m. spalio 16 d. ties dvaru „Chalin“ pasižymėjo žvalgyboje ypatingu veiklumu ir narsumu. Atkakliai puldami priešą, padarė kitus kareivius, ir tuo būdu priešas buvo atmuštas“.

Vl. Grigoras

matyt, po vakaruškų. Įslinkom į kaimą, apuostėm — viskas tvarkoj, lenkai miega. Sugrižom ir pranešėm vadui. Tai apsupt. Mes dešiniu sparnu, pro pakluones, apsupom, prie vieškelio sugulėm, o kitoj pusėj didelis ežeras. Turi bėgti į tą vieškelį! Kai lenkai pajuto, tuojau pat sukėlė pavojų, o mes pradėjome šaukti valio. Kai jie pasijudino bėgti, mes pradėjome šaudyti. Paėmėm į nelaisvę, bet ir nukautų kaime radom. Atleikia raitas bataliono vadas Balnas: „Suprantat, ką sugriebsit, imkit — pilam į Ukmergę! Supranti, Triukai, ten yra trys gyventojai; ten ir viršila nuėjo!“ Nulekiu ten, bet viršilos nėra. Lekiu pro klojimą, ir žiūriu: toks širmokas, lenkų paliktas. Aš strakt jam ant nugaros, ir pasileidau joti. Išlėkiau į kaimo galą, o čia kitas arklys priklydo. Man kilpos perilgos. Pajojau, kaip iki Naujadvario, ir manau: kilpas pasitrumpinsiu. O jų balnų įtaisai kitokie: dar labiau pasileido. Vos išsilaikau ant arklio, o lenkai jau ateina ir ta-ta-ta-ta — iš kulkosvaidžių pila. Iš kilpų suršiau mazgus ir savuosius pavijau.

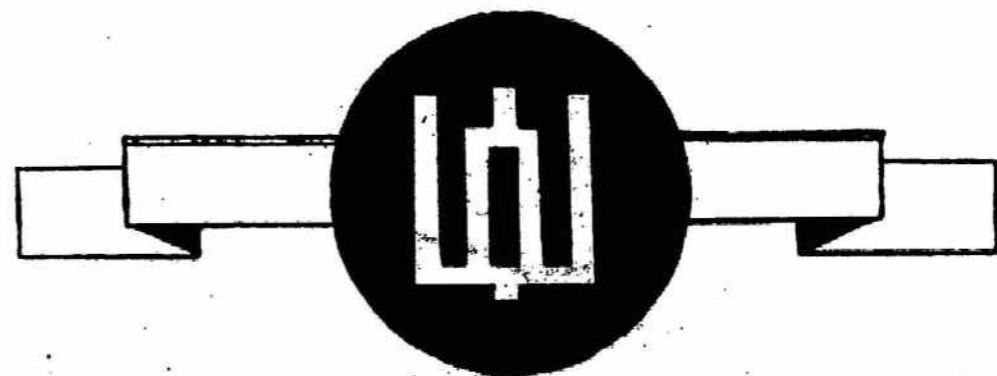
Antanas nutilo, žiūri pro langą tolyn į rytus, tartum norėdamas akimis perbėgti plačias tolas ir aplankyti krauju aplaistytas vietas. Ir mes tylime. Bet

jaučiame, kad tik lūpos tyli, o širdys atkakliai plaka. Kambaryje pilka prietema. Reikia degti lempą.

Antanas Triukas gimęs 1898 m. Pernaravos vl., Kėdainių aps. Į kariuomenę buvo pašauktas 1920 m. liepos 1 d. Tarnavo 7 pėst. pulke. Į atsargą paleistas 1922 m. spalio 9 d.

Apdovanojant A. Triuką Vyčio kryžiumi, šiaip apie jį rašoma: „1920 m. spalio 31 d. kautynėse su lenkais eil. Antanas Triukas pasižymėjo ypatingu narsumu. Smarkioje priešų kulkosvaidžių ugnyje išnešė iš kautynių į nepavojingą vietą sužeistą 8 kuopos viršilą V. Bendoravičių“.

Jonas Docius

Kokio aš norėčiau skyrininko?

Teisingai sakoma, kad karinio auklėjimo variklis — karininkas, o jo artimiausieji padėjėjai — skyrininkai ir būrininkai, ypač liktiniai puskarininkiai ir jų kandidatai. Bet kaip dažnai tie padėjėjai užmiršta savo pareigas ir joms skaudžiai nusideda. Žinoma, gyvenime ne vienam tenka kartais nusizengti, laikinai apsileisti, bet tai gali būti tik tam tikrą momentą, arba ir visai nebūti. Nuolatinis apsileidimas, duotų pareigų nevykdymas — turi būti iš mūsų tarpo išrautas, kaip didžiausios piktžolės. Juk ne be reikalo ir mūsų kariuomenės vadas yra pasakęs, kad turime šalinti iš savo tarpo blogybes ir jas iškelti viešumon. Tik, žinoma, tas blogybių kėlimas neturi virsti nuolatinio dejavimu: „tai tas negerai, tai tas negerai, o kada gi bus gerai“. O kad tų blogybių mūsų tarpe yra — neverta nė prieštarauti.

Čia noriu pabrėžti keletą itin būdingų apsileidimo bruožų, kurie rodosi ir dažnai turi noro rodytis žemesnio kadro tarpe.

Šį kartą paliesime skyrininką.

Būk mandagus. Kaip dažnai skyrininkas peržengia duotas jam teises elgesy su jaunais kareiviais! Tempia tempia jauną kareivį, kaip stygą, reikalauja griežto sukinio, garsiai kalbėti, o pats, kai reikia, tai nė to sukinio griežto nemoka padaryti. Kitą betempdamas, pats pasidaro ištižėlis. O kur tas kareivio žvalumas, miklumas? Kur tikras lietuvių kareivio veidas? Ar tame, kad tu, būdamas skyrininkas, netarnybos metu, kada tavęs neseka būrio vado akys, netaktiškai elgiesi su dar žaliu bernužėliu, koku neseniai pats buvai. Tik prisimink, iš kur pats atėjai. Ar ne iš žalio kaimo? Gal iš miesto? Gerai. Prisimink, kai atėjai į pulką, ar buvai „aptašytas“? Ne? Na, tai „tašyk“ kitą taktiškai. Būk mandagus, teisingas ir draugiškas netarnybos metu. Ypač būk teisingas. Nemanyk, kad, duodamas vieną kartą be eilės, tu nugąsdinsi jauną kareivį. Kitas slaptai tik pasijuoks iš tavo galios.

Tarnyba yra tarnyba. Tarnybos metu jokių draugiškumo ar pasigailėjimo ženklų nerodyk, bet reikalauk to, ko privalai reikalauti. Mokyk tą jauną kareivį, duok jam karinių žinių, bet taip jas perduok, kad jis suprastų ir ilgai atsimintų. Juk dažnai vieno ar kito dalyko jis nemoka tik todėl, kad pats nemokėjai mokytis, tinkamai nebuvai pasiruošęs pamokai ar pratimėliui. Jei aukštesnysis tavo viršininkas tavęs neparuošia iš vakaro, pats susidaryk sau darbo planelį. Tada drąsiai galėsi išeiti į užsiėmimus. Jei ko nežinosi, kreipkis į būrio vadą, jis tau padės, patars.

Žiūrėk tvarkos, būk pats tvarkingas. Ar visada prižiūri tvarką savo skyriuj? Kaip atrodo tavo skyriaus lovos! Sujauktos, suglamžytos, ir rankšluosčiai kabo ne savo vietoj. Ar tai tvarka, jeigu milinės be pakabų, nešvarios, šlapios — atėjus iš užsiėmimų tokios buvo.

Žiūrėk, kad tavo skyriaus žmonės savo daiktus, aprangą, laikytų vietoje. Tada jiems nedings nei pošalmis, nei kastuvėlis, ar kitas kuris daiktas. Niekad negirdėsi: „Tamsta skyrininke, man dingo kepuraitė, pirštinės...“ jei pratinsi savo žmones prie tvarkos. Tavo valdiniai visada turi laiku pasiruošti užsiėmimams ir išeiti į juos tvarkingai apsirengę.

Mokyk gerbti valdinį turtą. Labai dažnai jauni kareiviai gadina valdišką turtą: arba ant daikto iš-

piausto savo ženklą, arba jo tinkamai neprižiūri. Pav., labai retai rūpinasi šautuvo, savo geriausio draugo, valymu. Tavo pareiga tokį sudrausti, o jei neklauso, pranešti būrio vadui. Jei kiekvienais metais ant to paties kastuvėlio bus išpiaustomi vis nauji ženklai, tai kas iš jo liks! Tik griaučiai. To reikia vengti.

Mokėk palaikyti gerą nuotaiką. Pasitaiko, kad dažnai ne vienas jaunas kareivis tiek tarnyboje, tiek laisvu laiku būna blogos nuotaikos. Tai jau negerai. Ko kareivis turi liūdėti, ar jis nepavalgęs, neaprengtas, pastogės neturi? Tavo, skyrininke, pareiga sužinoti tos blogos nuotaikos priežastį ir, ją sužinojus, iš savo skyriaus pašalinti. Savo sumanumu, sąmoningumu, kiek jo turi, privalai sugebėti tas kliūtis pašalinti. Tavo skyriuje neturi būti nė vieno kareivio su apsi-blaisusiu veidu. **Karinė tarnyba juk ne našta, bet mūsų visų garbingiausia pareiga.**

Visada rodyk pavyzdį, neieškok pirmenybių prieš kitus. Esi skyriaus vadas, tai ir būk juo. Žinok, kad geri pavyzdžiai patraukia, kaip sako senas lotynų posakis. Galima būtų dar pridėti — blogi pavyzdžiai atstumia. Ne tik užsiėmimų metu rodyk pavyzdį (pav. nevenk prigulti ant žemės, kad ir šlapia), bet ir kazername turi šviesti geru pavyzdžiu — nesikoliok, susivaldyk, nesiveržk visur pirmas (valgykloj prie sriubos ir pan.). Venk lankyti ambulatoriją, perspėk kitus, kad be reikalo jon nesilankytų.

Būk drausmingas tiek vidiniai, tik išorėje. Dažnai skyrininkai prie būrio vado akių drausmingi, bet vos tik tas vadas išeina iš kareivinių — žiūrėk, skyrininkas ir iškrečia neskanų pokštą, ar tai tarnyboj nusižengia. To, skyrininke, turėtumei vengti. Iš tikrųjų, labai gaila tavęs, jeigu tu tik vado akyse esi drausmingas. Juk ir tu pats esi savo skyriaus vadas!

Dar viena maža pastabėlė: visada pranešk savo būrio vadui, jei skyriuje kas ne gero įvyko. Žinok, būrio vadas nenori, kad tu būtum savo skyriaus „šnipu“, ne, bet kada skyriuje pradeda rodytis netvarka, nedrausmė, ir jei savo galia negali susitvarkyti, pranešk apie tai būrio vadui. Tokie reiškiniai turi būti iš anksto užgniaužti. Tada tavo skyrius bus pavyzdingas.

Nenoriu visiškai neigti, kad nėra gerų skyrininkų. Yra. Visi skyrininkai gali būti geri savo skyriaus vadai, jei jie supranta tas pareigas, kurios jiems yra uždėtos.

J. ltn. Buzas

Mūsų artilerininkai postovyje

Kai prasimanymai ne vietoje

Visai neseniai Rytprūsių spaudoje ir iš Karaliaučiaus radiofono buvo mėginama skleisti tendencingi prasimanymai apie Lietuvos kariuomenėje tarnaujančius Klaipėdos krašto vyrus. Tuose tendencinguose pranešimuose buvo kalbama apie tariamuosius klaipėdiškių persekiojimus, apie iš jų tyčiojimąsi ir apie tai, kad, aplamai, tarnyba Lietuvos kariuomenėje klaipėdiškiams virtusi pragaru, nes su jais blogai elgiamasi, jie pašiepiami ir net kankinami. . . Tarnyboje ir laisvu laiku jiems griežtai draudžiama vokiečių kalba.

Visi šie prasimanymai yra taip ne vietoje, kad jau vien jie patys savaime ne tik nieko neįtikina, bet, atvirkščiai, sukelia nusistebėjimą. Klaipėdos krašto vyrai Lietuvos kariuomenėje tarnauja jau ne pirmieji metai. Visų karių teises ir pareigas, kaip ir visose kariuomenėse, normuoja kariniai statutai, įstatymai ir kariuomenės vadovybės įsakymai. Šie nuostatai taikomi lygiai ir bešališkai visiems Lietuvos kariuomenės kariams, neatsižvelgiant į tai, kuriai tautybei jie priklauso. Taigi, visi kariai, nežiūrint jų tautybės, visų tų karinių nuostatų besąlyginiai turi laikytis. Tuo būdu, nei teisių, nei pareigų atžvilgiu, apie bet kurį skirtingumą, taikomą Lietuvos kariuomenėje tarnaujantiems klaipėdiškiams — negali būti jokių kalbų.

Taigi, šie tendencingi prasimanymai yra visiškai ne vietoje ir be jokios prasmės. Jie nieko nenušviečia ir neįtikina, o tikrai be jokio reikalo ir pernelyg dirbtiniu būdu mėgina vaizduoti tam tikrą „akciją“ prieš klaipėdiečių tarnybą Lietuvos kariuomenėje.

MOTERŲ KUOPOS. Anglijoje dar pr. m. vasarą pradėta steigti teritorialinės kariuomenės moterų dalinių, kurie yra skiriami įvairioms tarnyboms, daugiausia transportui (šoferės), raštinėms ir ūkiui. Iki 1938 m. lapkričio mėn. įsteigta 20 kuopų, t. y. apie ½ numatyto kuopų skaičiaus. Taikos metu kuopose yra 24—55 moterys nuo 18 iki 50 m. amžiaus, ne mažiau kaip 157 cm ūgio. Šių metų pradžioje moterų kuopos gavo dangą ir aprangą. Į kuopas priimamos savanorės: į eilinių vietas — 4 metams, į karininkų vietas — neribotam laikui. Kuopų savanorės mokomos kasmet 10 parų, o kas 2 metai jos praeis 8—15 parų stovyklose. Karo metu moterų kuopos pavados įvairiose tarnybose vyrus — karius.

PRANCŪZŲ KARIUOMENĖS VIRĖJŲ RENGIMAS. Virėjai rengiami kursuose. Į juos skiriami eiliniai, parinkti virėjų pareigoms. Kursuose dėstoma valgomųjų produktų chemija, prekių mokslas, valgio gaminimas ir vedami praktikos darbai. Virėjai mokomi tinkamai sunaudoti esamus produktus, o taip pat ir jų liekanas. Atsižvelgiama ir į vietinius valgius: juos gaminti mokosi atitinkamų rajonų įgulų virėjai. Kursantai aplanko skerdyklą, konservų fabriką ir kitas įmones, gaminančias valgius. Kursus veda karininkas, puskarininkių padedamas. Kursantai praktikuoja mokomojoje virtuvėje. Be to, jiems tenka gaminti valgius ir lauko virtuvėse. Su tomis virtuvėmis kursų klausytojai — virėjai vyksta į laukus, lydi kariuomenės dalinius žygiuose ir t. t.

PRIEŠDESANTINIAI BOKŠTAI. Lenkų pionierių žurnale „Przegląd Saperski“ (1938 m. Nr. 12) aprašyta nauja priemonė prieš aviacijos nuleidžiamus desantus (bokštai). Vietas, kur priešas galės nuleisti desantą, galima numatyti iš anksto. Tai dažniausiai bus laukai ir pievos. Siūloma statyti 6—12—20 m aukštumo bokštus, iš kurių būtų sekami prieš aviacijos desantai, o desanto parašutininkus — karius būtų galima naikinti kulkosvaizdžių ugnimi. Tai galėtų atlikti tiek kariuomenės daliniai, tiek karinių organizacijų (pav. šaulių) daliniai. Tam tikslui tinka ir kitiems reikalams pastatyti bokštai, pav., trianguliacijos signalai (pas mus jie būna 30—60 m aukščio), miškų gaisrams stebėti bokštai. Galima pritaikyti ir medžius, padaryti ant jų aikšteles. Bokštus tektų aprūpinti telefonais, pastatyti prie jų palapines žmonėms pasislėpti nuo lietaus ir vėjo, ir lengvais šviesosvaizdžiais (prožektoriais).

Sulaukta naudingų nurodymų

Didelį darbą Spaudos ir Švietimo Skyrius padarė, aprūpindamas kariuomenės dalis epidiaskopais. Kareiviams karinių žinių perteikimas įgavo dar daugiau akivaizdumo, buvo pasiekta didesnio susidomėjimo ir praplėstas žinių akiratis. Ko pirmiau dėstytojas pats sau rasdavo iliustruotose knygose, laikraščiuose, atvirukuose, tapo prieinama visiems klausytojams. Tačiau ligi šiol vis dar trūko nurodymų, kaip tais epidiaskopais naudotis, kaip juos laikyti, taisyti, atnaujinti. Šiomis dienomis Spaudos ir Švietimo Skyriaus išleistoji instrukcija „EPIDIASKOPAI IR JŲ NAUDOJIMAS“ kaip tik tai švietimo vadovams, paskaitininkams ir epidiaskopų prižiūrėtojams suteikia tų reikalingų ir naudingų nurodymų. Instrukcijoje aprašomi kariuomenės dalių turimi „Adept“ ir „Lektor“, firmos Zeiss-Ikon, epidiaskopai, nurodoma, kaip juos naudoti, kaip paveikslus rodyti, laikyti, prižiūrėti, kada veidrodžius atnaujinti, kaip paruošti paveikslų rodymui klasę, ekraną, staliuką ir t. t. Aiškinimui įdėta 11 brėžinių.

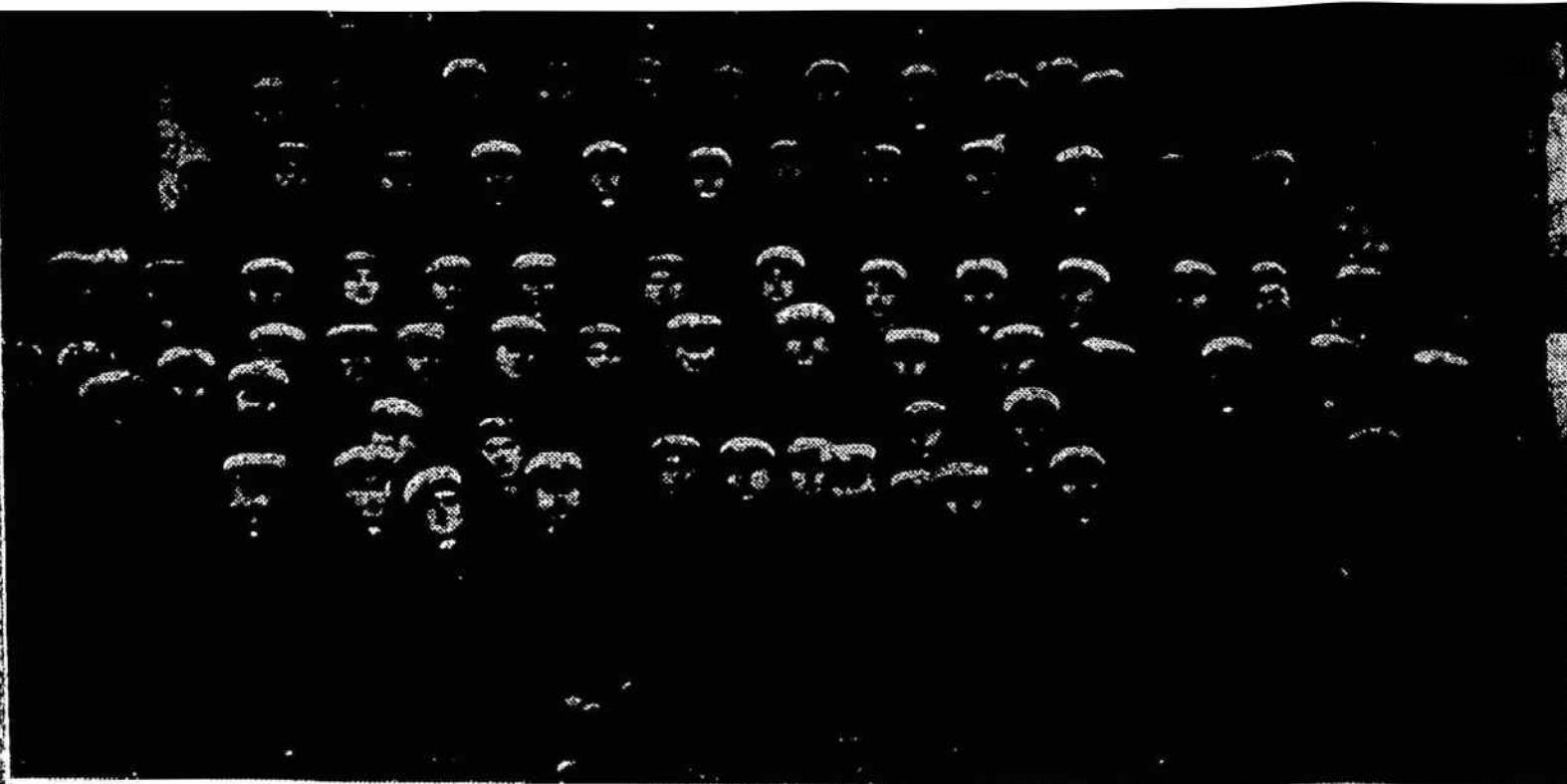
Kariuomenės dalims, turinčioms epidiaskopų, instrukcijos išsiųsta po 2 egz. Norintieji daugiau įsigyti, galės gauti Spaudos ir Švietimo Skyriuje. Kariams kainoja 55 ct.

„Adept“ ir „Lektor“ epidiaskopų turi ir kai kurios mokyklos, organizacijos bei liaudies universitetai. Jie taip pat galės pasinaudoti minėtuoju leidiniu. Jiems „Epidiaskopai ir jų naudojimas“ kainoja 1 Lt. K. K.

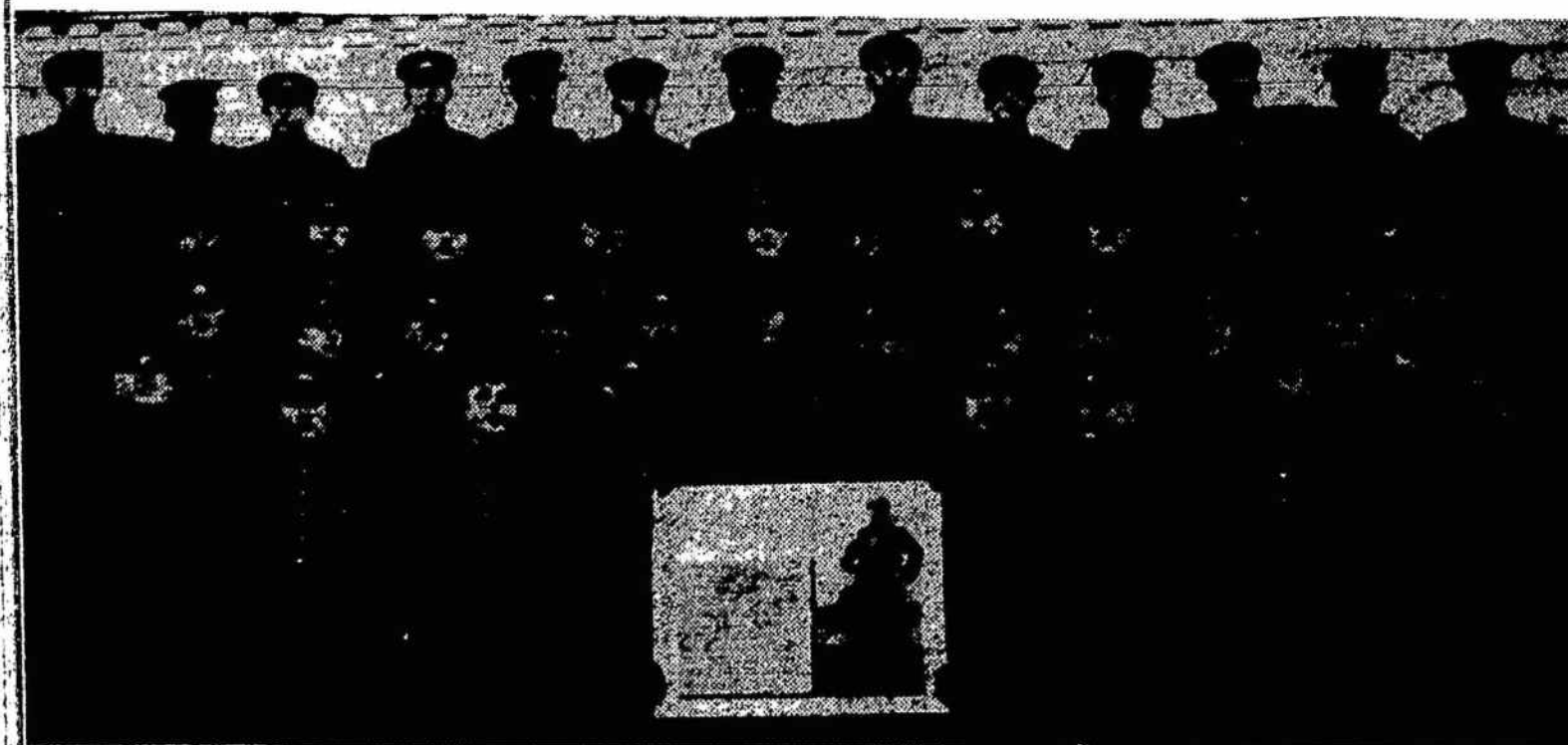
Karių, šaulių ir Kr. Aps. Ministerijos civil. tarnautojų aukos Ginklų Fondui

Karo aviacijos karininkai ir likt. pusk. Lt. 3624,69; Kauno pilies šaulių kuopa Lt. 1078; ryšių bat. mokom. kuopos kariai Lt. 375; Telšių aps. komend. karininkai ir civ. tarnautojai Lt. 335; Kariuomenės Intendantūros centralinio sandėlio tarnautojai Lt. 299; Utenos aps. komendantūra Lt. 243; 3 pėst. pulko karininkai Lt. 244,23; Kun. Birutės Karių Šeimų Moterų D-ja Lt. 200; Karo laivyno „Prezidentas Smetona“ karininkai ir įgula Lt. 151,40; Vilkaviškio šaulių rinktinė Lt. 150; karo aviacijos padieniai darbininkai Lt. 251,07; Seredžiaus įgulos pėstininkų karininkai Lt. 108,17; šarvuočių rinktinės 2 tankų kuopos kariai Lt. 84,80; 3 pėst. pulko liktiniai puskarininkiai ir civ. tarnautojai Lt. 86,36; I inžinerijos batal. mokom. kuopos VII laidos kariai Lt. 81,56. Veiverių moterų šaulių būrys Lt. 68,44. Kėdainių moterų šaulių būrys Lt. 50; Lietuvos kariuomenės Kūrėjų Savanorių Sąjungos Klaipėdos skyrius Lt. 49,10; 3 pėst. pulko ūkio reikalų karininkai Lt. 43,20; Juodupės šaulių būrys Lt. 40,03; 3 pėst. pulkas Lt. 271,77; 3 pėst. pulko teatro mėgėjų būrelio kariai Lt. 30,42; šarvuočių rinktinės kariai Lt. 40; 3 pėst. pulko Seredžiaus įgulos liktiniai puskarininkiai ir civ. tarnautojai Lt. 28,69; Kaniukų šaulių būrys Lt. 26,85; auto rinktinės karininkai Lt. 25; Šilosėdų šaulių būrys Lt. 24; šarvuočių rinktinės auto kuopos kariai Lt. 21,50; I pėst. divizijos būstinės liktiniai puskarininkiai Lt. 16; Giedraičių šaulių kuopa Lt. 15,75; Vievio šaulių būrys Lt. 15,20; Kaišiadorių moterų šaulių būrys Lt. 11; Grušlaukės šaulių būrys Lt. 13,64; Darsūniškių II šaulių būrys Lt. 10,20; Beisonių šaulių būrys Lt. 10,70; Kaišiadorių šaulių būrys Lt. 18; karo aviacijos kareiviai Lt. 10,12; Adominės šaulių būrys Lt. 10; Kykuolių šaulių būrys Lt. 7,42; 8 pėst. pulko eil. Atlasas Lt. 5 ir daug smulkesnėmis aukomis.

2 ulonų pulko mokomojo eskadrono kareiviai, 1939 m. išsirašę „Kari“ sau bei savo namiškiams

2 pėst. pulko kareivių dalis, kurie išrašė savo namiškiams „Kari“

Dar gauta naujų prenumeratų 1939 metams

Iš 1 p. pulko j. psk. GALVYDŽIO — 5 prenume-
ratos (pap.).

Karo aviacijos j. psk. BRONIAUS — 3 pr. (pap.).

Auto rinktinės psk. FILIPAVIČIAUS — 68 pren.

Karo kalėjimo psk. BAČIANSKO — 4 pr. (pap.).

3 p. pulko psk. V. LUKOŠEVIČIUS — 4 pren.
(pap.).

4 p. pulko psk. J. ŠAUČIŪNO — 5 pr. (pap.).

1 art. p. psk. ŠIMKŪNO — 6 pr. (pap.).

Auto rinktinės j. psk. JANKEVIČIAUS — 6 pr.
(pap.).

Vytauto Didžiojo Aukštosios Karo Mokyklos —
26 pren.

Marijampolės kalėjimo — GVILDŽIO — 30 pr.

2 pėst. pulko psk. ALF. TAUNIO — 39 pren.

7 p. pulko j. psk. K. RAMONAIČIO — 3 pr.
(pap.).

8 p. pulko psk. L. KARINAUSKO — 6 pren.
(pap.).

4 p. pulko j. psk. S. KULIO — 3 pr. (pap.).

1 art. pulko vrš. J. LAPŠIO — 13 pr. (pap.)

2 art. pulko psk. KELMELIO — 9 pr. (pap.)

Lenkijos užsienio politikos principai

Lenkijos užsienių reikalų ministras Beckas Amerikos ir laikraščio „Daily Telegraph“ atstovei Pauly le Cler suteikė pasikalbėjimą, kurio metu, paklaustas apie Lenkijos užsienių politikos principus, pareiškė: „Pagrindinis principas yra gerų santykių palaikymas su kaimynais. Todėl lenkų vyriausybė skiria tokią didelę reikšmę savo santykiams su Vokietija ir Sovietų Sąjunga.“

Antrasis principas yra lojalus laikymasis sąjungų, kurias Lenkija turi su Rumunija ir Prancūzija. Trečias principas — priešintis visiems tiems sprendimams, kurie liečia Lenkijos klausimus, jeigu tie sprendimai bus padaryti jos neatsiklausus: Mastas, kuris nustato Lenkijos domėjimąsi kiekvienu klausimu, yra lygus nuotoliui, kuris tą klausimą skiria nuo Lenkijos sienų“.

Dėl ateities bendrų perspektyvų ir galimumo Lenkijai išlaikyti pusiausvyrą tarp dviejų didelių kaimynų, Beckas atsakė: „Aš nesu pesimistas. Mūsų uždavinys yra išlaikyti taiką, kuri būtina konstruktyviam darbui. Lenkijos pusiausvyrą tarp Sovietų Sąjungos ir Vokietijos yra natūralus reiškinys, einas iš bendro įsitikinimo vengti bent kokio bendradarbiavimo su agresyviais planais, nukreiptais prieš bet kurį iš dviejų kaimynų.“

Kolonijų klausimu Lenkija domisi dėl dviejų dalykų: 1) reikia rasti emigrantams teritorijos, 2) reikia rasti žaliavų lenkų pramonei. Išeidama iš šių principų, Lenkija šiuo metu stengiasi bendradarbiauti su kolonijų turinčiais kraštais.

BARCELONĄ JAU SIEKIA NACIONALISTŲ ARTILERIJA. Sausio 24 d. žiniomis, marokiečių korpusas paėmė Gavą, apie 10 mylių nuo pietinių Barcelonos vartų. Nacionalistų kariuomenė jau matanti miestą, kurį jau bombarduoja nacionalistų artilerija. Manres esanti visiškai apsupta. Virš miesto nuolatos skraido nacionalistų lėktuvai. Mieste žmonės atrodo rimtai susirūpinę ir to neslepia, tačiau panikos nėra.

KARIUOMENĖS ŠTABO SPAUDOS IR ŠVIETIMO SKYRIAUS VIRŠININKAS APDOVANOTAS MŪSŲ KARO AVIACIJOS „PLIENO SPARNŲ“ GARBĖS ŽENKLU

Karo aviacijos viršininkas b. gen. Gustaitis krašto apsaugos ministro vardu Spaudos ir švietimo Skyriaus viršininką plk. Juozą Šarauską apdovanojo Lietuvos karo aviacijos garbės ženklą „Plieno sparnais“.

Plk. Šarauskas pirmąjį skridimą atliko 1919 m. Kėdainių aerodrome, kada mūsų karo aviacija buvo dar tik užuomazgoje. Oro krikštas plk. Šarauskui padarė nepaprastą įspūdį, ir jis vėliau net keletą kartų mėgino stoti karo aviacijon, tačiau kaip prityręs kovų karininkas, nebuvo atleistas iš savo pareigų. Vėliau, būdamas aukšt. karininkų kursuose, plk. Šarauskas naudojosi kiekviena proga paskraidyti. Dalyvaudamas komisijoje aerodromams rinkti, gauna net ir atlikti specifinių uždavinių. Plk. Šarauskas yra atlikęs dar kitokių tarnybinio pobūdžio uždavinių, dalyvavo karo aviacijos tarpe kariuomenės manevrų metu. Tuo būdu bendras plk. Šarausko skridimų ir perskridimų skaičius prašoko visą šimtą.

Už nuopelnus ir nuo pat pirmųjų karo aviacijos dienų prisirišimą prie šios moderniausios ginklų rūšies, plk. Šarauskas ir buvo apdovanotas Lietuvos karo aviacijos „Plieno Sparnų“ garbės ženklą.

Manevrų metu būdavo skanus pietūs

POLITIKOS APZVALGA

TARIAMASI DĖL KONSULATŲ SU LENKIJA. Mūsų spaudos žiniomis, pastaruoju metu tarp Lietuvos ir Lenkijos vyriausybių eina pasitarimai dėl Lietuvos konsulato steigimo Vilniuje ir Lenkijos konsulato steigimo Klaipėdoje.

ISPANIJOS NACIONALISTAI SUPA BARCELONĄ. Gražusis Barcelonos miestas paskutinėmis dienomis daro apgultą miesto įspūdį. Penki nacionalistų armijos korpusai supa Barceloną. Visoje vyriausybinių Ispanijoje paskelbtas karo stovis. Generalidado ūkinė taryba įsakė nuo sausio 23 d. uždaryti visas įstaigas, krautuves ir dirbtuves ir visiems vyrams ir moterims iki 55 metų amžiaus, kurie tik gali dirbti, vykdyti skubius Barcelonai ginti darbus karinės vadovybės žinioje.

Labai dažnai nacionalistų bombežiai bombuoja Barceloną, padarydami daug nuostolių. Reuterio žiniomis, sausio 23 d. paskubomis buvo rengiamasi Barceloną paversti karine tvirtove. Barcelona dabar atrodanti visai kaip Madridas, kada ten buvo imtasi žygių prie vartų pasirodžiusiam priešui atremti. Sausio 23 d. išėjusiose vyriausybės žiniuose paskelbtame komunikate vyriausybė pakartoja savo pasiryžimą pasilikti ir ginti Barceloną, nors daug pagalbinių valdžios įstaigų bus išskirstyta po įvairias vyriausybinių teritorijos dalis. Taip pat bus metodingai evakuojami ir civiliai gyventojai.

Šiaurės ruože nacionalistų kariuomenė užėmė vietoves: Rarą ir Bisčą. Maureses ruože nacionalistai valdo kelią tarp Mauresos ir Salsonos. Kita vora užėmė Igualdos Mouresos kelią Mouresos pietuose. Igualdos ruože aragoniečių korpusas pasistūmėjo už šio miesto 18 km. Centro ruože navariečių brigada pasistūmėjo nuo Villafrancos Moutarelis link. Pajūrio ruože gen Yaguė artinasi prie Gorrafo, esančio netoli Barcelonos priemiesčių, kur vyriausybinkai įsitaisę stiprią pasipriešinimo liniją. Paskesniomis žiniomis iš Ispanijos, nacionalistai pasiekė paskutinę vyriausybinių sustiprinimo liniją prieš Barceloną. Nacionalistai turi apie 20 divizijų gerai ginkluotos kariuomenės.

INCIDENTAS TARP LENKŲ IR ČEKŲ. Naktį į sausio 22 d. Bokumine į lenkų piliečio butą buvo įmesta granata. Pilietis buvo sužeistas. Tuo pat metu granata buvo įmesta ir į Bukovino ugniagesių viršininko butą. Trečioji granata pirmą valandą nakties buvo įmesta į vieną salę, kur du žmonės buvo sužeisti.

BECKAS APIE LENKŲ VENGRŲ SIENĄ. Į atstovo Dudzinskio paklausimą dėl bendros lenkų vengrų sienos ir dėl įvykių Karpatų Ukrainoje, Lenkijos užsienių reikalų ministras Beckas davė tokį atsakymą: „Lenkų vyriausybė žino vengrų vyriausybės norą grąžinti Karpatų Ukrainą ir tuo būdu sudaryti bendrą sieną su Lenkija. Vengrų vyriausybė, kolei ji šį klausimą aktyviai kels, galės visados pasitikėti palankiu Lenkijos laikymusi šių siekimų atžvilgiu. Dabartinėmis aplinkybėmis lenkų vyriausybė neturi jokių teritorinių pretenzijų Čeko-Slovakijos atžvilgiu.“

Vyriausybė seka įvykius pietinėje Karpatų pusėje ir tuo atveju, kada ten padėtis kuriuo nors būdu galėtų grėsti Lenkijos interesams, pastaroji imtųsi priemonių, galinčių pašalinti tokį pavojų“.

ITALIJOS IR JUGOSLAVIJOS SANTYKIAI. Romoje buvo paskelbtas komunikatas apie pasitarimus tarp Jugoslavijos ministro pirmininko Stojadinovičiaus ir italų užsienių reikalų ministro Čiano, kuris visai neseniai lankėsi Jugoslavijoje. Komunikate, tarp kitko, sakoma, kad atsilankymo metu abu valstybės vyrai su pasitenkinimu konstatavę, kad italų jugoslavų paktas puikiai vykdomas ir to vykdymo rezultatai esą patenkinami. Stojadinovičius ir Čiano taip pat apsvarstė ir Europos padėtį, kuri domina abi valstybes, ir patvirtino bendrą norą tęsti ir gilinti savo bendradarbiavimą tvarkai ir taikai toje Europos dalyje konsoliduoti, bendradarbiaujant su visomis suinteresuotomis valstybėmis ir atsižvelgiant į paskutinius kaimyninių Jugoslavijos valstybių pasisakymus, kurie Belgrade sukelė palankų atgarsį.

APIE CHVALKOVSKIO KELIONĘ Į BERLYNĄ. „National-Zeitung“ dėl Čekoslovakijos užsienių reikalų ministro Chvalkovskio lankymosi Berlyne rašo, kad ten įvykę pasitarimai tarp Chvalkovskio ir Hitlerio bei Ribbentropo turėjo išaiškinti vokiečių, čekoslovakų santykių plėtojimąsi. Laikraš-

čio manymu tai buvę reikalinga, kadangi paskutiniu laiku Prahoje pasireiškė kai kurių tendencijų, kurios ne per daug gerai derinasi su čekų vyriausybės programa, ir privertė Vokietiją pagalvoti.

„National-Zeitung“ reiškia viltį, kad čeko-slovakų tautai nebus trukdoma pasirinkti draugus ir priešus ir kad Benešo šalininkai nenulems naujosios čeko-slovakų politikos.

VOKIEČIŲ SPAUDA APIE SCHACHTO PASITRAUKIMĄ. Kaip žinoma, visai neseniai iš savo pareigų pasitraukė Vokietijos banko valdytojas Schachtas. Rašydamas apie sąryšį su šiuo pasitraukimu užsienyje sklindančius gandus, „Deutsche Allgemeine Zeitung“ pažymi, jog pasikeitimo Vokietijos banko vadovybėje tikslas nesąs žūt būt parūpinti valstybei reikalingų išlaidoms pinigų.

Laikraščio nurodymu, britų spauda Schachto atsistatydinimo proga pranašauja artimoje ateityje Vokietijos finansinių sutrikimą. Kiek geriau esanti informuota prancūzų spauda, kuri esanti linkusi manyti, kad didesnė kreditų ekspansija galinti būti vokiečių monetarinės politikos pasekmė.

ANGLŲ SPAUDOS NERIMAS. „Times“ savo vedamajam rašo: „Galima tvirtinti, kad Schachto ir jo pagrindinių bendradarbių pasitraukimo priežastis yra noras atitolinti iš aukštų vietų tuos, kurie buvo laikomi atidėliotojais, ištiesai pritaikant nacionalsocialistines ekonomines doktrinas. Funkas dabar visų pirma stengsis padidinti Vokietijos eksportą ir tuo būdu gauti devizų Vokietijai reikiams žaliavoms pirkti. O tai bus galima padaryti tik padidinus darbą. Taigi, gyvenimas Vokietijoje pasidarys dar kietesnis“. Laikraštis primena, kad paskutinėmis dienomis paskelbtieji Vokietijos kariniai dekretai, iš savo pusės, taip pat reikalauja iš tautos naujų pastangų.

„News Chronicle“ savo vedamajam taip pat pažymi, kad naujaisiais Vokietijos kariniais dekretais dar labiau pastūmiamas į priekį Vokietijos karinis pasirengimas. Tai padidinsią Vokietijos karinę galybę, tuo pačiu — ir nerimą dėl Hitlerio siekimų.

ENERGINGAS JUNGTINIŲ AMERIKOS VALSTYBIŲ SENATORIAUS PAREIŠKIMAS. J. A. V. senato užsienių reikalų komisijos pirmininkas senatorius Pittmanas sausio 22 d. vakare per radiją pasakė kalbą tarptautiniais klausimais. Jis, visų pirma, pabrėžė tuos pavojus, kuriuos totalitarinės valstybės galėtų sukelti Jungtinėms Valstybėms. Čia Pittmanas pareiškė: „Jungtinės Valstybės spirsis minėtų valstybių slinkimui į priekį visais teisėtais būdais, o jei tas slinkimas negalėtų būti sulaukytas, tai mes turime būti pasirengę tas valstybes atremti ginkluota pajėga“.

VARŠUVA LAUKIA RIBBENTROPO. Pasirengimai priimti vokiečių užsienių reikalų ministeriui Ribbentropui Varšuvoje jau baigti. Ribbentropas bus pirmas svečias iš užsienio, kuris viešės naujai parengtuose Blanko rūmuose.

ITALIJA NEBIJANTI JOKIO KONFLIKTO. Italų laikraštis „Relazione Internationale“ tvirtina, kad italų politikos gairės po britų ministrų atsilankymo Romoje pasilieka nepasikeitusios. Tos gairės niekuo nėra nukreiptos prieš Angliją. Italija nori, kad laimėtų gen. Franco ir kad būtų įvykdyti teisėti Italijos siekimai. Europa turi pasirinkti tarp bendradarbiavimo ir tarp vienpusiško Italijos sprendimo, kitaip tariant, ašies sprendimo. „Fašistinė Italija nebijo jokio konflikto, nei trumpo, nei ilgo, nei lokaliuoto, nei visuotinio. Šiandien labiau, negu bet kada, italų širdys plaka prie vakarinių tėvynės sienų. Reikia tik žodžio, kad italų tauta mestųsi pirmyn“.

RIMTA PADĖTIS ANGLIJOJE. Paskutiniu metu Anglijoje įvykusi visa eilė paslaptinių sprogimų. Susekti net ir nužudytinių žmonių „juodieji sąrašai“. Atvykęs Airijos vidaus reikalų ministras Londone tariasi su anglų vyriausybe dėl paskutinėmis dienomis vykstančių atentatų. Ministras atsivežė vadinamą „juodųjų sąrašą“, rastą pas Belfasto teroristus. Tame sąrašė esama eilės vadovaujamy asmenų, kuriuos teroristai esą pasižymėję nužudyti. Airijos atstovai mano, kad padėtis dar tebėra labai rimta. Policija papildyta dar 1000 žmonių, neskaitant tik ką pašaukto rezervo. Padėtis Šiaurės Airijoje esanti labai įtempta. Pasikėsinių tikslas esąs sukelti civilinį karą.

NERIMAS ANGLIJOJE DĖL VOKIEČIŲ LAIVYNO PATRANKŲ. Sausio 19 d. pranešimas iš Berlyno, kad naujas vokiečių kreiseris „Seydlitz“ yra apginkluotas aštuoniomis septynių colių patrankomis, „Manchester Guardian“ laivyno redaktoriaus tvirtinimu, sukėlė sunkios staigmenos įspūdį anglų laivyno organams, nes buvo skelbiama, kad vokiečių kreiseris turės šešių colių patrankas.

MOKYKLAI IR

KARIUOMENĖ

MOKYTOJŲ TALKA

Šiandien tur būt nerastume nė vieno rimto mokytojo, kurs džiugiai sutiktų kiekvieną naują pakvietimą visuomeniniam darban. Kiekvienas jaučiame, kad per daug vilčių buvo dedama į provincijos švietėją, per daug darbo patikima jo pečiams. Ir tai ne tiesioginio darbo, pareiginio, o organizacinio. Ir kas iš to išėjo? Mokytojai kėlė balsą, kad šitaip dirbant nukenčia ugdytinis, kad į eiles organizacijų beveik varu varomas mokytojas į mokyklą nuneša truputį mokslo, truputį pedagogikos ir daug nuovargio. Jo darbas klasėje ir namie reikalauja susitelkimo, reikalauja ir poilsio, kad būtų visu sėkmingumu dirbamas. Tai buvo žodžiai nuoširdūs, parašyti po darbo, pavargus. Vienų jie buvo išgirsti ir suprasti, kitų palaikyti nenorinčių dirbti dainele. Todėl visai buvo: vieni turėjo nutilti ir kantriai nešti užmokyklinę naštą, kiti galėjo atsidėti rimtesniam mažųjų švietimui. Ir kai visa tai peržiūrima, subalansuojama — vistik nukentėjęs mokyklos darbas. Vistik aiški išvada: **kuo daugiau mokytoją gražinti į mokyklą.** Bet kol tai bus įgyvendinta, mokytojas, anot vieno dienraščio pastabios karikatūros, traukia Lietuvos keliais, nešinas visokiais ryšulėliais, ant kurių parašai: šauliai, jaunalietai, JŪR, LTS ir t. t. ir t. t. Traukia ir negali prieiti mokyklos. O ką kalbėti, kai atsiranda tikrai reikalingų šūkių? Kaip tada sukviesti mokytojų talką? Štai, praėjusių metų priešpaskutiniajame „Mūsų Žinyne“ nr. tikrai išmaningai paminėta provincijos visuomenė ir jos švietėjai. Iškeliamas, kad mokytojas pakankamai gali rasti progų atiduoti nuo mokyklos nuliekamą laiką visam valsčiui, visai parapijai, visam savo rajonui. Ir tai visiškai naudingai, neskelbdamas kokių ideologijų ir nepasidarydamas siauru, tik kai kurių „mokytojų. Minėtame „Mūsų Žinyne“ iškeltas mokytojo darbas tautos saugumui. O tai jis, kartu su visų tau prieinamų žmonių švietimu, tegali sunaudoti mokytojo nuliekamą laiką. Tada mokytojas atliks tikrai didelį, iš šios epochos išplaukiantį darbą ir kartu nenuvargs, kaip nuvargsta eidamas kelių pirmininkų, kelių sekretorių ir išdininčių pareigas. Tad tik tereiktų pagreitinti šūkį: **mokytoją į savo vietą.** Juk ne paslaptis, kad provincijos visuomenė mažai teturi supratimo apie ateities karą, dar mažiau apie apsisaugojimą, pagalbą ir t. t. Buvo, tiesa, viename kitame miestely paskaitų apie orinius puolimus, apie apsisaugojimą nuo dujų. Bet ar to pakanka? Ar tie atsilankiusieji, daugumas jau kariuomenėje buvusieji, jau visa parapija? Ar tos paskaitos — jau visos žinios? Turi girdėti visi, visos organizacijos. Tautai juk lygiai brangūs visi. Dabar, koki provincijos organizacijų susirinkimai? Ar juose yra sąmojingo patrijotiškumo, tam tikro, pasakysiu, karinio rengimo? Šauliuose, aišku. Ten mokytojas vadovauja. Bet kur tos skaitlingosios parapijų organizacijos, į

P A S A K A

PAULIUS DREVINIS

Pasaką rašysiu iš laikų senovės
Ir kapus legendų šičia apdaluosiu,
Kaip už vargo žemę mūs tėvai čia kovės,
Kaip surado laimę jie šaltuos kapuose.

Motina lingavo vienaturį sūnų,
Užu lango supės ilgos naktų eilės.
Įdiegė į širdį dvasią jam galiūnų,
Pasakų didvyrių įdiegė jam meilę.

Buvo tokios dienos, kai granatos užė
Ir dangus raudonas pazarais liepsnojo.
Jis, sudiev pasakęs, per žalią giružę,
Už didvyrių žemę į karą išjojo.

Degė mūsų sodžiai, griuvo senos gryčios,
Per girias upeliai kruvini tekėjo.
Tik mažai iš karo brolių besugrįžo,
Tiktai nesulaukė jojo motinėle.

kurių susirinkimus mokytojas nė kojos neįkelia. Kas į jų programas įdės karinių — patrijotinių eilėraščių, šūkių, kas paskelbs jiems panašių programos punktų jų veikloje? Jie patys to negali padaryti, nors labai dažnai geriausių norų būtų, nes spauda, išskyrus „Karių“, tokio rengimo propagandos neduoda. Tai iš kur jos pasiims? Ir taip didžiulės masės paliekamos, lyg jie nelietuviai būtų. Mokytojas, ta kryptimi ėmęs veikti, daug galėtų daryti tautos patriotiniam ir kariniam rengimui. Bet tada turėtų būti mesti šalin tie žvilgsniai, kuriais daug kas mokytoją daboja, kad jis tos ar kitos organizacijos susirinkimų slenkščio neperžengtų. Jei būtina jau reikia jo veiklos žiūrėti, tai žiūrėti, ką jis tame susirinkime šnekės, o ne vien to fakto, kad į susirinkimą nueis. Šviesa ir vienoki ar kitoki jos spinduliavimai turi pasiekti visus, o ne vien išrinktuosius. Pradėjus čia mano iškeltąją karinio rengimo ir patriotinę propagandą, reiktų, kad „Karys“ kaip tiktai patiektų medžiagos minėtajai propagandai visose organizacijose, patiektų plano metmenų. Patys gi mokytojai, kurie stovi arčiau tikrovės, pateiks savo pageidavimų, pasiūlymų, minčių. Darbo dirva aiški, būtino darbo, tik žmonėms, kurie galėtų dirbti, reikia nuimti netaip reikalingą naštą, ir jie atneš naudos.

Mokyt. Vl. Taučius

MOKINIAI PAMĖGO „KARI“

Panevėžio Amatų m-la. Mokiniai, norėdami geriau su prasti garbingą Tėvynės gynėjų — karių pareigą, labai pamilo kariškų žinių šaltinį — kariuomenės žurnalą „Kari“. Nenuostabu, kad šiemet pas mus žurnalo prenumeratorių skaičius žymiai paaugo. Visi pageidauja, kad būtų praplėstas mūsų moksleivių skyrelis

Garbutas

DIDELIS SUSIDOMĖJIMAS „KARIU“

Kybartų Valstybinė Gimnazija. Šiais metais Kybartų Valstybinės Gimnazijos mokiniai pradėjo labai smarkiai domėtis „Kariu“. Gausiai moksleivių lankomoje Kybartų Valstybinėje Skaitykloje tenka net „sušilti“, kol pasiseka nutverti „Kari“. Be to, šiemet „Kari“ užsiprenumeravo daug daugiau moksleivių, negu pereiniais metais.

Vyt. Gavėnas

MARIJAMPOLĖS MARIJONŲ GIMNAZIJA

Klaipėdos atvadavimo minėjimas. Š. m. sausio 15 d. Marijonų gimnazijoje buvo iškilmingai paminėtas Klaipėdos prisijungimas. Šį kartą minėjimą ruošė VI—V klasės. Minėjimui vadovavo gimnazijos inspektorius dr. A. Kučinskas ir ats. ltn. mokyt. J. Bazilevičius.

Su savo eilėraščiais, rašinėliais bei referatais prisidėjo: Kripaitis (VI), Ramonas (V), Zagorskas (V), Matulevičius (V), Akelaitis (V), Didvalis (VI) ir kiti.

Kitų autorių eilėraščių padėklamavo: Zagorskas, Urmanavičius ir Petelkevičius.

Su dainomis, solo bei muzika pasirodė: Zakarevičius, Kučinskas, Krištolaitis, Kripaitis, Vilkaitis, Vaznelis, Jūraitis, Kairys ir kiti.

Uždarymo žodį tarė kar. rengimo mokyt. ats. ltn. J. Bazilevičius.

Žibartas II

KĖDAINIAI

Buvo atvykęs karinio rengimo inspektorius. Tuoj po Kalėdų atostogų, sausio 16 d., mūsų gimnaziją aplankė karinio rengimo inspektorius mjr. Požela. Svečias susipažino su karinio rengimo pamokomis klasėse ir kit. Kėdainiškiai, kariniais dalykais itin domisi. Tai parodo nepaprastas susidomėjimas „Kariu“, didelis kiekis užsąkytų šratukų ir k.

Steigiamas aviomodelistų būrelis. Šiais metais galų gale įsteigtas, aviacijos ir oro sporto mėgėjų seniai lauktas, aviomodelistų būrelis. Jį globoja karinio rengimo mokytojai.

A. Z. A.

ROKISKIS

Klaipėdos prisijungimo minėjimas. Sausio 13 d. gimnazijoje įvyko karinio rengimo būrelio steigiamasis susirinkimas. Ta proga buvo paminėta Klaipėdos prisijungimo prie Didž. Lietuvos sukaktis. Kar. reng. instr. kpt. V. Abramikas savo plačia paskaita parodė, kaip ir kokiomis sąlygomis Klaipėdos kraštas buvo atvadotas. Žuvusieji sukilėliai buvo pagerbti valandėle susikaupimo.

Po kpt. V. Abramiko paskaitos buvo išrinkta būrelio valdyba: sekretorius H. Žilinskas, išdininkas A. Kirlys, Pirmininku paskirtas A. Skeivelas.

S. M.

GERIAUSIAS ALYTAUS GIMNAZIJOS SAULYS — ABITURIENTAS

Karinio rengimo mok. p. Bliūdžiaus iniciatyva Alytaus abiturientų tarpe buvo praveistas konkursinis šaudymas šroteliais iš trijų padėčių: stačiom, klupsčiom ir gulom. Geriausiai sušaudė, iš 108 galimų taškų išmušė 98 taškus du aštuntokai: S. Urnevičius ir A. Veičiūnas. Jie ir laimėjo pirmąją vietą ir dovaną. Antrąją vietą su 93 taškais laimėjo L. Subačius ir trečiąją su 92 taškais — B. Saulėnas ir P. Januškevičius.

Gimnazijoje taip pat veikia ir karinio lavinimo būrelis, kuriam taip pat vadovauja mok. p. Bliūdžius.

A. J.

SELPIA NETURTINGUS MOKSLEIVIUS. Sausio 20 d. buvęs Ukmergės įgulos likt. puskarininkių ramovės susirinkimas, apsvarstęs sunkią neturtingų moksleivių būklę, nutarė paaukoti po 0,8% iš sausio mėn. algų ir sumokėti mokestį už mokslą keliems Prezidento Antano Smetonos Ukmergės valstybinės gimnazijos VII bei VIII klasių mokiniams.

Juškoniškis

„SKAUTŲ AIDO“ DOVANA JO DRAUGAMS

Šiais metais Lietuvos skautai, skautės, moksleiviai, jaunimas ir visi Skautų Aido prenumeratoriai susilaukė gražaus 208 puslapių kišeninio kalendoriaus „Budėk“, kurį parengė vyr. sktn. Antanas Saulaitis. Kalendoriaus „Budėk“ turinys pritaikytas ne tik skautams, moksleiviams, jaunuoliams, bet ir kiekvienam inteligentui. Kalendoriaus lapai kiekvieną jo savininką veda į gyvenimą, supažindina su jo sunkumais ir įdomumais, teikdamas įvairiausių patarimų ir nurodymų. „Budėk“ kalendorius veda mus po gražiąją Lietuvą ir į tolimus viso pasaulio kraštus. Šį įdomų kalendorių, kaip priedą, gauna visi šių metų „Skautų Aido“ prenumeratoriai. „Skautų Aidas“ su priedu visiems metams kaštuoja skautams-ėms 4 lt. ir visiems kitiems 5 lt. Atskirai kalendorius „Budėk“ kaštuoja 2 lt.

AUŠTANT

4

Kai aušo rytas pro girios rėžį,
šūviai dundėjo toli laukuose.
Ar jūs nors vienas vakar tikėjot,
pernakt tiek žemių atsivaduosią?
Priešas pabūgęs blaškės ir bėgo,
tartum išgirdęs lemiamą gandą,
visom palaukėm miestelin metės,
tik vakaruose laikytis bandė.

— Ten siųskit žinią! — įsakė vadas.
— Tegu paspaudžia ir greit bus baigta.
Žmonių pasiūsti iš kairio sparno,
jeigu pagalbos ten jiems prireiktų!
Žvalgais nuslinko visi jaunikliai,
brolių jauniausias visų pirmasis
staiga, kaip vėjas, užteli kulkos —
tai rusai mato žvalgybą drąsą.

Klaikiai sušunka visų pirmasis,
spaudžias į žemę vaikai narsieji,
o jis, kliudytas, griebias krūtines,
į lauko medį svyra ir šliejas.
Pro ryto aušrą sušvito saulė.
Laisva ir miela Tėvynėj tapo.
Tiktai narsuoliai, prie girios augę,
jos nebejuto, gulęs į kapa.

K. Donis

KARIUOMENĖS GYVENIMAS

PIRMASIS II KURSO VAKARAS P. L. P. KARO MOKYKLOJE. Sausio 21 d. P. L. P. Karo Mokyklos XXI laidos kariūnai (3-čia kadro kuopa) surengė pirmąjį savo vakarą. Vakaram atsilankė laikinai einas Karo Mokyklos viršininko pareigas gen. št. plk. B. Jakutis, Karo Mokyklos karininkai ir kariūnų svečiai. Vakarą meninę dalį pradėjo kar. Kasmauskas, perskaitydamas linksmai nuteikiantį pranešimą apie šio vakaro laiką, orą ir žinias. Po to 3-šios kadro kuopos choras, kar. Danieliaus diriguojamas, padainavo: „Dunda, trankosi griaustiniai“, „Jėgą, drąsą“ ir „Šuoliais pievom, šuoliais giriom“. Galingai nuskambėjus kariūniškoms dainoms, kar. gr. Paransevičius paskaitė kariūniško dienoraščio ištrauką „Kariūno credo“. Tai kariūniškųjų svajonių vaizdelis, kurios žūsta susidūrusios su gyvenimo realybe. Po jo pasirodė stiprus solistas — kar. Atkočaitis. Padainavo Šimkaus „Oi kas“ (pianinu akompanavo Karo Mokyklos jazz'o kapelmeisteris p. Klimavičius). Aviatorius kar. gr. Morkevičius perskaitė savo eilėrašį „Plieno daina“. Na, bet linksniausiai visus nuteikė kar. gr. Kaulinio feljetonas „Taiklusis šaulys“ (sekimas ats. j. ltn. J. Švėgždos to paties vardo feljetono). Šitam feljetone iškeltos linksmosios kuopos gyvenimo dalelytės bei jų viršininkai. Pasirodė dar vienas poetas — kar. Garsickas. Paskaitė tris savo kūrybos eilėraščius: „Už miško“, „Pratime“ ir „Neliūski, sesute“. Kar. Atkočaitis dar kartą pasirodė, padainuodamas solo Schubert'o serenadą (akompanavo p. Klimavičius) ir visai neblogai užsirekomendavo savo balsu. Dar vienas išpūdingesnių dalykelių buvo kar. Baltučio „(Anykščių šilelis 3-čioj kadro kuopoj“ (Barausko „Anykščių šilelio“ sekimas). Pagal tradiciją, nė vienas kariūnų vakaras neapsieina be kupletų, todėl ir ši kartą jaunesniojo kurso kariūnai savo vakarą baigė kupletais, kuriuos pravedė kar. Danielius. Tai ne tik kuopos, bet ir visos mokyklos kariūnų gyvenimo aktualijos.

Tenka pasakyti, kad šis pirmasis antrojo kurso vakaras gerokai pasisekė ir jaunieji visai neblogai užsirekomendavo. Salė taip pat gana gražiai, nors ir kukliai, papuošta. Švedų sienelė buvo papuošta kar. j. p. F. Daukanto dekoracija ir šiaip jau visa salė savo jaukia nuotaika leido kariūnų svečiams keletą valandų linksmai pabūvoti kariūniškoje aplinkumoje.

J. Zonyš

I INŽINERIJOS BATALIONAS. B-no švietimo karininkas ltn. Matonis sudarė platų šių metų veiklos planą. Numatyta praveisti organizuotą „Kario“ vaju, surengti 12 literatūrinių valandėlių, kurių metu kareiviai būtų supažindinami su žymiaisiais rašytojais ir veikėjais, suvaidinti du meninius veikalus, praveisti kelis radijo pusvalandžius, surengti dvi dainos ir muzikos popietes, du jaunų kareivių sutikimo meno vakarus, sudaryti meno kuopelę, stygų orkestrėlį ir t. t. Šis planas jau pradėtas vykdyti.

B-no sporto vadovas j. ltn. Rimkevičius taip pat sudarė š. m. žiemos ir vasaros periodų sporto veiklos planą.

Kareiviai mielai naudojami gana gausia b-no kareivių biblioteka. Pr. m. perskaitė 5.805 toms (viso bibliotekoje yra apie 3.400 tomų). Biblioteka nuolat papildoma.

Kareivių skaitykloje yra po keletą komplektų įvairių žaidimo priemonių: šachmatų, šaškių, domino, rič rač ir kt. Kareiviai šiais žaidimais domisi ir žaidžia, ypačiai paskiausiai,

kai numatyta praveisti (pagal švietimo karininko planą) šių žaidimų turnyrus.

Vykdant švietimo karininko veiklos planą, sudaryta iš 20 dainų repertuaras. Jau pradėta mokyti dainuoti mokomosios kuopos ir kitų kuopų jauni kareiviai. Be to, kiekvienas supažindinamas su tų dainų gaidomis. Daugeliui tai yra naujiena, nes anksčiau neturėjo progos gaidų pažinti. Šiam darbui vadovauti paskirtas psk. Mikalauskas.

Kiekvieną pavasarį b-no sprogdintojų komandai tenka sprogdinti Nemune ir kitose upėse susigrūdusius ledus, gelbstint gyventojų turtą. Sausio 19 d. pradėjus lyti, sprogdintojų komandai irgi teko vykti į Jurbarką susigrūdusius ties Nemuno ir Minijos žiotimis ledus sprogdinti. Psk. A. Bučys

SUKAKČIŲ METAI. 1 pėst. D. L. K. Gedimino pulkas, vos suformuotas, 1919 metais kovėsi su bolševikais ir bermon-tininkais. Ties Alytumi, Jeznu, Varėna, Anykščiais, Pakalniais, Salaku, Brūžais, Zarasais ir Radviliškiu pulkas įamžino savo vardą Nepriklausomybės kovų istorijoje, ten pasiekdamas didelių laimėjimų. Tų kovų metu pulkas neteko ir pirmųjų karžygių: pulko vado karininko Antano Juozapavičiaus, karužo Jurgio Sidaravičiaus, karo valdininko Petro Ruzgo, viršilos Liudviko Bižiuko, viršilos Kazio Janulevičiaus, būrininko Florijono Janukevičiaus, skyrininko Juliaus Žeko ir daugelio kitų garbingų vyrų. Tais pat metais pulkui suteiktas ir dabartinis garbingas vardas.

Šiomet sukanka dvidešimts metų nuo pulko pirmųjų žygių. Pulkas rengiasi visas sukaktis tinkamai paminėti ir pagerbti pirmuosius žuvusius pulko karius. Sukaktims rengti sudaryta penkių karininkų komisija, kuri energingai dirba. Nustatyta sukakčių minėjimo eilė, laikas, programos. Daugelis pulko pirmųjų žygių dalyvių bus kviečiami skaityti paskaitas, atsiminimus, paviešėti. Bus organizuojamos įdomios ekskursijos į kautynių vietas, lankomi žuvusiųjų kapai.

Juškoniškis

AUTO RINKTINĖS KARIAI VALSTYBĖS RADIOFONE. Sausio 22 d. kariuomenės radijo pusvalandyje pasirodė mūsų automobilistai, švietimo vadovo kpt. Bortkevičiaus vadovaujami. Buvo suvaidintas radijo vaizdelis: „Karys — automobilistas“, kurį paruošė ats. psk. Maželis. Šiame vaizdelyje buvo gyvai atvaizduota, kaip rūpestingai yra apžiūrima auto mašina prieš išvažiavimą. Taip pat rūpinamasi taupiu mašinos naudojimu, nes čia ne tik valdiška, bet ir mūsų pačių tėvų pinigais nupirkta. Po dienos darbų visi susirenka į skaityklą ir čia dalinasi įvairiais dienos rūpesčiais.

Vaidinimo metu choras, ats. psk. Maželio vadovaujamas, padainavo keletą dainų: 1) Oi kas sodai do sodeliai, 2) Nurimk, sesute, 3) Automobilistų daina ir kt. Be to, buvo perskaitytas gražus eilėraštis „Ei, prieteliai jaunieji, pakelkim dvasią su daina“.

Ad. Br.

2 ULONŲ L. D. K. BIRUTĖS PULKAS. Alytaus įgulos likt. puskarininkių šeimų moterų ratelio išrinkta nauja valdyba: pirmininkė p. Giedrimienė, vicepirmininkė p. Ambrozevičienė, sekretorė p. Plutienė ir išdininkė p. Žukauskienė. Ratelis gražiai gyvuoja ir, palyginti, ne per ilgą savo gyvavimo laiką yra surengęs vieną ekskursiją, keletą paskaitų ir vakarų su vaidinimais. Paskiausiai surengto vakaro pelną (100 litų) paskyrė žiemos pagalbai. Psk. St. Gudmonas

ŠARVUOČIŲ RINKTINĖ. Sausio 22 d. agr. Binkis kariams laikė paskaitą. Joje apibrėžė mūsų krašto gyvulių ūkį ir suminėjo kelias kliūtis, kurios gyvulininkystėj pasireiškia. Paaikino, kaip reikia mokėti jas nugaltinti, pakelti gyvulių produktingumą, naudingumą. Davė gana gražių žinių, už kurias mes esame dėkingi, ir grįžę į savo ūkius, galėsime panaudoti.

Malonu pasidžiaugti dalies bibliotekos knygų su-tvarkymu. Visos knygos šiemet baigiamos įrišti, senesniosios sutaisomos ir atrodo kaip naujos. Žurnalai įrišami į komplektus, todėl patogų kiekvienam pasiskaityti.

Eil. B. Brazdžionis

BENDRADARBUJAME SU MOKYKLomis. Sausio 20 d. Kupiškio igulos kariai savo salėje matė gražų vaidinimą, 2 veiksmų pjesę „Mėlynasis Drugelis“, kurį atliko vietos pradžios mokyklos mokiniai. Vaidinimas visiems patiko ir paliko malonų įspūdį.

Už vaidinimą mokiniams atsilyginta: sausio 21 d. nepamamai davė salę tėvų komitetui rengti vakarą, kurio pelnas skiriamas neturintiems mokiniams šelpti, o 22 d. — vaikų ir jų tėvų pasilinksninimui, kur juos aplankė turtingas Kaldėdų senelis.

Vietos gimnazijos dainų mokytojas moko karių chorą giedoti, kuris sekmadieniais ir šventadieniais giedos bažnyčioje per karių pamaldas.
P. Gelžinis

ŠARVUOČIŲ RINKTINĖ. Paskiausiai rinkt. psk. pradėjo smarkiai treniruotis šachmatų turnyrui su 2 inžinerijos b-nu. Dabar atliekamu laiku mėgėjai šachmatininkai bando jėgas tarpusavyje. Pažymėtina, kad rinktinėje yra gerų šachmatininkų, ypačiai iš viršilų tarpo.

Vasario 16 d. numatyta surengti stalo teniso rungtynes su 2 inžinerijos b-nu. Be to, švietimo vadovo rūpesčiu jau pradėta rengtis Vasario šešioliktosios šventei. Sakytam tikslui švietimo vadovas paruošė veikalą, kurį mėgėjų trupė jau pradėjo repetuoti. Taip pat uoliai rengiasi ir likt. psk. choras.
J. psk. Namajūnas

3 PĖST. PULKO III-čio bataliono sporto vadovo kpt. Tamošiūno ir švietimo vadovo j. ltn. Rutkausko iniciatyva buvo surengtas šachmatų turnyras geriausia likt. puskarininkių šachmatininkui nustatyti. Turnyras tęsėsi kelias dienas ir baigėsi sausio 18 d. Pirmąją vietą iškovojo ir surinko daugiausia taškų viršila Judickas, kuris ir gavo kuklią dovaną.
Paukštis

8 PĖST. PULKO II bataliono likt. puskarininkiai išleido į naują paskyrimo vietą vieną šeimos narį — san. psk. Juozą Pečkį.

Sausio 16 d. bataliono likt. puskarininkių ramovėje buvo suruoštos išleistuvės ir įteikta dovana — pistoletas. Psk. Pečkys mūsų pulke, nors ir su pertraukomis, išstarnavo 13 metų.

Per išleistuves ilgametis mūsų pulko tarnautojas, Nepriklausomybės kovų dalyvis viršila Brazinskas, savo atsiseikimo žodį baigdamas įteikė visų puskarininkių vardu ginklą, primindamas, kad 1919 metais ginklas apgynė mūsų laisvę ir tik ginklas gali ją išsaugoti. Pečkio žmonai likt. puskarininkių žmonos įteikė gėlių.
Psk. Norvaiša

KAI PIRŠTAI PAILGĖJA. 4 artilerijos pulko eil. Naujokas Kristupas 1938 m. gegužės 15 d. per kariuomenės ir visuomenės dieną, kada kiti buvo parade, atsirakino gr. Aleksiečiaus dėžutę ir paėmė iš jos rankinį laikrodį, skustuvą ir rašomąją plunksną (parkerį). Šiai vagystei pavykus, eil. Naujokas susigundė toliau mėginti laimę po svetimus lagaminus. Štai tų pat metų liepos m. iš 7 į 8 d. naktį poligone pavogė iš j. psk. Porvaneckio palapinės jo dėžutę ir išėmė iš jos naują PPK Walther pistoletą ir skustuvą. Kitų daiktų ir pinigų nelietė, nors ten buvo 100 Lt. O rugpiūčio 31 d. prisitaikęs nudžiovė iš karininkų užsiėmimų klasės kpt. Sokolovo ten padėtą medžioklinį šautuvą. Visus vogtuosius daiktus perdavė broliui parvežti į namus.

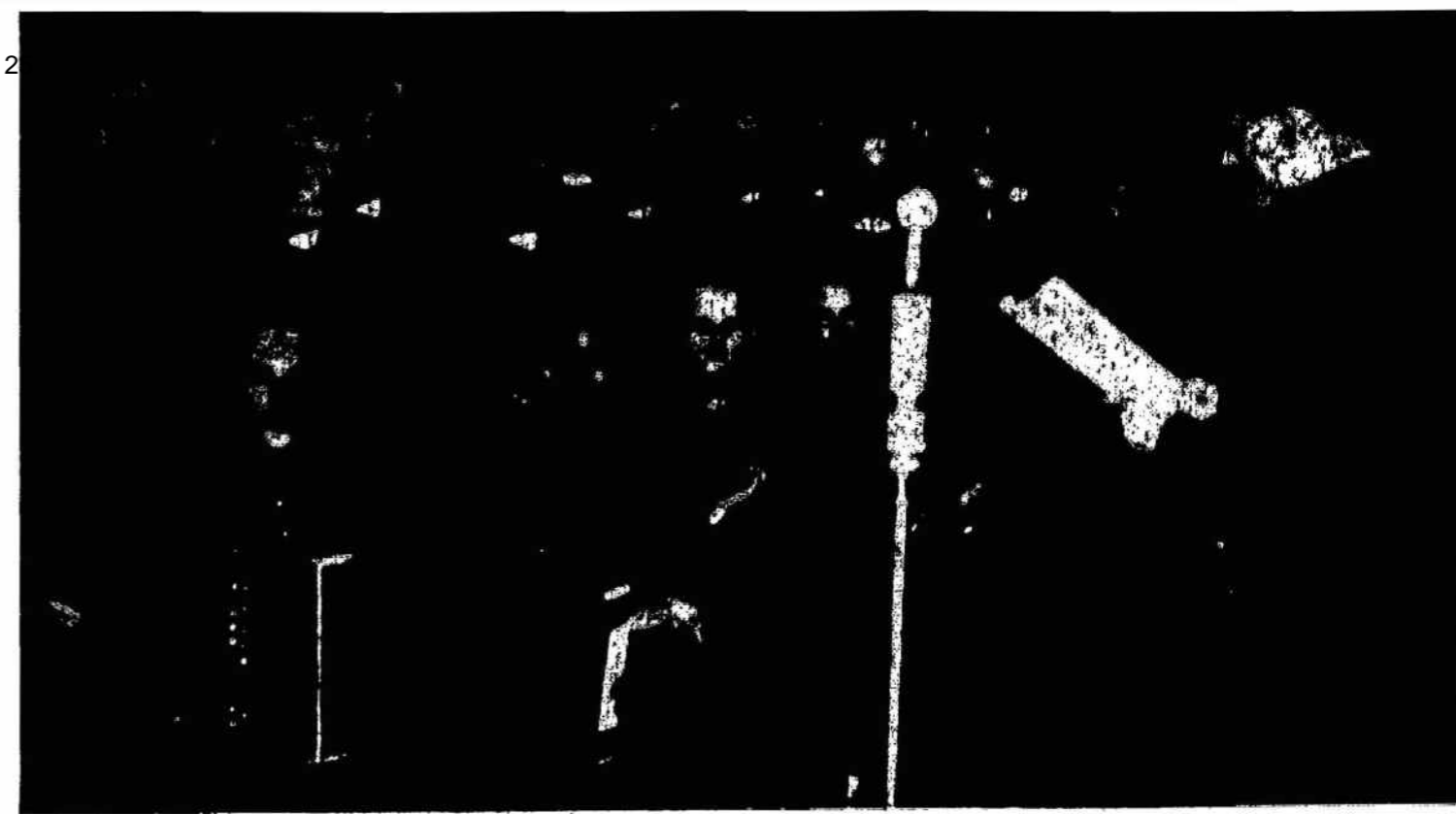
Vagystės kartojasi, o vagies nerandama. Čia vienas, čia kitas įtarinėjamas. Bet kad 27 ha ūkininko sūnus Naujokas Kristupas vogtų, nieks ir nepamanė. Pagaliau atėjo ir jo eilė. Ir neveltui. Rado jo namuose visus vogtus daiktus. Tada jis prisipažino vagystėse. Ir už tai pateko į pulko teismą.

Sausio 10 d. teismas nubaudė šį dvejiems metais karo kalinimo, o daiktus gražino savininkams.

Taip dėl šimto kito litų vertės daiktų pasisavinimo jaunas ir sveikas nustojo garbės ir dvejiems metams laisvo gyvenimo.
Benas Jablonskis

LIETUVA-LATVIJA 18:29 (11:11). Sausio 21 d. Rygoje buvo tarpvalstybinės krepšinio rungtynės Lietuva-Latvija. Rungtynes laimėjo Latvija 29:18 (11:11). Šiomis rungtynėmis Rygoje buvo didelis susidomėjimas, nes erdvi sporto salė buvo pilna žiūrovų, kurių buvo apie 4.000. Dėl šio mūsų krepšinio rinktinės pralaimėjimo komandos kapitonas Kriaučiūnas yra pareiškęs, kad visi žaidikai, išskyrus Ruzgį, žaidę labai blogai, trūkę kovos dvasios ir ryžtingumo, be to, dauguma žaidikų buvę neformoje ir visiems žaidikams labai nesisekė mėtyti. Tai paliudija, kad iš 10 baudų išnaudota tik 2. Tą patį yra pareiškęs ir Latvijos krepšinio rinktinės vadovas

Karo veterinarijos puskarininkių ir arklių kaustytojų kariai atlieka kariuomenės radijo pusvalandžio programą

Baumanis, kad laimėjimą nulėmė Latvijos rinktinės žaidikų pajėgumas ir energija.

KAUNAS NUGALĖJO TARTŲ 11:5. Sausio 21 d. Kaune buvo tarpmiestinės bokso rungtynės Kaunas-Tartu. Rungtynes laimėjo Kaunas 11:5. Žiūrovų į K. K. Rūmus atsilankė apie 600. Rungtynės pradedamos musės sv. Zemaitis (Kaunas) po trijų roundų įtemptos kovos įveikė taškais Perną (Tartu) ir pelnė 2 taškus. Gaidžio sv. Anmanas (T) antrame rounde t. n. laimėjo prieš Kazakauską (K). Tačiau Anmanas šiame svoryje buvo per sunkus ir Kazakausko pralaimėjimas davė Kaunui 2 taškus. Plunksnos sv. Anmanas II (T) taškais įveikė Poškų (K). Lengvame sv. Vilčinskas (K) taškais nugalėjo Puuseppu (T), tačiau Vilčinskas šiame svoryje buvo šiek tiek persunkus todėl rungtynės buvo įskaiytos lygiomis. Pusvidutiniame sv. Martinaitis (K) laimėjo taškais prieš Vahi (T). Vidutiniame sv. Birgeris (K) taškais nugalėjo Saarą (T). Pussunkiame sv. Mantvicas (K) taškais nugalėjo Hennochą (T). Sunkiame sv. Kullis (T) laimėjo 2 taškus be kovos, nes neturėjo priešo.

LIETUVA — BALTIJOS STALO TENISO MEISTERIS. Sausio 21 ir 22 d. Rygoje buvo Baltijos stalo teniso turnyras. Turnyrą laimėjo Lietuva, nes Lietuvos rinktinė įveikė Latviją 5:3 ir Estiją 5:0. Latvija pasiliko antroje vietoje, įveikusi Estiją 5:1. Tuo būdu Lietuva antrus metus iš eilės laimėjo Baltijos stalo teniso meisterio vardą ir perėinamąją Baltijos taurę. Šis turnyras buvo pradėtas Latvijos ir Estijos susitikimu. Latvijos rinktinė, būdama pajėgesnė, nugalėjo Estiją 5:1. Antros turnyro rungtynės buvo tarp Lietuvos ir Estijos. Lietuvos rinktinė, būdama žymiai pranašesnė, Estijos rinktinę nugalėjo net 5:0. Atskiri susitikimai davė šias pasekmes: Nikolskis — Lannis 21:7, 21:17, Dzindziliauskas — Frantsas 21:19, 21:13, Duškis — Tuis 21:17, 23:21, Nikolskis — Frantsas 22:20, 21:5 ir Duškis — Lannis 21:11, 23:21. Trečios turnyro rungtynės buvo tarp Lietuvos ir Latvijos. Šios rungtynės buvo įdomios, nes varžovai buvo beveik vienodo pajėgumo, bet mūsų rinktinės vyrai įstengė išplėsti pergale 5:3. Susitikimų pasekmės: Nikolskis — Ošinis 17:21, 21:19, 21:9, Duškis — Joffe 21:19, 19:21, 21:16, Štamas — Variakojis 21:16, 21:11, Duškis — Ošinis 21:17, 21:16, Štamas — Nikolskis 21:14, 21:15, Variakojis — Joffe 19:21, 21:13, 21:19, Štamas — Duškis 16:21, 21:17, 21:18 ir Variakojis — Ošinis 21:9, 21:4. 1

KLAIPĖDOS apygardos L kl. krepšinio pirmenybės jau pradėtos. Sausio 14 d. Telšių gimnazija nugalėjo Pagėgių SSO 27—14 (14—3). KSS sausio 19 d. nugalėjo Šaulį net 45—19 (20—10). Čia geriausiai pasižymėjo j. psk. Daukša, kuris pelnė KSS komandai 19 taškų. Sausio 21 d. VDG (Vyt. Didž. gimnazija) lengvai įveikė Pagėgių SSO 49—8 (24—3). Sausio 22 d. meisteris KSS turėjo sunkiai kovoti, kol įveikė Telšių gimnaziją rezultatu 24—18 (8—8).

Žemesniųjų klasių pirmenybėse sužaista taip pat daug rungtynių. Vyrų A klasėje Šaulys nugalėjo SSO 31—15 (14—7). Vyrų B klasėje I grupėje VDG lengvai įveikė naują židinį 40—6 (16—2). Vyrų B klasėje, II grupėje Šaulys įveikė Bar-Kochbą 27—11 (8—4) ir VDG nugalėjo SSO 18—6 (12—2). Moterų klasėje meisteris VDG nugalėjo VDG III 12—7 (8—4), KSS po lengvos kovos laimėjo prieš Bar-Kochbą 13—3 (7—3) ir kitą dieną VDG III nugalėjo VDG II 15—1. Jaunių A klasėje KSS II laimėjo prieš VDG II 13—8 ir VDG I nugalėjo SSO 22—7. Jaunių B klasėje Bar-Kochba įveikė VDG II 12—9 ir VDG I nugalėjo KSS II 11—8.

Jonas A. Misiūnas

KAUNAS-RYGA 15:21 (9:13). Sausio 22 d. Rygoje buvusios tarp miestinės krepšinio rungtynės Kaunas-Ryga pasibaigė Rygos laimėjimu 21:15 (13:9). Šiomis rungtynėmis buvo žymiai mažesnis susidomėjimas, nes žiūrovų buvo susirinkę tik apie 1500.

ŠAULIAI VAIDINO V. TEATRE

Sausio 23 d. šaulių teatro trupė, jau keletą kartų sėkmingai gastroliavusi provincijoje, pasirodė Kauno visuomeninei Valstybės teatre. Suvaidino Casella-Ferris trijų veiksnių veikalą „Mirties atostogos“. Režisavo šaulių teatro organizatorė U. Babickaitė.

Šaulių artistų vaidinimo pasižiūrėti prisirinko gana daug žmonių. Be šaulių S-gos vadovybės, buvo gausu karių ir studentų.

Patys artistai, aišku, negalėjo parodyti to, ką parodo V. Teatro artistai, nes jie tik pirmuosius žingsnius žengia scenos mene. Be to, ir parinktas veikalas jiems itin sunkus.

I KAUNO ŠAULIŲ KUOPA. Sausio 22 d. Šaulių Sąjungos salėje buvo I Kauno Vlado Putvinskio šaulių kuopos metinis susirinkimas. Kuopos vadas mjr. Leknickas pranešė apie kuopos nuveiktus darbus 1938 m. Po kuopos vado pranešimo, metinio susirinkimo proga šaulių valgyklos šeimininkė, kuopos šaulė rėmėja O. Paukštytė, įteikė kuopai du karinius šautuvus. Po to kuopos revizijos komisijos pirmininkas šaulys M. Mikelkevičius, perskaitydamas revizijos aktą, patvirtino, kad kuopos darbas tvarkingai vedamas. Susirinkimas patvirtino 1938 m. visuomeninio turto ir lėšų apyskaitas ir 1939 m. kultūrinio darbo planą ir sąmatą. Kuopos vadas mjr. Leknickas, paskelbęs 1939 m. darbų planą, kvietė šaulius dar aktingiau pasireikšti šauliniame darbe jubiliejiniais sąjungos metais. Kuopos taryba palikta ta pati — šauliai A. Rucevičius, Pr. Baranauskas, J. Mauruča ir Kl. Masevičius. Šauliams, laimėjusiems pirmąsias tris vietas per kuopos suruoštas šaudymo rungtynes kariniais šautuvais, mažoje kalibro šautuvais ir pistoletais, buvo įteiktos dovanos. Susirinkimas pasveikino Respublikos Prezidentą, ministrą pirmininką, krašto apsaugos ministrą, kariuomenės vadą ir Šaulių Sąjungos vadą. Susirinkimas baigtas Tautos himnu.

AVIACIJOS ŠAULIŲ BŪRYS. Sausio 22 d. buvo aviacijos būrio šaulių susirinkimas. Paskaitą skaitė ats. j. ltn. Žukauskas apie dabartinę Europos politikos būseną. Jis vaizdžiai papasakojo apie didžiųjų Europos valstybių politinius siekimus, nurodydamas tų siekimų geografinę kryptį.

Būrio vadas papasakojo, nors trumpai, bet įdomiai, savo išpūdžius iš Vokietijos, kai ten buvo komandiruotas pargabenti šaulių Sąjungai nupirktą naująjį lėktuvą. S-s

ŠAULIAI AUKOJA ŽIEMOS PAGELBAI. Šilėnų stoties šaulių būrio šauliai, atjausdami žiemos metu vargstančius tautiečius, per šios žiemos mėnesius iš savo kuklių algų aukoja žiemos pagelbai nuo ½ iki 1% kas mėnuo nuo gaunamos mėnesinės algos.

Šiems metams šilėnų stoties šaulių būrio kai kurie šauliai, be kitų laikraščių, dar išsirašė „Karių“. „Karys“ išrašytas per platintoją psk. Paltaroką Antaną. A. Laukaitis

APDOVANOJAMI PAVYZDINGI ŠAULIAI. Sausio 15 d. Šiaulių miesto 1 šaulių kuopos šeši vyrai ir viena moteris šaulė apdovanoti dovanomis. Vieni jų pasižymėjo pavyzdingu ir uoliu pareigų atlikimu, o kiti rūpestingai lankė šaulių chorą visose jo iškilose. Be reikalo neapleido nė vienos repetitijos, būdami jau daug metų jo aktingais dainininkais. Šitoks šaulių apdovanojimas paskatins ir kitus šaulius rūpestingiau eiti pareigas. Vyrai gavo stalinius, kišeninius, rankinius laikrodžius, o moterys valgomųjų priemonių komplektą.

— Kuopos sporto klubo „Sakalas“ šachmatininkai šiomet vėl pirmąja Šiaulių miesto komandiniame turnyre. Pernai jie laimėjo Šiaulių apygardos skirtąjį Šiaulių miesto nugalėtojų prizą „Žirgą“. Iš šešių susitikimų jau yra surinkę per 20 t. Nė vienoje rungtynėse nėra pralaimėję daugiau kaip 1½ taško iš 6 galimų laimėti. Benas Jablonskis

KARINĖS ŽINIOS

MOTORIZUOTŲ JUNGINIŲ TRŪKUMAI. Pr. metais Vokietijoje buvo 4 motorizuotos divizijos. Divizijos sudėtis: 2 pulkų šarvuočių brigada (500 tankų), 2 šaulių batalionų brigada (sunkvežimių vežama), 1 motociklininkų batalionas, 1 motorizuotas artilerijos (haubicų) pulkas, 1 prieššarvinis ir ryšių batalionas. Lenkų dienraščio „Polska Zbrojna“ žiniomis, pr. m. kovo mėn., kai Vokietijos kariuomenė užėmė Austriją, motorizuotų divizijų daliniams teko atlikti žygius iki 400 km per dieną. Tačiau žygiai nelabai pasisekė. Tankai ir šarvuočiai parodė daug konstrukcijos trūkumų. 2-oji divizija, pasiekusi Linco miestą, toliau žygiuoti nebegalėjo. Kai kur plentai ir kiti keliai buvo užversti pagadintomis mašinomis. Sunkiai sekėsi ir divizijos aprūpinimas motorinu, alyva, atsarginėmis dalimis ir t. t.

SSSR ĮTVIRTINA VAKARŲ PASIENĮ. Apie tai rašo prancūzų spauda (France Militair). SSSR taryba nutarė vakarų pasieniu nutiesti stiprių įtvirtinimų liniją. Be to, tuojau numatoma parengti išardymui geležinkelių, plentų ir kelių, einančių iš priešos pusės. Taip pat lenkų, rumunų, estų ir suomių pasienio gyventojai nuo 1 iki 150 km pločio juostoje bus perkeliama Rusijos gilumon, o jų vietoj pasienis bus apgyvendintas patikimu elementu: komunistų, atsargos karių, kuriems bus pavestas pasienio sekimas ir priešlėktuvinė sekimo-įspėjimo tarnyba.

NAUJAS AMERIKOS GINKLAVIMOSI PLANAS. J. A. V. parlamentas priėmė naują ginklavimosi planą, pagal kurį turi būti padidintas bendras karo laivyno tonazas, įsteigiant lengvą ir greitą laivyną saugoti Atlanto okeano pakraščius ir Panamos kanalą ir padidinti moderniais karo laivais Ramaus vandenyno laivyną prieš galimą japonų puolimą.

PĖSTININKŲ REIKŠMĖ. Anglų genralinio štabo viršininkas gen. lordas Gort'as, įteikdamas viename teritorialiniame batalione laimėjusiems šaudymo varžybas dovanas, savo kalboje, kaip „Times“ (1938. XI. 26) rašo, pažymėjo, kad ateities techniška kare pėstininkai visose savo formuose, kitų ginklų rūšių remiami, vaidins svarbiausią vaidmenį. Tai esą įrodė karai Abisinijoje, Ispanijoje ir policiniai veiksmai Palestinoje.

NAUJA PRANCŪZŲ AVIACIJOS PROGRAMA, kaip rašo „Militär Wochenblatt“ (1938. XII. 9), numato pastatyti 4.000 įvairios paskirties lėktuvų. Artimiausiais 4—5 mėnesiais bus išleista 1750 lėktuvų, o likusieji eis tarnybą per paskutiniuosius dvejus metus. Šis aviacijos sustiprinimas kainuos 1 milijardą frankų.

NAUJA PĖSTININKŲ DIVIZIJA. Dabartinė Žiemų Amerikos Jungtinių Valstybių pėstininkų divizija turi 4 pėstininkų ir 2 artilerijos pulkus, juose apie 22.000 karių. Amerikiečiai laiko šią diviziją per daug sunkią ir ketina pereiti prie naujos organizacijos.

Bandomoji nauja pėstininkų divizija turi tik apie 14.000 karių. Senoje divizijoje tarnybos sudaro 18% junginio sudėties, naujoje — jau 27%.

Naujos divizijos sudėtis: a) vadovavimo skaidinys: divizijos būstinė, ryšių kuopa, inžinerijos batalionas, viso 47 karininkai ir 735 kareiviai; b) žvalgomasis skaidinys: motorizuotas kavalerijos eskadronas, viso 15 karininkų ir 195 kareiviai; c) kautynių skaidinys: 3 pėstininkų ir 1 artilerijos pulkas, viso 449 karininkai ir 9.496 kareiviai; d) tarnybų skaidinys: tiekimo, transporto ir sanitarijos tarnybos, viso 101 karininkas ir 1.821 kareivis; e) prikmandiruoti sanitarijos karininkai, ryšių dalinys, kapelionai ir kiti, viso 78 karininkai ir 623 kareiviai.

Senoji divizija turėjo 2 pėst. ir 1 artilerijos brigadas, 3 brig. generolų vadovaujamas. Dabar divizijos generolui padeda 2 brigados generolai, vienas jų vadovauja pėstininkams, o kitas — tarnyboms.

Naujos divizijos ginklų gausumas leidžia jai ginti toki pat barą, kuris buvo skiriamas senos sudėties divizijai.

Nauja divizija turi 3996 šautuvus (pusiautomatinis), 324 lengv. 72 sunk. ir 36 sunkiausių kulkosvaidžius, 36 lengvas pėstininkų mortyras, 36 mortyras 81 mm kalibro ir 36 haubicų (24—75 mm kalibro ir 12—105 mm kalibro). Be to, dar yra priešlėktuvinės artilerijos grupė ir prieštankinis batalionas. Grupė turi 12,7 mm kulkosvaidžius, o batalionas — 37 mm patrankas.

KAS NAUJA LIETUVOJE

NAUJA KLAIPĖDOS KRAŠTO DIREKTORIJA. Klaipėdos krašto gubernatorius Viktoras Gailius sausio 20 d. paskyrė banko direktorių Bertulaitį krašto direktorijos pirminku. Direktorijos nariai yra Žygaudas, dr. Boetcheris ir Monienas.

AUKA LIETUVIŲ ORGANIZACIJŲ KOMITETUI. Šiauliečiai, minėdami Klaipėdos prisijungimo sukaktuves, klaidėdiškių lietuvių organizacijų kultūriniais reikalams sudėjo 1000 Lt.

GYVA LIETUVOS AERO KLUBO VEIKLA. Šiais metais Lietuvos Aero Klubas numato didelių pasirodymų. Be mūsų jau praėjusiame nr. minėtų Pabaltijo modelistų varžybų, gegužės 14—20 d. mūsų sklandytojai dalyvaus tarptautinėse sklandymo varžybose Varšuvoje, liepos mėn. — tautinėse varžybose Kaune ir pirmą kartą įvyksiančiose Pabaltijo kraštų oro sporto varžybose. Tai bus pasiruošimai 1940 m. pasaulinei olimpiadai.

TIRS PREKYBOS SĄLYGAS. Ruošiasi atvykti lenkų įs-taigų ir įmonių atstovai patyrinti lenkų prekių ir miško tranzito per Lietuvą galimumų ir susipažinti su Klaipėdos uostu ir miško apdirbimo įmonėmis.

DIDELIS PALIKIMAS UNIVERSITETUI. Pernai miręs M. Bortkevičius iš savo palikimo testamentu Vytauto D. Universitetui paskyrė 45.675 Lt. grynais pinigais ir 21.375 Lt. vertės akc. „Maisto“ b-vės akcijų. Universitetas šiuos pinigus greičiausiai naudos studentams šelpti.

PREMIJUOTOS NUOTRAUKOS. Sausio 25 d. buvo įvertintos Matininkų ir Kultūrtechnikų trečiojo foto konkurso darbai ir už geriausias Lietuvos kaimo, žemėtvarkos, melioracijos ir įvairenybių nuotraukas paskirtos 23 premijos. Iš viso buvo patiekti 343 darbai. Visi jie meniškai vaizduoja Lietuvos kultūrinę pažangą.

S. LOZORAITIS — PASIUNTINIŲ Į ROMA. Italijos vyresnybė davė sutikimą S. Lozoraitį paskirti Lietuvos nepaprastu pasiuntiniu ir įgaliotu ministru Italijai. Ligi šiol buvęs pasiuntiniu Italijai min. Černeckis grįš į Kauną.

ŠACHMATAI

ŠACHMATŲ ŽAIDIMŲ ESMĖ. Šachmatais žaidžia 2 žmonės: vienas — juodais, o kitas — baltais. Šachmatų žaidimo esmė yra abiejų partnerių pastangose, panaudojant visas šachmatų figūras ir savo proto miklumą, užmatuoti (nukirsti) baltųjų arba juodųjų karaliaus figūrą. Bet šachmatų karaliaus figūros užmatavimas (nukirtimas) taip turi būti įvykdytas, kad tai figūrai būtų atimtos bet kokios apsigynimo priemonės: ar užsidengiant — užsistatant nuo mato kita kuria figūra, ar nukertant neapgintą priešo figūrą ir tuo išvengiant mato, arba pasitraukiant į kaimyninį laisvą laukelį.

ŠACHMATŲ FIGŪRŲ ŽYMĖJIMAS. Šachmatų figūros spaudoje taip žymimos:

ŠACHMATŲ FIGŪRŲ ĖJIMAI.

Šachmatų figūrų padėtis užrašoma šitaip: figūros raidinis pažymėjimas, statmeniškose langelių eilės raidinis pažymėjimas ir gulstinės langelių eilės numeris. Šachmatų figūrų ėjimai užrašomi šitaip: užrašoma figūros pirminė padėtis, rašomas brūkšnelis ir užrašoma figūros naujai užimtoji padėtis, bet figū-

Figūrų pavadinimas	Figūrų žymėjimas raidėmis	Baltųjų figūrų vaizdavimas	Juodųjų figūrų vaizdavimas
Eilinių figūros			
Žirgų	Ž		
Rikių	R		
Bokštų	B		
Valdovių	V		
Karalių	K		

ros raidinis pažymėjimas rašomas tik prieš pirmąjį užrašą, pav. Ba1—d1; eilinių figūros raidinių pažymėjimų neturi, tai jų judesiai užrašomi taip: d2—d4 arba d2—d3. Užrašant figūros nukirtimą, tarp figūros judesio užrašų statoma ne brūkšnelis, bet dvitaškis (:), pav. d3:c4, tai rodo, kad baltųjų eilinis d3 nukirto juodųjų kurią nors figūrą, stovėjusią c4 langelyje arba Rc1:f4, tai rodo, kad baltųjų rikis Rc1 nukirto juodųjų kurią nors figūrą, stovėjusią f4 langelyje. Šachuojant karalių (grasinant jį kirsti) užrašoma po paskutinio figūros ėjimo užrašo ženklelis +, o matuojant (kertant) — ženklelis X. Užrašant figūros labai gerą ėjimą, pò paskutinio užrašo statomas šauktukas (!), o netikusį ėjimą — statomas klaustukas (?). (B. d.).

NAUJIEJI LEIDINIAI

Kazys Boruta. KELIONĖS Į ŠIAURĘ. Nuo seniausių laikų ligi šių dienų. Pirmą knygą. „Spaudos Fondas“. Kaunas 1938 m. 279 + 1 nen. pusl. Kaina Lt. 3,50.

Ne taip dar seniai Europos valstybės, o ypačiai rusai, daug kalbėjo apie Papanino ir kitų jo draugų plaukiojančią šiaurės ašigalio stotį. Miestuose, kur yra kinas, daug kas galėjo pamatyti šios stoties įrengimą. Stoties dalyviai ir viskas, kas tik reikalinga, buvo atvežta lėktuvais. Lėktuvams išlėkus, likosi radijas, kuris visą laiką palaikė ryšius. O stotyje likusiems buvo pastatyti namukai, palikta kiek reikia maisto, galima sakyti, jie buvo gerai aprūpinti. Ledams į pietus plaukiant ir tirpstant, jiems irgi pavojus grėsė. Tuomet, nors kiek pavėlavo, kad juos išgelbėtų, išplaukė du ledlaužiai, kurie visą ekspediciją grąžino. Ji buvo iškilmingai sutikta, visi didvyriais pripažinti.

Kokie gi pavojai grėsė tiems pirmiesiems šiaurės ašigalio tyrinėjimo pionieriams, galime sužinoti iš šios knygos. Kai Papaninas visą laiką per radiją galėjo kalbėtis, tartis, anų laikų tyrinėtojai keletai metų nuo pasaulio buvo atskirti. Ir tik po keleto metų kartais rasdavo vieną kitą likutį, liudijantį apie įvykusią tragediją, bet dažnai apie tai bylodavo netyčia rastas dienoraštis, vienas kitas namų apyvokos dalykas, supuvę žmonių griaučiai, tačiau ne patys pasiryžėliai, į šį žygi pasirengę.

Šioje pirmoje knygoje autorius gyvai ir vaizdžiai nupasakoja ir aprašo pirmąsias žinomas keliones, baigdamas XIX amžiaus devyniasdešimtais metais.

Nėra reikalo visų tų ekspedicijų čia pasakoti, nes tektų bemaž visą knygą pakartoti. Galima tik pasakyti, kad ją mielai visi perskaitys, jautresnieji dargi pergyvens.

Tačiau reikia pažymėti ir keletą pastabų.

Panašius veikalus rašant, geriausias rašymo būdas yra aprašyti, kiek tai galima susekti literatūra naudojantis. Čia jau nieko savo neprikiši, nepridėsi, nes mums, lietuviams, tose ekspedicijose dalyvauti neteko. Nemaža mūsų, manau ir autoriui, neteko dargi paprasčiausių šiaurės žiemų pergyventi. O jei ko patsai nepergyvenai, nevertėtų savaip komentuoti, aiškinti, nes tai bus tik tušti žodžiai. Inteligentingas žmogus, ypačiai kitiems rašas, turėtų tokių aiškinimų vengti.

Imkime, pavyzdžiui, kaip autorius aprašo ltn. Grili vado-vaujama ekspediciją. Iš pradžių paneigia jo asmenį, nes neprityręs šiaurėje. Čia pat prikiša, kad šiaurėje tiko tie patys metodai, kaip ir kareivinėje (265 psl.). Kuriems galams čia svaistyti žodžius, jei kiek vėliau kartoja Griliaus posakį: „Taip tai aš. Mes dar septyni esame gyvi. Štai mes čia... kad numirtume kaip vyrai... Aš padariau visa, ką galėjau...“ (276 psl.). Taigi, sau prieštarauja, kad „gražų“ žodį įterptų. O kiek tų kareivinių gyvenimą autorius pažino, liudija, kad ir šie kariams nesuprantami posakiai: „sušaudymas turi būti įvykdytas *dviem kulkom ir vienu patronu*“ (270 psl.). Nors esu karys, tačiau nieko nesuprantu. Dar keistesnė paties ltn. Grilio tarnybinė vieta: „7 armijos štabo, 5 kavalerijos pulko leitenantas...“ (270 psl.). Kaip karys, irgi nieko nesusivokiu.

Imkime ir kitas autoriaus pastabas. Dėl šuvalovo rašoma: „Mat, medžioklė šiaurėje buvo tiek pelninga, kad net grafai susigundė“ (113 psl.). Taip pat pastabos dėl Petro Krapotkino (215 psl.) ir kitos. Kuriems galams politines tendencijas reikėti, rašant apie šias šurpias pasiryžėlių keliones. Gal kai kur autoritarinėse santvarkose to ir reikalaujama, nes kitaip ir pačių knygų neišleis. Tačiau mums to nereikia. Verčiau duoti patį aprašymą be jokių savųjų komentarų, dažniausiai nevykusių.

Neišlaikytas ir pavardžių rašymas: M'Clure — Mak-Kliuras, M'Clintok — Mak-Klintok, A. V. Greeli — Grili. Populiariose knygose to neturėtų būti. Turėtų būti laikomasi ir priimtųjų terminų. Dabar randame matrosus, ekupazus, komandorius ir kt. O juk turime savuosius lietuviškus jūreivius, įgulas, vadus ir kt.

Šiais atvejais daugiausia galima prikišti pačiai leidyklai, jei ji nepasirūpino susirasti tinkamo redaktoriaus ar bent recenzento, kuris pateiktąją knygą recenzuotų prieš jos išleidimą.

Tokie dalykai turėtų būti vengiami.

Autoriaus stilius lengvas. Pati knyga rekomenduotina, tik neverta savais aiškinimais jos vertę sumažinti. Sn.

„SPAUDOS FONDAS“ ATSIUNTĖ PAMINĖTI:

Gruodžio 14 — D. S. Merežkovskij. Istorinis romanas. Vertė K. Augulis. Spaudos Fondo 1938. XII. 14 d. leid., 464 pusl. Lt. 4. Viršelis dail. V. Kosciuškos. Tai vienas gražiųjų istorinių romanų iš nepertolimos caro Rusijos istorijos. „Dekabristų“ revoliucija buvo vienas pačių tragiškiausių istorijos momentų, kuris ir ligi šiol veikia žmonių protus ir jaudina širdis.

Jonas Graičiūnas — IŽAS NEMUNE. Oficialaus optimizmo ir privataus pesimizmo lyrika. Spaudos Fondo leid., 96 pusl. Lt. 3. Tai ketvirtas šio autoriaus poezijos rinkinys, dedikuotas Amerikos lietuvių veikėjui, knygnešiu Dr. A. L. Graičiūnui, dailiai išleistas.

Antanas Rūkas — POSMAI. Lyrikos rinkinys. Spaudos Fondo leid., 160 pusl. Lt. 3. Autorius yra žinomas teatro veikalų kūrėjas. Šioj knygoj gražia, išdailinta forma duoda daug puikios poezijos.

P. Orintaitė — JURGUČIO PIEVA. Naujas novelių rinkinys. Spaudos Fondo leid., 136 pusl., Lt. 2. Turiny: — Jurgučio pieva, Uršulės giminytė, Velykinės azalijos, Motina, Vienintelis valsas, Dailininko pelnas, Barboros rankos, Podės dovanos, Tuščias juokas.

REDAKCIJOS ATSAKYMAI

E. Rocieni. Liktninių puskarininkių žmonių pravažiavimo geležinkeliais palengvintomis sąlygomis (už ½ kainos) klausimas buvo keliamas jau nebe pirmą kartą. Tačiau „liktniniams puskarininkiams atlyginti įstatymas“ šią lengvatą puskarininkių žmonoms nustatė tik tuo atveju, kai žmona važiuoja kartu su puskarininkiu — šeimos galva. Vadinasi, jei žmona važiuoja viena, tai tąja lengvata pasinaudoti negali. Šio klausimo iš naujo kelti nėra prasmės, nes vis tiek jis negalės būti išspręstas teigiamai: jei teisė — važiuoti geležinkeliu už ½ kainos kiekvienu atveju — būtų nustatyta liktninių puskarininkių žmonoms, tai reikėtų tokią pat teisę nustatyti ir valdininkų, ypač žemesniųjų, žmonoms. Nėra vilties, kad šitaip klausimas būtų išspręstas. Todėl Tamstos straipsnio „Puskarininkių žmonių pravažiavimo klausimu“ nedėsime.

Civ. tarn. K-čiui. Tarnyba savivaldybėje neįskaitoma į laiką trijų metų priedui gauti. Todėl trijų metų priedą Tamsta išstarnausi tik 1939 metais rugpiūčio 1 d., jei iki to laiko nebūsi pakeltas į aukštesnę kategoriją.

Civ. tarn. St. Paketūriui. Tamsta samprotauji visai teisingai ir logiškai: jeigu įsakymu į etatinę vietą Tamsta esi paskirtas 1935 m. rugsėjo 1 d., tai Tamstos tarnybos trijų metų laikas suėjo 1938 m. rugpiūčio 31 d. 24 val. O kadangi trijų metų priedas pradėdamas mokėti nuo sekamo mėnesio 1 d., vadinasi, šiuo atveju nuo rugsėjo 1 d., tai už rugsėjo mėn. Tamsta, atrodo, turėjai teisę trijų metų priedą gauti. Jei Tamstai to priedo neišmokėjo, tai klausimą reikia kelti oficialiai — komandos keliu. Įstatymo nuostatas, kad trijų metų priedas pradėdamas mokėti nuo sekamo mėnesio 1 dienos, nustatytas tam atvejui, kai 3 metų tarnybos laikas sueina bet kurio mėnesio bėgyje, pavyzdžiui, 15 ar 24 dieną — kad ne-reikėtų nemokėti priedo už mėnesio dalį. Bet galimas dalykas, kad šitas algos skirtumas už rugsėjo mėnesį (trijų metų priedas) Tamstai neišmokėtas kitu pagrindu, būtent, gal pagal „Valstybės tarnautojų pensijų ir pašalpų įstatymo“ (Vyr. Žin. Nr. 221, eil. 1443) § 61, kuriame pasakyta, jog, pakėlus tarnautoją į tarnybą su didesne alga, vieno mėnesio pagrindinio atlyginimo skirtumas tarp gauto ir gaunamo atlyginimo įskaitomas į pensijų fondą. Reikia pasitikrinti.

Audrotui. Uniformą numatoma pakeisti visiems, taigi ir liktniniams puskarininkiams. Bandymai su nauja uniforma jau daromi, bet kada ji bus įvesta ir bendrai ar bus įvesta — nieko tikro pasakyti negalime. Teko sužinoti, kad naujos

uniformos klausimą svarstys tam tikslui paskirta Uniformos Komisija, kuri susirinks prieš Velykas. Jei būtų nusistatyta naują uniformą įvesti, tai bus duotas tam tikras laikas senai sudėvėti. O tas laikas, kaip praktika parodė, bus, tur būt, ne mažesnis kaip vieneri metai, taigi, gali nusitęsti iki 1941 metų sausio 1 d. Todėl atrodo, kad galima dar siūdintis ir dabartinės uniformos būtinai siūdintinas dalis.

K. Bit. Gyvenime tokių atsitikimų nepasitaiko, kaip su Tamstos Pliopa.

A. Rm. Sunku rasti vietos tokiam ilgam dalykui, kaip Tamstos apie jūrą. Be to, pas Tamstą išeina ne tai rimta, ne tai komiška.

Garbutui. Įdėjome tik sutrumpintą korespondenciją, nes kita labai išplėsta arba liečia grynai redakcijos reikalus. Rašinius siųsti rankraščiu — spaudinių tarifu, voke užrašius — Rankraščiai.

Ass. Tamstos „pabiros“ ne iš karių gyvenimo.

Patimpui. Tamstos feljetone visai nėra juoko.

Laužūnui. Tas pats ką ir Ass.

L. Pr. Sueiliuota proza. Jokio jausmo.

Tls. Ar tai būtų kam įdomu? Ir kasdieniškiausi dalykai gali būti įdomiausi, bet reikia meniškai parašyti, gražiai.

„Nelaimės“ autoriui. Pavaizduoti blogą žmogų dar ne juokas.

Amb. J. Į savo „Baltiją“ sudėjai visa, ką žinojai, todėl išėjo perkrautas ir bejausmis.

Žibart. II. Dar galėsi gauti honorarą. Tik pranešk savo adresą.

San. j. psk. Pajedai. Skubiai parašyk laišką, kuriuose „Kario“ numeriuose buvo įdėtos Tamstos nuotraukos. Dar atlyginsime.

J. Stacioniui. Atsiųstieji dalykėliai netiks. Nuotraukos neįsiųskite, nes jau pasenusi ir jos nebedėsime.

GALVOSŪKIAI

GALVOSŪKIS NR. 4 (Vert. 1 tšk.)

Kartą gyveno kunigaikštis, kuris turėjo jauną ir gražią vienturtę dukterį. Visus savo turtus ir kunigaikštystę sutiko atiduoti dukters pasirinktam vyrui.

Iš toli ir arti, visokiausių luomų ėjo piršliai pas kunigaikštystę, bet nė vienas jai nepatiko. Vieną dieną iš gretimos kunigaikštijos atvyko trys broliai, kurie buvo vienas į kitą panašūs ir būdu, ir išmintimi, ir grožiu. Kunigaikštytei jie patiko, bet pati nežinojo, kurį iš jų išsirinkti. Ji liepė jiems vykti į pasaulį ir po metų sugrįžus papasakoti, ką jie gero padarę. Broliai, susitarę kur ir kada susirinkti, išvyko priešingomis kryptimis. Per tą laiką jie daug ką matė ir pergyveno. Vienas brolis, eidamas per mišką, susitiko senuką. Šis jam padovanojo veidrodį, kuriame gali pamatyti tą, ką nori ir ką tuo momentu kas veikia. Antras brolis, susitikęs senuką, gavo iš jo kilimą, ant kurio atsistojęs, gali atsirasti ten, kur tik norėsi. Trečiasis, susitikęs senuką, gavo iš jo obuolį, kurio nors gabalėlį suvalgęs, gali iš sunkiausios ligos pagyti.

Po metų sutartoj vietoj susitiko visi trys broliai. Apsidžiaugę ir pasidaliję patirtais išpūdžiais, jie panorėjo sužinoti, ką veikia kunigaikštystė. Per tą stebuklingą veidrodį jie pamatė, kad kunigaikštystė sunkiai serga ir apstota verkiančių dvariškių jau gyvena paskutines sekundes. Tada jie, atsistoję ant kilimo, viena akimirka atsirado prie jos lovos. Trečiasis brolis atpiovė obuolio gabalą ir įdėjus kunigaikštytei į burną, viena akimirka ji pasveiko. Kunigaikštis ir dvariškiai labai džiaugėsi.

Jei ne veidrodis, nebūtų žinoję, kad kunigaikštystė serga.

Jei ne kilimas, nebūtų laiku nuvykę.

Jei ne obuolys, vistiek būtų mirusi.

Atspėkit, kurį šių trijų brolių kunigaikštystę pasirinko vyrų?

Psk. J. Būga

SPRENDIMAS Nr. 1

1) Gediminas. 2) Ieroglifai, 3) Niagara. 4) Kautynės. 5) Ląstelės. 6) Armenas, 7) Slėptuvė.

Iš pirmųjų raidžių išeina „GINKLAS“ o iš trečiųjų — „DRAUSMĖ“.

Gerai išsprendė: 1) psk. J. Zapkus (1. PP), 2) S. Daktaravičius (Rsn.), 3) J. S. (K. t. št.), 4) V. Dalangauskas (Grnk.). Patenkinamai: 4) Ed. Žinys (Msn.), 6) St. Skerys (Pn.), 7) san. j. psk. Ramanauskas (K. Lg.), 8) J. Zenkevičius (Al.). 9) B-is (Al.), 10) psk. M. Antaniškis (4. PP), 11) St. Laukšas (Kr.).

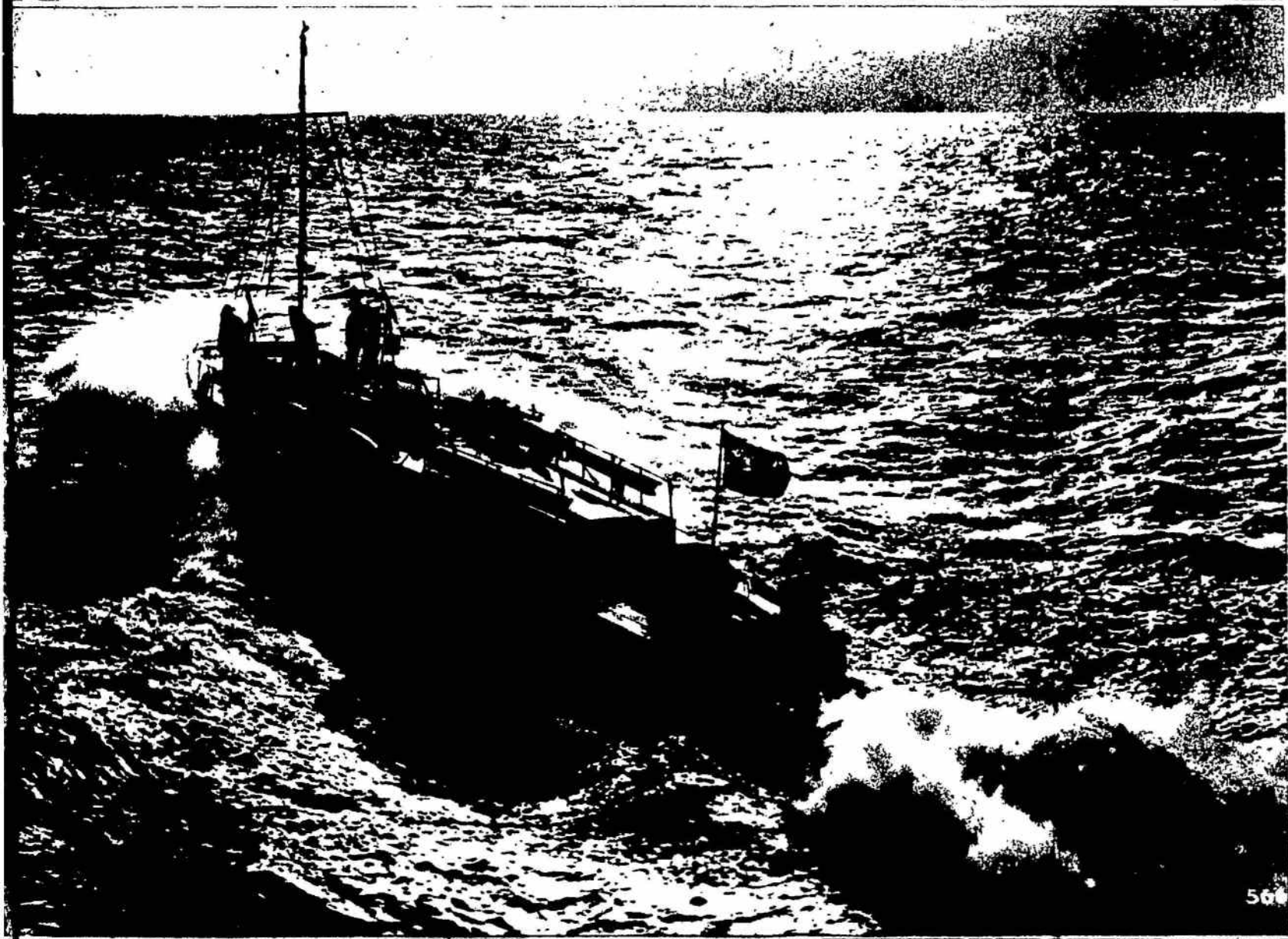

Baterija manėvų žygyje, Psk. Juknevičiaus nuotr.
Tankai, O. Milaševičiaus nuotr.
Prie taikymo ir sekimo įrankių, Vyt. Maželio nuotr.
Mūsų vyrai prie automatinio pabūklo, O. Milaševičiaus nuotr.

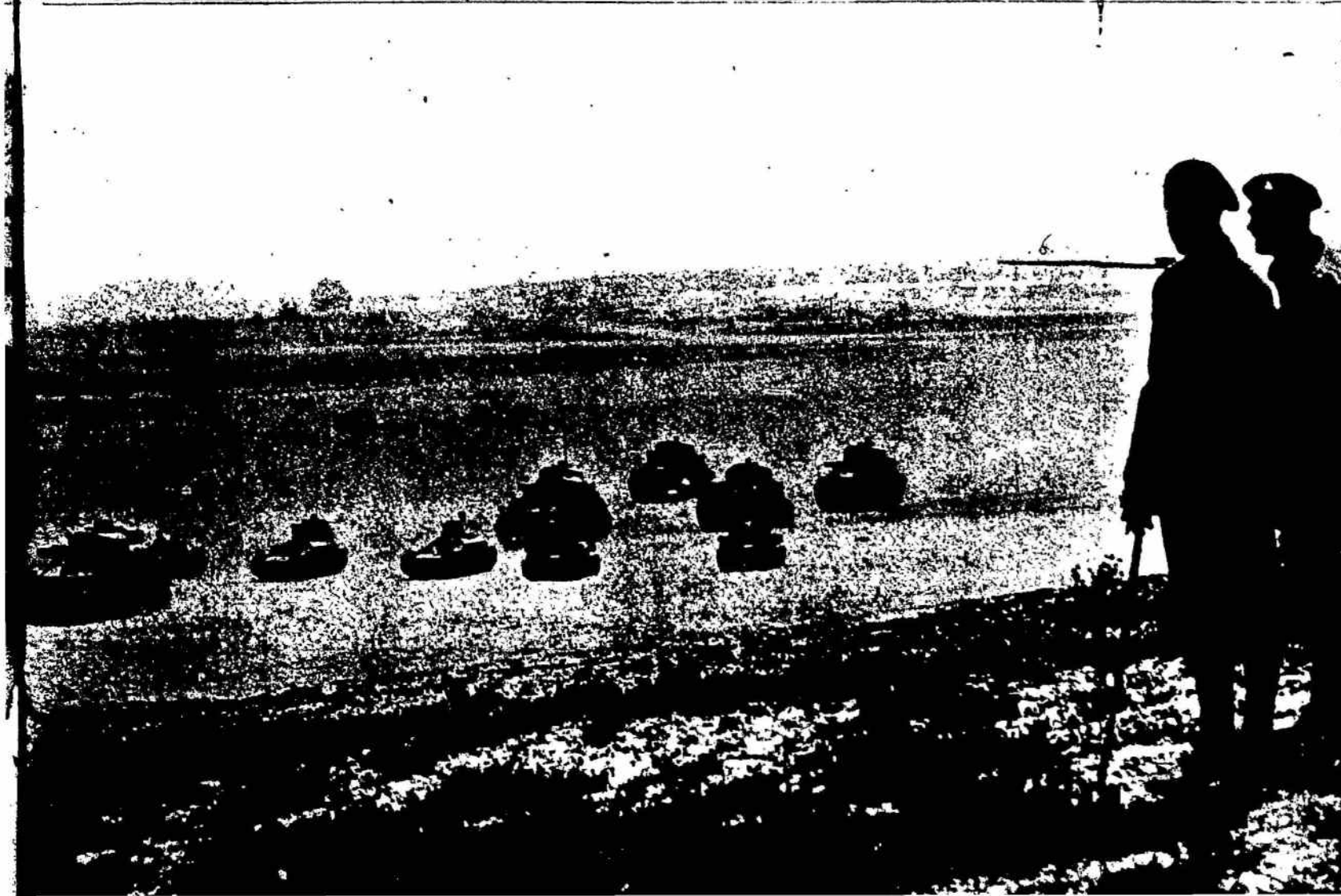

Vokiečių karių dalinys žygiuoja pro Brandenburgo vartus Berlyne. Italų greitis torpedinis laivėlis, plaukias iki 90 km per val. Anglų tankai lauko parade. Žuvėdros — nuolatiniai jūreivių draugai. Monte Carlo lenktynių kontrolinis punktas Kaune.

MONTE CARLO

Spindulio

AR45

„SPINDULIO“ GILIASPAUDĖ